

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till revidering av bestämmelserna för främjande av säkerheten på allmänna platser

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en särskild lag, ordningslagen, stiftas om främjande av säkerheten på allmänna platser. I lagen skall de bestämmelser om saken samlas som nu ingår i annan lagstiftning och i kommunernas nuvarande ordningsstadgor. Enligt förslaget upphävs 7 § kommunallagen, enligt vilken kommunerna kan ge ordningsstadgor för främjande av allmän ordning och säkerhet. Med ikraftträdandet av ordningslagen upphävs dessutom förordningen innefattande allmän ordningsstadga för landsbygden.

Bestämmelser om främjande av säkerheten och om allmän ordning ingår för närvarande förutom i kommunernas ordningsstadgor även i strafflagen och i vissa andra lagar samt i förordningen innefattande allmän ordningsstadga för landsbygden. Enligt ordningslagen skall det vara förbjudet att störa den allmänna ordningen och säkerheten genom att föra oljud eller på något annat motsvarande sätt samt att uppträda hotfullt och att äventyra säkerheten genom att skjuta med vapen eller genom att kasta föremål. På samma sätt föreslås det vara förbjudet att inta rusmedel på allmänna platser i tätorter och i ett fordon i kollektivtrafik samt att göra reklam på ett sätt som äventyrar säkerheten. Även annan störande verksamhet på allmänna platser skall vara förbjuden, t.ex. att köpa och erbjuda sexuella tjänster mot betalning, att urinera eller ha avföring samt att anordna föreställningar på ett sätt som medför fara eller störning. I lagen föreslås också bestämmelser om hållande av husdjur och andra djur.

Dessutom föreslås att lagen om eggvapen upphävs samt att dess bestämmelser om allmän ordning och säkerhet tas in i ordningslagen till vissa delar preciserade och komplet-

terade. Enligt lagen skall det vara förbjudet att tillverka, föra in i landet och saluföra vissa farliga ämnen samt att inneha sådana på allmänna platser. Det skall vara förbjudet att utan godtagbar orsak på allmänna platser inneha föremål och ämnen som lämpar sig för att tillfoga någon annan en skada.

Som straffpåföljd för brott mot andra bestämmelser än de som gäller förbjudna föremål föreslås böter. Samtidigt föreslås att 2 a kap. strafflagen ändras för att möjliggöra ordningsbot som påföljd för brott mot de nämnda bestämmelserna.

I fråga om innehav av föremål och ämnen som lämpar sig för att skada någon annan föreslås att straffpåföljden skall vara densamma som i 6 § i den gällande lagen om eggvapen i fråga om innehav av eggvapen på allmän plats, dvs. böter eller fängelse i högst sex månader.

I överensstämmelse med straffbestämmelserna i lagen om eggvapen föreslås som straffpåföljd för brott mot bestämmelserna om förbjudna farliga föremål, i fråga om annat än innehav, böter eller fängelse i högst två år och i fråga om brott mot bestämmelsen om innehav, böter eller fängelse i högst ett år.

Dessutom föreslås i ordningslagen bestämmelser om att förbjudna föremål och ämnen eller rusmedel som innehas i strid med lagen skall dömas förverkade till staten och om rätt att förstöra föremål eller ämnen av ringa värde.

Enligt förslaget skall polisen på ansökan av innehavaren av en trafikstation, ett köpcentrum eller ett kollektivt trafikmedel kunna bevilja tillstånd att för platsen eller trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i lagen om

ordningsvakter för upprätthållande av ordning och säkerhet, om det finns grundad anledning till detta. Dessa ordningsövervakningssuppgifter skall få utföras bara av sådana ordningsvakter som är anställda hos ett bevakningsföretag.

Den föreslagna ordningslagen och de ändringar som föreslås i vissa andra lagar avses träda i kraft ungefär ett halvt år efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING.....	5
1. Inledning.....	5
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning och praxis.....	5
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	10
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	15
3.1. Mål och medel	15
3.2. De viktigaste förslagen.....	17
Äventyrande av ordning och säkerhet samt orsakande av störning	17
Rusmedel	19
Förhindrande av fara	19
Annan verksamhet som orsakar störning	21
Förbjudna föremål och ämnen.....	22
Djur.....	24
Påföljder	25
Att utse ordningsvakter med stöd av ordningslagen	26
Övriga lagförslag	27
4. Propositionens verkningar	28
4.1. Ekonomiska verkningar	28
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	28
4.3. Miljökonsekvenser	29
4.4. Verkningar för medborgarna	29
5. Beredningen av propositionen	29
5.1. Beredningskedan och beredningsmaterial	29
5.2. Utlåtanden	29
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	30
6.1. Samband med andra propositioner.....	30
6.2. Samband med internationella fördrag och åligganden	31
DETALJMOTIVERING.....	32
1. Motivering till lagförslagen.....	32
1.1. Ordningslag	32
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	32
2 kap. Äventyrande av ordning och säkerhet samt orsakande av störning....	34
3 kap. Förbjudna föremål och ämnen.....	38
4 kap. Djur.....	43
5 kap. Påföljder	45
6 kap. Särskilda bestämmelser	47
1.2. Lag om ändring av strafflagen	53
2 a kap. Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot	53

17 kap. Om brott mot allmän ordning	53
1.3. Lag om ändring av lagen om strafforderförfarande	53
1.4. Lag om ändring av lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik 53	
1.5. Lag om ändring av alkohollagen	53
1.6. Lag om upphävande av lagen om eggvapen	54
1.7. Lag om upphävande av 7 § kommunallagen	54
1.8. Lag om ändring av kommunindelningsslagen	54
1.9. Lag om ändring av lagen angående rätt att idka näring.....	54
1.10. Lag om ändring av vägtrafiklagen	54
1.11. Lag om ändring av lagen om ordningsvakter.	54
1.12. Lag om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden.....	54
2. Närmare bestämmelser	54
3. Ikraftträdande.....	54
4. Lagstiftningsordning	55
LAGFÖRSLAGEN.....	61
Ordningslag.....	61
om ändring av strafflagen.....	68
om ändring av 1 § lagen om strafforderförfarande.....	69
om ändring av 6 § lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik.....	70
om ändring av 58 § alkohollagen.....	71
om upphävande av lagen om eggvapen	72
om upphävande av 7 § kommunallagen	73
om ändring av 31 § kommunindelningsslagen	74
om upphävande av 23 och 24 § lagen angående rätt att idka näring.....	75
om ändring av vägtrafiklagen	76
om ändring av 1 § lagen om ordningsvakter.....	77
om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden.....	78
BILAGA.....	79
PARALLELLTEXTER.....	79
om ändring av strafflagen.....	79
om ändring av 1 § lagen om strafforderförfarande.....	83
om ändring av 6 § lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik.....	84
om ändring av alkohollagen.....	85
om ändring av kommunindelningsslagen	86
om ändring av 23 och 24 § lagen angående rätt att idka näring	87
om ändring av vägtrafiklagen	88
om ändring av lagen om ordningsvakter.....	90
om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden.....	91

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Enligt 7 § 1 mom. kommunallagen (365/1995) kan fullmäktige för främjande av allmän ordning och säkerhet godkänna ordningsstadgor. För överträdelse av dem kan dömas till böter enligt vad som bestäms särskilt. När riksdagen antog lagen förutsatte den att regeringen ser till att de kommunala ordningsstadgorna, som ansågs vara problematiska, slopas helt så snart som möjligt och att behövliga normer som motsvarar ordningsstadgorna och för vilka gäller att överträdelse kan medföra straff skall tas in i en författning på lagnivå.

Problem har förorsakats av att de kommunala ordningsstadgorna skiljer sig från varandra och av att även sådana bestämmelser som förefaller likadana har av myndigheter och domstolar tolkats på olika sätt i olika delar av landet. Ett exempel är att förbuden att förtära alkohol på allmänna platser varierar från ort till ort. Även biträdande justitiekanslern har uppmärksammat frågan och konstaterat att blankettstraffstadgandet i kommunallagen är otillfredsställande både med tanke på medborgarnas rättsskydd och den legalitetsprincip som genom 8 § grundlagen (731/1999) ansetts höra till de grundläggande fri- och rättigheterna. Det är omöjligt att enbart genom att studera den aktuella normen i kommunallagen avgöra hurdant beteende som skall anses straffbart i en viss situation.

Enligt lagen om eggvapen (108/1977) är det straffbart bl.a. att utan godtagbart skäl inneha farliga eggvapen på allmän plats samt att olovligen införa, tillverka, salubjudas och saluhålla eggvapen samt att göra försök därtill. Lagstiftningen om eggvapen är problematisk med tanke på legalitetsprincipen enligt grundlagen och skulle behöva revideras på några punkter. Eftersom regleringen av innehav av eggvapen utgör ett viktigt led i regleringen ordningen och säkerheten på allmänna platser, föreslås att bestämmelser som ersätter lagstiftningen om eggvapen tas in i ordningslagen.

Enligt lagen om privata säkerhetstjänster (xx/2002) får ett bevakningsföretag inte ta

emot uppdrag som innebär en förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Med stöd av vad som anförts ovan har väktare anställda vid bevakningsföretag trots ett klart samhälleligt behov inte kunnat utföra uppgifter för att upprätthålla ordningen t.ex. på stationer och i kollektiva trafikmedel.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

I Finland finns 448 kommuner, och omkring hälften av dem har en ordningsstadga.

Sedan gammalt har kommunala stadgar gällt i kommunerna. De benämndes tidigare polisstadgor, senare ordningsstadgor.

Enligt 1948 års kommunallag kunde kommunfullmäktige anta kommunala stadgar för främjande av sedlighet, nykterhet, allmän ordning och säkerhet, hälsovård samt hamnförhållanden inom kommunen liksom även om lämpliga viten för överträdelse av dessa stadgar.

Bestämmelserna i 1977 års kommunallag begränsade utfärdandet av ordningsstadga till att gälla enbart allmän ordning och säkerhet. Straffbarheten baserade sig på den ordningsstadgeföreskrift som fullmäktige meddelat.

I 1995 års kommunallag bibehölls möjligheten att utfärda ordningsstadgor. Enligt 7 § kan fullmäktige för främjande av allmän ordning och säkerhet godkänna ordningsstadgor. För överträdelse av dem (ordningsstadgeföreseelse) kan dömas till böter enligt vad som bestäms särskilt. Böter för ordningsstadgeföreseelse får inte förvandlas till fängelsestraff. Samtidigt slopades det tidigare underställningsförfarandet, enligt vilket länsstyrelsen fastställde ordningsstadgan, och ersattes med inhämtande av utlåtande av länsstyrelsen. Att en straffbestämmelse togs in i 7 § kommunallagen syftade till lyfta upp kriminaliseringen till lagnivå, medan fullmäktige tidigare hade kunnat besluta därom. Samtidigt började överträdelsen kallas "ordningsstadgeföreseelse". Förfarandet syftade till att undanröja det legalitetsproblem som baserat sig på de tidigare kommunallagarna och som

berodde på att gärningens straffbarhet inte grundade sig på en bestämmelse på lagnivå.

De flesta kommuner har låtit Finlands kommunförbunds Normalförslag till ordningsstadga (1995) stå som grund för sina ordningsstadgor. I normalförslaget presenteras en grundläggande version med bestämmelser om tillämpningsområde, definitioner, iakttagande av allmän ordning och säkerhet, vistelse som stör allmän ordning och säkerhet, användning av vapen, tvättning och service av fordon, fyrverkeri, näringsverksamhet på allmän plats, torghandel, reklam på allmän plats, tillfällig reklam på enskilt område, avlägsnande av reklam, arbeten som utförs på trafikled, underhåll och renhållning, avlägsnande av snö m.m. som medför fara, parkering av fordon på enskilt område, återkallande av tillstånd samt straff och påföljder. I förslaget framförs dessutom hur man genom ordningsstadgan kan meddela föreskrifter om camping, simning, förtäring av rusdryck eller annat rusmedel, start- och landningsställen för luftfarkoster, vakar, användning av motordrivna fordon på isen på ett vattenområde, förvaring av båtar, användning av högljudda anordningar och visselpipor, gårdfarihandel och ambulerande handel, näringsverksamhet på enskilt område, förbud mot störande arbete under vissa tider, snöavstjäpningsplatser, sandning av gångbanor, störande verksamhet, olovlig vistelse, belysning och öppethållning av trapphuset i fler-våningshus, husdjur, affärsskyltar, adressnumrering, skyltar, uppsättning av skylt på trafikled, namnskyltar, adressanmälningar samt siminrättningar, bastur m.m.

Straffbestämmelsen för ordningsstadgeförseelse finns i lagen, men själva beskrivningen av det straffbara uppförandet finns i ordningsstadgan. Normalförslagets 3 §, enligt vilken ingen genom sitt uppträdande får störa den allmänna ordningen, äventyra andras säkerhet eller offentligen sära anständigheten eller åstadkomma osnygghet på allmän plats, kan enligt nuvarande uppfattning kritiseras för sin öppna beskrivning. Det är ganska svårt att exakt bedöma iakttagandet av anständighet. Innehållet i straffbart uppträdande blir i hög grad en fråga som prövas av den som tillämpar lagen, närmast polisen.

Polisinrättningarna fick en enkät 1998 med

frågor om polisen hade tillämpat den kommunala ordningsstadgan, och i så fall vilka bestämmelser i den. Dessutom frågades om det har framkommit problem vid tillämpningen av organisationsstadgebestämmelserna och om ordningsstadgorna ses som nödvändiga.

Av svaren framgår att den kommunala ordningsstadgan tillämpas klart mera vid polisinrättningar som omfattar stora eller större städer eller en stad än vid polisinrättningar som omfattar landsbygdsliknande kommuner. De minsta kommunerna har i allmänhet inte alls någon ordningsstadga eller också innehåller den bara några bestämmelser. Polisinrättningar som arbetar inom sådana kommuners områden anser allmänt taget att ordningsstadgorna inte ens är nödvändiga. En del av polisinrättningarna meddelade att polisen inte tillämpar straffbestämmelsen i ordningsstadgan, eftersom polisen eller den lokala åklagaren ifrågasätter straffbestämmelsens lagenlighet. Vid vissa polisinrättningar används huvudsakligen ett anmärkningsförfarande. Ordningsstadgorna för kommunerna inom några av de största polisinrättningarnas områden innehåller rentav mycket detaljerade bestämmelser. En del av bestämmelserna är sådana att de inte nödvändigtvis kan anses ha blivit utfärdade för att främja den allmänna ordningen och säkerheten. En del är åter sådana att deras grundlagsenlighet kan kritiseras.

Enligt resultaten av enkäten har tillämpningen av ordningsstadgan i de flesta fall gällt förtäring av alkohol, urinering och fasthållande av djur. Bestämmelserna om parkering av fordon på enskilt område, bärande av skjutvapen på allmän plats och underhåll av gator eller vägar har likaså tillämpats relativt rikligt.

Vid tillämpningen av ordningsstadgorna såg polisinrättningarna det som ett problem att innehållet i ordningsstadgorna kan variera i olika kommuner. Detta sågs som ett problem inte bara därför att poliser som sköter tillsynsuppgifter måste behärska innehållet i flera olika ordningsstadgor utan också därför att medborgarnas rättigheter och skyldigheter kan ändra vid kommungränsen.

I lagstiftningen finns det rikligt med bestämmelser som syftar till att främja allmän

ordning och säkerhet.

I strafflagen föreskrivs att ett flertal gärningar i anslutning till allmän ordning och säkerhet är straffbara. Rubriken för 17 kap. lyder Om brott mot allmän ordning. I kapitlet beskrivs de allvarligaste brotten mot den allmänna ordningen, t.ex. upplopp (2 §), våldsam upplopp (3 §), anförande av våldsam upplopp (4 §), förberedelse till väpnat störande av allmän ordning (5 §), motstånd mot person som upprätthåller ordningen (6 §) och ofog (13 §). Med undantag av ofog är gärningarna klart allvarligare än de gärningar som förbjuds i kommunernas gällande ordningsstadgor. Med undantag av ofog föreligger hot om fängelse. Även brott mot liv och hälsa (21 kap.) kan naturligtvis anses hänföra sig till säkerheten. Detsamma gäller allmänfarliga brott enligt 34 kap.

I 44 kap. strafflagen, vars rubrik lyder Om brott emot föreskrift till skydd för lif, helsa eller egendomen, finns bestämmelser om s.k. politibrott. Med politibrott avses lindriga brott som har karaktären av ordningsförseelse. Bestämmelserna i kapitlet gäller laddade vapen och livsfarliga föremål (1 §), att tillreda, hålla till salu och åt annan överlåta gift (4 §), att hålla till salu förskämd matvara (5 §), brott mot föreskrift till förekommande av farsot (6 §), att underlåta att hålla ett för människor farligt djur bundet (7 §), att hetsa hund eller att underlåta att övervaka den (8 §), överträdelse av föreskrift till förekommande av fartygs sammanstötande (9 §), underlåtelse att vidta nödiga försiktighetsåtgärder till förekommande av fara och vållande av annan fara vid byggande (10 §), underlåtelse att lämna en öppning obetäckt eller utan märke (11 §), underlåtelse att avhjälpa bristfällig väg (12 §), att kasta något (13 §), störande av trafik (14 §), underlåtelse att stänga grind (15 §), otillåtet öppnande av lås (18 §), innehav av dyrk eller falsk nyckel (19 §), vanvård av eld (20 §), avlossning av skott i närheten av boning (21 §), ovarsamt upptändande av eld (22 §) och underlåtelse att meddela skogseld (23 §). Kapitlet revideras som bäst.

Enligt 15 § lagen om sammankomster (530/1999) har polisen rätt att förbjuda en offentlig tillställning, om andra åtgärder inte är tillräckliga och om det är uppenbart bl.a. att

ordning och säkerhet inte kan upprätthållas. Enligt 22 § skall arrangören av en offentlig tillställning på de grunder som nämns i 15 § inställa eller avbryta tillställningen eller bestämma att den skall avslutas. På motsvarande grunder har polis och ordningsvakt rätt att hindra eller avbryta en offentlig tillställning eller bestämma att den skall avslutas, om andra åtgärder inte har visat sig vara tillräckliga. Enligt 20 § kan polisen vid behov på förhand eller under sammankomsten ge anvisningar och föreskrifter om hur en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning skall ordnas för att bl.a. allmän ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas. I 21 § 1 mom. sägs att ordföranden för eller arrangören av en allmän sammankomst skall avbryta sammankomsten eller bestämma att den skall avslutas, om det innebär omedelbar fara för människors säkerhet, egendom eller för miljön att sammankomsten fortsätter. Enligt 2 mom. har en polisman som hör till befälet rätt att i de fall som avses i 1 mom. samt när arrangemangen vid en allmän sammankomst i övrigt väsentligt strider mot lag avbryta en allmän sammankomst eller bestämma att den skall avslutas, om andra åtgärder inte har visat sig vara tillräckliga.

Enligt 23 § 3 mom. lagen om sammankomster har arrangören och polisen rätt att förbjuda innehav av berusningsmedel vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar. Enligt 26 § skall den som bryter mot förbudet dömas för sammankomstförseelse.

Stadganden som har en inverkan på allmän ordning och säkerhet finns även i markanvändnings- och bygglagen (132/1999), lagen om kommunala hamnordningar och trafikavgifter (955/1976), i lagen om friluftsliv (606/1973) samt i förordningen innefattande allmän ordningsstadga för landsbygden.

Import, tillverkning, innehav samt handel med eggvapen regleras i lagen om eggvapen och i förordningen (409/1977) om eggvapen som utfärdats med stöd av lagen. I lagen och förordningen har eggvapen indelats i eggvapen och farliga eggvapen. Med farliga eggvapen avses enligt 1 § 1 mom. lagen om eggvapen dolk, stilet och bajonett. I 2 mom. sägs att vad i denna lag stadgas om farligt

eggvapen skall även tillämpas på fjäderbatonger och knogjärn. I 3 mom. sägs att genom förordning kan stadgas, att denna lags stadganden om farligt eggvapen skall tillämpas även på annat vapen, som motsvarar i 1 och 2 mom. åsyftat eggvapen eller tillhygge och som är avsett att användas för att skada annan eller vars egenskaper gör att det lämpar sig för detta. Med stöd av bemyndigandet i lagen har det i förordningen om eggvapen föreskrivits att stadgandena i lagen om eggvapen angående farligt eggvapen skall tillämpas på svärd, djungelkniv, kastkniv och med dessa jämförbart eggvapen ävensom på av kätting, kabel, metallrör eller vajer tillverkat och med dessa jämförbart tillhygge som avses bli tillämpade att skada någon annan. Enligt förordningen skall stadgandena i lagen om eggvapen dessutom tillämpas på elbatong, precisionsslangbåge eller andra motsvarande redskap som avses bli använda för att skada någon annan eller vars egenskaper gör att de lämpar sig för detta.

Införande till landet liksom tillverkning för försäljning av farligt eggvapen samt handel med sådana vapen är förbjudna enligt 2 § lagen om eggvapen. I 3 § förbjuds innehav av farligt eggvapen på allmän plats eller vid allmän sammankomst eller vid annan offentlig tillställning, om godtagbart skäl för innehavet inte föreligger. I 5 § sägs att den som olovligt till landet inför, tillverkar, salubjuder eller saluhåller farligt eggvapen eller gör försök därtill, skall för brott mot lagen om eggvapen dömas till böter eller till fängelse i högst två år. Enligt 6 § skall den som i strid med 3 § innehar farligt eggvapen dömas till böter eller till fängelse i högst ett år.

I 4 § lagen om eggvapen sägs att slidkniv eller annat sådant eggvapen, som är avsett att vara arbetsredskap eller för annat godtagbart bruk, men lämpar sig för förövande av brott mot liv eller hälsa eller för hot om sådant brott, får icke innehas på allmän plats eller vid allmän sammankomst eller vid annan offentlig tillställning. Innehav är dock tillåtet om innehavet är nödvändigt för vederbörandes arbete eller om annat godtagbart skäl för innehavet föreligger. Den som handlar i strid med 4 § skall enligt 7 § bestraffas med böter eller fängelse i högst sex månader.

Med stöd av 8 § lagen om eggvapen har

polisen rätt att för att finna eggvapen företaga kroppsvisitation av den som på sannolika grunder misstänks ha gjort sig skyldig till i 6 eller 7 § avsett brott.

Eggvapen som i strid med bestämmelserna i lagen om eggvapen har införts till landet, tillverkats, salubjudits, saluhållits eller innehafts, skall med stöd av 9 § dömas förbrutna till staten. Har vapnets ägare mist vapnet genom brott eller skulle förverkandepåföljden av annan orsak vara uppenbart oskälig, kan domstolen avstå från att ådöma dylik påföljd. Har vapnet kommit i annans besittning, gått förlorat eller förstörts, kan dess värde helt eller till en del dömas förbrutet. En polis som hör till befälet får bevisligen förstöra eller låta förstöra i 9 § avsett, mindre värdefullt eggvapen som kan beslagtagas, om det är sannolikt, att det kommer att dömas förbrutet till staten.

I förordningen om eggvapen föreskrivs med stöd av ett bemyndigande i lagen om eggvapen om införsel till landet för försäljning samt handel med historiskt eller konstnärligt värdefullt farligt eggvapen ävensom tillverkning av konstnärligt värdefullt farligt eggvapen för försäljning. Till skillnad från huvudregeln i lagen om eggvapen är dessa tillåtna.

Tillämpningsområdet för lagen om eggvapen har begränsats så att bestämmelserna inte gäller eggvapen som hör till försvarsmaktens, gränsbevakningsväsendets eller polisens beväpning, inte heller eggvapen som införs till landet eller tillverkas för deras behov.

Problemen i anslutning till den praktiska tillämpningen av lagen om eggvapen har i första hand gällt gränsdragningen mellan olika typer av eggvapen. Det är problematiskt att göra skillnad mellan t.ex. en dolk och en slidkniv och att tolka när en teleskopbatong som tillverkats delvis av metall och delvis av något annat material har tillverkats av ett metallrör. Att eggvapnen klassificeras i olika grupper är av avgörande praktisk betydelse, eftersom bestämmelserna om farliga eggvapen i hög grad avviker från regleringen av vanliga eggvapen. Gränsdragningsproblemen har huvudsakligen koncentrerats till den kommersiella importen, där i första tullverket har varit tvunget att träffa avgöranden om huruvida den är tillåten.

Tolkningen av om det har funnits ett godtagbart skäl för att bära eggvapen på allmän plats har däremot inte varit problematisk i praktiken.

I den gällande lagstiftningen finns inte några bestämmelser om tillverkning, införsel och innehav av samt handel med luftvapen, armborst, bågar och andra vapen med fjäderfunktion. I kommunernas ordningsstadgor regleras i allmänhet innehav av luftvapen på allmän plats. Regleringen bör ses som bristfällig. I fråga om luftvapen har problem föranletts huvudsakligen av att de använts för skadegörande skjutande av djur, egendom eller andra människor. Dessutom har ovarsam hantering av luftvapen förorsakat vådaskott som medfört allvarliga skador, i första hand ögonskador. I synnerhet barn och unga hanterar ofta luftvapen ovarsamt. Luftvapen har knappast alls använts för allvarliga brott.

I 23 § 1 mom. lagen om sammankomster sägs att vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar eller i omedelbar närhet av dem är det förbjudet att inneha skjutvapen, sprängämnen, eggvapen eller andra motsvarande föremål eller ämnen, om det finns grundad anledning att misstänka att de kan användas för att begå brott mot liv eller hälsa. Den som bryter mot förbudet skall enligt 26 § bestraffas för sammankomstförseelse.

Bestämmelser om hållande av djur finns i 44 kap. 6—8 § strafflagen. Kapitlets 6 § gäller brott mot föreskrift till förekommande eller hämmande av farsot mellan husdjur. I 7 § föreskrivs straff för den som underlåter att hålla instängt eller säkert bundet ett husdjur eller vilt djur som han äger eller har uppsikt över, vilket honom veterligen är farligt för människor. I 8 § föreskrivs straff för den som utan nödtvång hetsar hund på folk, dragare eller annat husdjur. I jaktlagen (615/1993) finns bestämmelser om att hålla hundar kopplade. I 51 § sägs att från den 1 mars till den 19 augusti skall hundar som är utomhus hållas kopplade eller så att de omedelbart kan kopplas. I 2 mom. sägs dock att denna skyldighet inte gäller 1) hundar som med tillstånd av områdets ägare eller innehavare hålls på en gårdsplan eller i en trädgård eller på ett omgärdat område som är reserverat för hundar, 2) hundar som är yngre än fem månader,

3) vall-, ledar- eller vakhundar eller hundar med andra liknande uppgifter, 4) hundar som används för polisens, tullverkets, försvarsmaktens eller gränsbevakningsväsendets uppgifter eller 5) hundar som dresseras för en uppgift som avses i 3 eller 4 punkten. Avvikelse från den skyldighet som avses i 1 mom. får enligt 3 mom. göras då andra än drivande hundar används för jakt. Avvikelse från förbudet får även göras när hönshundar eller andra fågelhundar dresseras utan att fredat vilt ofredas under fortplantningstiden. I 53 § sägs att utan markägarens eller jakträttshavarens tillstånd får en hund inte hållas okopplad på någon annans område.

I normalförslaget till ordningsstadga föreskrivs att hundar bör hållas kopplade. Enligt bestämmelsen bör hundar hållas kopplade på tätt bebyggda områden, utom på av kommunen särskilt anvisade inhägnade rastplatser där hundar under uppsikt även får hållas utan koppel. I förslaget ingår dessutom en bestämmelse om att i trapphus och på tomter skall hundarna hållas kopplade så, att det är tryggt att röra sig där i lovligt syfte. I normalförslaget finns ytterligare en bestämmelse om att ägare och innehavare av hund eller den i vars vård en hund befinner sig skall se till att hunden inte får uppehålls på sportplan, allmän badstrand, sim- eller badinrättning, allmänt eller enskilt område som reserverats som lekplats för barn, inte heller på begravningsplats, under torgtid på salutorg eller på motions- eller skidrutt eller skridskobana, att hunden inte förorenar gångbana, gräsmattor, planteringar, gårdsplaner, husväggar eller parkerade fordon, att hunden inte på allmän plats kan bita eller skrämman människor eller åstadkomma annan skada eller fara, att hunden inte genom upprepat skällande eller ylande stör omgivningen eller husets invånare och att hunden, om den inte hålls kopplad eller inom ett inhägnat område, är försedd med ett halsband som upptar ägarens namn och adress eller telefonnummer. Enligt normalförslaget bör även katter och andra husdjur hållas kopplade på tätbebyggda områden. De föreskrifter där hundar förbjuds tillträde till vissa platser gäller även katter.

I 1 § (552/1999) ordningsbotslagen sägs att ordningsbot kan föreläggas som påföljd för en förseelse som i 2 a kap. 9 § strafflagen

och i en med stöd av den utfärdad förordning har definierats som en ordningsbotsförseelse. Enligt 2 a kap. 8 § strafflagen är ordningsbot ett till beloppet fast förmögenhetsstraff som är lindrigare än böter. Ordningsboten får vara högst 1 000 mark. Om beloppet av ordningsboten för olika förseelser bestäms genom förordning. Ordningsbotsförseelser är enligt 2 a kap. 9 § strafflagen och förordningen om ordningsbotsförseelser (610/1999) vissa brott mot vägtrafiklagen (267/1981) eller sådana bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt ringa överträdelse av nedskräpningsförbudet enligt avfallslagen (1072/1993). Enligt förordningen är ordningsboten 50, 100, 200, 300, 400, 500, 600 eller 700 mark.

Enligt 2 § lagen om privata säkerhetstjänster avses med bevakningsrörelseverksamhet utförande av bevakningsuppgifter i förvärvs- syfte enligt uppdragsavtal. Vidare avses med bevakningsuppgift att bevaka egendom, skydda en persons integritet eller avslöjande av brott som riktat sig mot uppdragsgivaren. Enligt 9 § i nämnda lag får ett bevakningsföretag inte ta emot uppdrag som innebär en förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. får ett bevakningsföretag inte ta emot uppdrag som innebär en förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Oavsett lagstiftningen om bevakningsföretag utför bevakningsföretagen och väktare som är anställda hos dem i dag även sådana uppgifter där det i själva verket handlar om att upprätthålla allmän ordning och säkerhet i stället för att bevaka egendom eller skydda någons personliga integritet. Exempelvis väktare som arbetar i köpcentra eller metro- tåg kan anses höra till denna grupp. Situationen har blivit sådan eftersom polisens nuvarande resurser inte räcker till för att ersätta de uppgifter som väktarna nu utför. Exempelvis bevakningen av metron förutsätter för närvarande en arbetsinsats på 75 årsverken för vilken polisens nuvarande resurser inte räcker till.

Även i fråga om väktarnas befogenheter har situationen blivit sådan att den inte till alla delar kan anses stämma överens med den gällande lagstiftningen. Väktarnas rätt att avlägsna någon jämte tillhörande rätt att använda maktmedel gäller endast bevakningsområdet men trots detta avlägsnar väktarna per-

soner från t.ex. de allmänna stråken i köpcentrumen och trafikstationer.

I lagen om ordningsvakter bestäms om de skyldigheter och befogenheter som den som med stöd av lagen om sammankomster, lagen om friluftsliv, sjömanslagen (423/1978) eller förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser (727/1991) har utsetts att övervaka ordning och säkerhet (ordningsvakt) har i sitt uppdrag samt om hur en sådan person skall godkännas för uppdraget. Med stöd av bestämmelserna övervakar ordningsvakterna ordningen och säkerheten bl.a. i restauranger, på fartyg och på campingplatser. Ordningsvakter har däremot inte kunnat placeras t.ex. på trafikstationer eller i köpcentra där det har varit nödvändigt att så som beskrivs ovan anlita väktare för uppgifter som har karaktären av att hålla ordning.

Med stöd av 3 och 4 § lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1977) har föraren haft rätt att vid behov med hjälp av maktmedel ur ett kollektivt trafikmedel avlägsna en passagerare som trots förarens förbud har fortsatt att orsaka störning. Passagerare i kollektiva trafikmedel har vid behov rätt att på förarens begäran ge bistånd för att avlägsna eller gripa passagerare som orsakar störning. I praktiken har bestämmelsen inte gjort det möjligt att effektivt upprätthålla ordning och säkerhet i kollektiva trafikmedel. Med hjälp av den har det inte heller varit möjligt att i tillräcklig omfattning förhindra skador under resorna i spårvagnar, järnvägs- vagnar eller bussar. Trots det behov som framförts av näringsidkarna har väktarna inte kunnat utföra uppgifterna i fråga.

Förordningen innefattande allmän ordningsstadga för landsbygden (219/1928) är innehållsmässigt föråldrad och ersätts huvudsakligen med den föreslagna ordningslagen. Förordningen kan även anses strida mot legalitetsprincipen i 8 § grundlagen.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Sverige

Ordningslagen (SFS 1993:1617) trädde i kraft 1994. I lagen finns bestämmelser om allmänna sammankomster och offentliga till-

ställningar samt om allmän ordning och säkerhet på offentliga platser och i kollektiv persontrafik.

I 3 kap., allmän ordning och säkerhet, finns bestämmelser om användningen av offentlig plats, åtgärder till skydd för personer och egendom, tillstånd och villkor och återkallelse av tillstånd samt påföljder. Enligt 3 kap. 1 § får en offentlig plats inom detaljplanelagt område inte utan tillstånd av polismyndigheten användas på ett sätt som inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget. Brister på byggnader, ställningar, skyltar och liknande anordningar som medför risk för skada på personer eller egendom på offentlig plats, skall avhjälpas utan oskäligt dröjsmål. Snö och is som kan rasa ned och skada personer eller egendom på offentlig plats skall utan oskäligt dröjsmål avlägsnas från tak, rännor och liknande anordningar (3 §). Den som tar upp en isränna eller vak, gräver, schaktar eller utför liknande arbete skall vidta de åtgärder som med hänsyn till platsen för arbetet och övriga omständigheter behövs för att förhindra att personer eller egendom kommer till skada (4 §). Brunnar, bassänger och liknande anläggningar skall vara försedda med de säkerhetsanordningar som behövs med hänsyn till anläggningarnas belägenhet och beskaffenhet (5 §). Sprängning och skjutning med eldvapen får inte utan tillstånd av polismyndigheten äga rum inom område som omfattas av detaljplan. Den som är under 18 år får inte utan tillstånd av polismyndigheten inom område som omfattas av detaljplan använda luft- eller fjädervapen (6 §). Pyrotekniska varor får inte användas utan tillstånd av polismyndigheten, om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom (7 §).

I ordningslagen finns bestämmelser med stöd av vilka kommunen eller länsstyrelsen kan meddela föreskrifter, som kan gälla t.ex. konstruktioner på lek-, idrotts- och campingplatser eller motsvarande platser. Kommunen kan meddela föreskrifter för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentliga platser. De lokala stadgarna kan gälla bl.a. förtäring

av alkohol, reklam, användning av högtalare och torghandel. Lokalt kan meddelas föreskrifter som syftar till att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor. Kommunens och länsstyrelsens rätt att meddela föreskrifter baserar sig på ett bemyndigande i ordningslagen. Information om lokala föreskrifter skall ges bl.a. i dagstidningar. Enligt polislagen skall polisen övervaka de lokala ordningsföreskrifterna. I vissa fall kan övervakningen också skötas av ordningsvakter, naturvårdsinspektörer och jaktinspektörer.

Sveriges författningar om eggvapen och farliga föremål finns i lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål (1988:254) och i förordningen om tillstånd till införsel av vissa farliga föremål (1990:415).

Knivar, andra stick- och skärvapen och andra föremål som är ägnade att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa får inte innehas på allmän plats. Förbudet gäller inte, om kniven eller föremålet enligt särskilda föreskrifter ingår i utrustning för viss tjänst eller visst uppdrag. Exempelvis poliser eller väktare kan i sitt arbete behöva redskap som hör till denna grupp. Förbudet gäller inte heller om innehavet med hänsyn till föremålets art, innehavarens behov och övriga omständigheter är att anse som befogat.

Med knivar, stick- och skärvapen samt andra föremål som är ägnade att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa avses t.ex. slidknivar, dolkar, stiletter, sylar, stämjärn, mejslar, knogjärn, batonger, kaststjärnor, karatepinnar, strypsnaror, kedjor som har försetts med handtag samt ölburkar som har fyllts med cement. Knogjärn, kaststjärnor eller andra föremål som är ägnade att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa samt springknivar får inte överlåtas eller säljas till personer under 21 år.

För införsel av ovan nämnda vapen och föremål krävs tillstånd. Tillstånd till införsel kan beviljas endast om sökanden kan bevisa att föremålet är avsett att ingå i en vapensamling eller innehas för något liknande ändamål. Tillstånd för införsel av batonger kan beviljas om batongen enligt särskilda föreskrifter ingår i utrustning för viss tjänst eller

visst uppdrag, om föremålet förs in i landet för att ingå i sådan utrustning. Polisen är tillståndsmyndighet.

I Sverige finns inte några bestämmelser om replikavapen.

Bestämmelser om luftvapen, vapen med fjäderfunktion vapen samt CO₂-vapen (luftvapen som fungerar med kolsyrepatroner) finns i vapenlagen (1996:67). Tillstånd krävs inte för den som har fyllt 18 år och om en projektil från vapnet fyra meter från pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än 10 joule. För hel- och halvautomatiska vapen är gränsen tre joule. Gränserna gäller även paintballvapen. Om vapnet ägs av en person under 18 år eller om vapnet överskrider effektgränsen krävs tillstånd för innehav, handel och införsel. Polisen är tillståndsmyndighet.

Armborstet är ett i vapenlagen avsett tillståndsbelagt skjutvapen. Vapenlagens bestämmelser om innehav, handel och införsel tillämpas även på armborst. Enligt vapenlagen krävs tillstånd för anordningar som kan bäras i handen och är avsedda att med elektrisk ström bedöva människor eller tillfoga dem smärta. Huvudregeln är att tillstånd inte beviljas för elvapen.

Norge

Utöver den allmänna strafflagen tillämpas även ordningsstadgor (politivedtekt) som utfärdats av kommunerna. En enskild kommun utarbetar och beslutar om stadgan inom sitt område, justitieministeriet fastställer bestämmelserna och den lokala polisen övervakar att de iakttas. Ordningsstadgan baserar sig på 14 § polislagen (4.8.1995), som också uppställer ramar för vad som skall regleras i de kommunala ordningsstadgorna. I ordningsstadgorna skall inte regleras sådant som har reglerats uttömmande i eller med stöd av någon annan lag. Genom ordningsstadgorna skall inte heller regleras sådant där det professionella ansvaret ankommer på andra myndigheter eller som är sekundärt för polisen eller som saknar betydelse eller är onödigt med tanke på samhället och de gemensamma toleransgränserna. Som exempel kan nämnas att förbudet enligt det tidigare normalförslaget till ordningsstadga (1964) mot

att damma mattor och sängkläder på eller mot allmän plats har inte ansetts som en naturlig del av polisens övervakning, och motsvarande föreskrifter finns inte i det nya normalförslaget. I dag har ordningsstadgorna mindre betydelse än tidigare, eftersom frågorna till stor del regleras genom speciallagar, i synnerhet inom näringslivet.

Justitieministeriet utformade 1996 ett normalförslag till ordningsstadga, vilket de flesta av kommunerna använder som grund. Böter för överträdelse av ordningsstadgan baserar sig på 30 § polislagen.

I normalförslaget föreskrivs om bl.a. lugn och ordning på allmän plats, farlig och skrämmande verksamhet, tryggnad av trafiken, arbeten som medför fara, renhållning av allmän plats, nedskräpning, att hålla djur kopplade och anordnande av evenemang för allmänheten. Det är förbjudet att på allmän plats eller i dess omedelbara närhet delta i upplopp, larm eller slagsmål som stör den allmänna ordningen eller trafiken. Vid underhåll av byggnad och annat på allmän plats eller på område som gränsar till allmän plats skall den som ansvarar för arbetet med hjälp av bommar göra klart att det är farligt eller svårt att röra sig på platsen. Det är förbjudet att urinera på allmän plats, på ett område som gränsar till allmän plats eller i omedelbar närhet därav. Hundägaren eller den som ansvarar för en hund skall genast röja undan hundens ekskrementer på allmän plats.

Alla bestämmelser om vapen och farliga föremål finns i vapenlagen "lov om skytevåpen og ammunisjon (1961-06-09)" och i förordningen "forskrift om skytevåpen, våpendelar og ammunisjon (1963-01-25)". Vapenlagen har ändrats åren 1978, 1990 och 1998.

Det är förbjudet att köpa och på annat sätt skaffa, äga samt inneha butterflyknivar, springknivar, stiletter, knogjärn och batonger. Förbudsbestämmelsen gäller inte vapen som är avsedda för polisen eller försvaret. I särskilda fall kan polismästaren befria från förbudet. Ovan nämnda vapen kan dock ingå i en vapensamling. I den norska vapenlagen finns en särskild bestämmelse om personer under 16 år. Till dem får inte överlåtas slag- eller stickvapen, knivar eller andra stålvapen där bladet är längre än 25 cm.

Enligt den norska strafflagen är det straff-

bart att på allmän plats inneha knivar eller motsvarande vassa föremål som är ägnade att vålla kroppsskada. Brottet kan bestraffas med böter eller fängelse i högst tre månader. Straffskalan är densamma vid medhjälp. Förbudet gäller inte knivar och föremål som används i arbetet, för motion eller inom annan godtagbar verksamhet.

Miljöministeriet har meddelat en föreskrift som gäller förbud att tillverka, föra in i landet, marknadsföra, bedriva handel med och använda produkter som lämpar sig för våld. Föreskriften gäller kommersiellt tillverkade produkter för privat bruk vilka inte har något godtagbart användningsändamål, t.ex. karatepinnar, kaststjärnor och sådana blåsrör som kan användas för att skjuta pilar.

Replikavapen är inte sådana skjutvapen som omfattas av tillämpningsområdet för den norska vapenlagen.

I vapenlagen har justitieministeriet getts omfattande rättigheter att bestämma närmare i skjutvapenfrågor. Justitieministeriet har rätt att t.ex. bestämma i vilken utsträckning vapenlagen gäller luftgevär och gevär med fjäderfunktion samt luftpistoler och pistoler med fjäderfunktion (5 §). Ministeriet har dock inte meddelat några dylika föreskrifter, vilket innebär att vapenlagens allmänna bestämmelser om innehav av skjutvapen också gäller luftvapen och vapen med fjäderfunktion. Skjutvapen, delar av skjutvapen eller patroner får inte utan polischefens tillstånd överlåtas till dem som är under 18 år. Tillstånd kan inte beviljas om personen är under 16 år. Skjutvapen, vapendelar eller patroner får utan polismästarens tillstånd överlåtas till 16-18-åringar, förutsatt att övervakning har ordnats, föräldrarna eller vårdnadshavarna ger sitt samtycke till överlåtelsen eller personen behöver vapnet för sitt yrke. I Norge är det förbjudet att utan polismästarens tillstånd köpa, skaffa, äga eller inneha armborst.

Det är förbjudet att köpa, skaffa, äga eller inneha elvapen. Förbudet gäller inte elvapen som används av polisen eller försvaret och inte vapen som ingår i vapensamlingar.

Tyskland

Enligt behörighetsbestämmelsen i Tysklands grundlag (artikel 73 GG) hör lagstift-

ningsmakten i frågor som gäller polisrätten och ordningsstadgor i regel till delstaternas kompetens. Polisens behörighet har indelats i (den statliga) polisförvaltningen och (den kommunala) ordningsförvaltningen. Ordningssäkerhetsmyndigheter är bl.a. kommunerna eller delstatens lokala förvaltningsmyndigheter, som enligt ordningsregelverket samt med stöd av flera speciallagar (t.ex. utlänningslagen, lagen om sammankomster, passlagen, näringsstadgan) arbetar för att upprätthålla säkerheten. I motsats till Finland har de tyska kommunerna egna "ordningsmyndigheter" med ett vidsträckt uppgiftsområde. I systemet består skillnaden mellan polis- och ordningsmyndigheterna i att för polismyndigheterna kvarstår i Tyskland närmast verkställighetsuppgifter i polisärenden. I Tyskland skall polisen således i första hand övervaka trafiken, förebygga och utreda brott, men i synnerhet bekämpa omedelbart hotande faror.

De uppgifter inom ordningsförvaltningen som den statliga (enhetliga) polismyndigheten inte utför hör i princip till kommunernas uppgifter. När kommunerna sköter dessa uppgifter står de helt under delstaternas inrikesministeriers tillsyn. Kommunerna har delvis fått behörighet att, under nivån för delstatens lagstiftning, utfärda juridiska normer (förorordningar) inom ordningsrättens område. Även när kommunerna utfärdar förordningarna står de under delstaternas regeringars tillsyn.

Kännetecknande för ordningsrätten är att många av normerna gäller bara på kommunal nivå. De enskilda delstaternas ordningsstadgor avviker betydligt från varandra, även om delstaterna sinsemellan har förenhetligt bestämmelserna inom delområdena.

Den tyska vapenlagen stiftades den 8 mars 1976, och den har ändrats efter det. Vapenlagen kompletteras av ett flertal förordningar.

Enligt vapenlagen (33 §) är det förbjudet att tillverka, omarbета, iståndsätta, skaffa, bedriva handel med, överlåta och föra in vissa farliga föremål. Hit hör fjäderbatonger, blybatonger, knogjärn samt stick- och slagvapen som maskerats som andra föremål. Förbjudna är också knivar där bladet skjuts ut när man trycker på en knapp och knivar där bladet hålls på knivskäftet med hjälp av

en hållare och som skjuts ut när hållaren avlägsnas, om bladet är längre än 8,5 cm eller om bredden är mindre än 14 % av längden eller om kniven har ett tvärsidigt blad. I förordningen förbjuds precisionsslangbågar och föremål som är ägnade att användas för att skada en annans hälsa genom strypning.

Som stick- och slagvapen definieras vapen som med hjälp av muskelstyrka kan användas för att skada andra genom att sticka eller slå. Den som skaffar sådana vapen skall ha fyllt minst 18 år. Det är dessutom förbjudet att inneha, överlåta och bedriva handel med vapnen på marknader och folkfester samt inom hemförsäljning. Polismyndigheterna kan inom sitt verksamhetsområde bevilja undantagstillstånd för försäljning.

I Tyskland har gränsen mellan skjutvapen och leksaker definierats. Ett skjutvapen ses som en leksak om en projektil från vapnet vid pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än 0,5 joule. I Tyskland behövs inget tillstånd för luftvapen, CO₂-vapen och vapen med fjäderfunktion, om en projektil från vapnet vid pipans mynning har en anslagsenergi som är högst 7,5 joule. För anskaffning och innehav av samtliga dessa gäller att personen skall vara minst 18 år. Armborst förutsätter inte tillstånd och innehav eller anskaffning har inte heller begränsats på något annat sätt.

Vapenimitationer betraktas inte som skjutvapen, om de har tillverkats så att de inte kan ändras så att de kan användas för skytte. Ett undantag är sådana vapenimitationer som ser ut som automatvapen som används i militärt syfte. Enligt den tyska militärvapenlagen är det förbjudet att tillverka, omarbeta, istandsätta, skaffa, bedriva handel med och föra in dessa vapen.

I vapenlagen definieras elvapen som anordningar som på mer än två meters avstånd kan skada människor på annat sätt än genom användning av kinetisk energi. Vapnen får innehas och skaffas av dem som fyllt 18 år. Elvapen får användas endast i försvarssyfte.

Storbritannien

Förenade konungarikets parlament stiftar lagar som gäller i England och Wales. Skottland har egen lagstiftning, som i praktiken

motsvarar innehållet i den engelska lagstiftningen. De kommunala fullmäktige kan besluta om s.k. kommunala stadgar, som gäller lokala problem och som inte får stå i strid med den nationella lagstiftningen. Bemyndigande av utfärda kommunala stadgar föreskrivs i olika typer av nationella lagar, t.ex. järnvägarna och flygfälten kan ha egna bestämmelser.

I den nationella ordningslagen (Public Order Act 1986) föreskrivs många gärningar som stör den allmänna ordningen som straffbara:

- störning genom våldshandling (offence of violent disorder) där en grupp på tre eller fler personer använder eller hotar att använda illegalt våld

- slagsmål (offence of affray) där en person använder eller hotar en annan med illegalt våld

- provokation där någon genom sitt uppförande får en annan att tro att han eller hon hotas av våld

- uppträdande som sannolikt leder till störningar, oordning eller oroligheter.

Enligt ordningslagen kan polischefen hos kommunfullmäktige anhålla om förbud för fyra dagar för en procession att tillträda ett visst avgränsat område, om polischefen har motiverad anledning att misstänka att processionen medför allvarlig störning för samhället eller betydande skador på historiska, arkitektoniskt värdefulla eller vetenskapligt betydande byggnader eller delar av dem. Fullmäktiges beslut bekräftas av inrikesministeriet.

I Storbritannien finns bestämmelser om eggvapen och farliga föremål i flera olika lagar, bl.a. Prevention of Crime Act 1954, Offensive Weapons Act 1959, Criminal Justice Act 1988 och Football Offences Act 1991.

Enligt lagen "Prevention of Crime Act" är det förbjudet att på allmän plats utan godtagbart skäl inneha vapen som är avsedda för attacker. Med vapen avsedda för attacker avses föremål som tillverkats eller annars lämpar sig för att allvarligt skada någon annan, t.ex. knogjärn, batonger och knivar med springblad. Överträdelse av förbudet kan leda till böter eller fängelsestraff. Med allmänna platser avses alla platser till vilka allmänheten har tillträde, oavsett eventuell inträdesavgift.

Med stöd av bestämmelsen var det dock svårt att ingripa i innehav av knivar på allmänna platser, och i lagen "Offensive Weapons Act" intogs därför 1996 en bestämmelse med samma innehåll och som uttryckligen förbjuder innehav av knivar på allmänna platser utan godtagbart skäl.

Eftersom det har varit ett problem att knivar och vapen avsedda för attacker används på allmänna platser, intogs i lagen "Public Order Act" 1994 en bestämmelse som ger polisen rätt att kontrollera personer och fordon enligt beslut av kommissarien eller en högre polisman. En förutsättning är att polisen har sannolika orsaker att misstänka att våldsintermezzon kommer att äga rum på området.

För vissa farliga föremål gäller att det är förbjudet att tillverka, sälja och hyra dem eller bedriva handel med dem, inneha dem i försäljnings- eller uthyrningssyfte samt överlåta dem åt andra. Hit hör bl.a. knivar med springblad, knogjärn, kaststjärnor, blåsrör, butterflyknivar, djungelknivar, knivar gömda i bältet och rivhandskar.

I Storbritannien beror regleringen av luftvapen och CO₂-vapen på om de betraktas som speciellt farliga eller inte. Speciellt farlig är en luftpistol eller CO₂-pistol vars projektil vid pipans mynning har en kinetisk energi på sex fotpund, dvs. ca åtta joule. För övriga luftvapen eller CO₂-vapen är gränsen tolv fotpund, dvs. ca 16 joule. För alla luftvapen och CO₂-vapen krävs tillstånd. Efter massakern i Dunblane i mars 1996 skärptes vapenlagen i Storbritannien. Storkalibriga handeldvapen förbjöds i början av juli 1997 och småkalibriga handeldvapen förbjöds i början av februari 1998. Även luftpistoler kaliber .22 eller mindre kaliber är förbjudna om de betraktas som speciellt farliga. Andra förbjudna vapen är t.ex. automatvapen, vapen som skjuter ut giftig vätska eller gas samt elvapen. Tillstånd för förbjudna vapen beviljas av inrikesministeriet endast i undantagsfall.

Gränsen mellan skjutvapen och leksaker har definierats i Storbritannien. Om projektilens kinetiska energi vid pipans mynning underskrider en joule betraktas vapnet som en leksak.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Denna proposition syftar till att främja allmän ordning och säkerhet på allmänna platser. Förbuden och påbuden i anslutning till detta bör vara desamma i hela landet, och regionala variationer bör inte förekomma. Det föreslås att samtliga straffbara gärningar beskrivs i lagen.

Enligt 7 § 1 mom. grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. En liknande grundläggande rättighet är den rätt att röra sig inom landet som framgår av 9 §. Enligt 22 § skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Dessa bestämmelser i grundlagen och även vissa andra grundläggande fri och rättigheter och mänskliga rättigheter som framgår av internationella fördrag uppställer krav på staten att handla så att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses. Å andra sidan uppställer de krav på hurdana åtgärder som kan förbjudas med hot om straff.

Riksdagens grundlagsutskott konstaterade i sitt utlåtande av den 23 oktober 1997 (23/1997 rd) om regeringens proposition med förslag till revidering av stadgandena om brott mot rättskipning, myndigheter och allmän ordning samt om sexualbrott (RP 6/1997 rd) att lagstiftaren har ett rätt stort spelrum vid kriminalisering av vissa handlingar, även om både grundlagen och internationella förpliktelser som är bindande för Finland medför vissa begränsningar. Utskottet konstaterade ytterligare att begränsningarna till följd av grundlagen i främsta hand kan härledas ur de grundläggande fri- och rättigheterna. Utgångspunkten för dessa begränsningar är enligt utskottet att handlingar som uttryckligen tillåts i grundlagen inte kan förbjudas genom en lag. Kriminaliseringarna urvattnar alltså inte de grundläggande fri- och rättigheterna. Varje grundläggande fri- och rättighet anses ha ett kärnområde som tryggar ett beteende som inte får kriminaliseras genom en vanlig lag.

Grundlagens 8 § innehåller de viktigaste elementen i kravet på straffrättslig legalitet.

Enligt regeringens proposition gällande reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993) är sådana element åtminstone definition i lag på gärningar som bestraffas som brott, ett förbud mot retroaktiv strafflag, ett förbud mot analog tillämpning av strafflagen, ett krav på en definition i lag på straff som följer på brott, ett förbud mot bruk av en strängare lag än den som gäller vid tidpunkten för gärningen och ett krav på straffrättsliga normer på lagnivå. Bestämmelsen förutsätter också att brottsrekvisiten för dessa brott med tanke på lagskiparen uttrycks tillräckligt noggrant i lagen.

I grundlagsutskottets utlåtande (23/1997) konstateras: "Med stöd av kravet på att inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna skall vara acceptabla måste ett vägande samhälleligt behov av inskränkningar kunna påvisas. Också grunden för inskränkningarna måste vara godtagbar inom systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna. Kravet på proportionalitet förutsätter å sin sida en noggrann avvägning av om det är nödvändigt att kriminalisera en handling för att skydda det bakomliggande rättsobjektet. Det gäller på denna punkt att avgöra om samma syfte kan nås på något annat sätt som innebär ett mindre ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna än kriminalisering." Utskottet konstaterar vidare att ur de grundläggande fri- och rättigheterna kan härledas en skyldighet för lagstiftaren att införa och upprätthålla kriminalisering för att skydda de grundläggande fri- och rättigheterna från utomståendes kränkningar.

Många omständigheter påverkar säkerheten. Säkerheten kan också främjas på många sätt. Den allmänna ordningen och säkerheten kan bara i begränsad utsträckning påverkas av strafflagen och den nya ordningslagen. Om alla människor uppförde sig väl och tog hänsyn till andra, skulle det inte behövas någon ordningslag. Människornas uppförande och den allmänna ordningen och säkerheten kan mest påverkas genom fostran i hemmet. Säkerheten kan i betydande grad påverkas av olika strukturella omständigheter. Det är av stor betydelse för säkerheten hur gator, broar, hus, tunnlar, öppna platser, parker och motsvarande har byggts och hur belysningen har planerats.

Omständigheter som äventyrar säkerheten angrips ofta i efterhand genom att strafflagen tillämpas. Genom tillämpning av ordningslagen kan många omständigheter och situationer som äventyrar säkerheten förebyggas. Exempelvis genom att förbjuda innehav av farliga föremål och ämnen kan brott mot liv och hälsa som begås med sådana föremål och ämnen förebyggas. Säkerheten påverkas också av den allmänna ordningen, och därför är det viktigt hur den allmänna ordningen regleras. Exempelvis en sönderslagen och nedsmutsad miljö gör människorna rädda.

De gärningar som föreskrivs som straffbara i strafflagen är i regel betydligt allvarigare än i den föreslagna ordningslagen. Skillnaden kan beskrivas som att i strafflagen är det i regel fråga om brott, i ordningslagen om förseelser.

En lag med förbud som påverkar den allmänna ordningen och säkerheten behövs bl.a. därför att lagstiftaren där klart uttalar hurdant uppträdande som inte är godtagbart. Säkerheten kan också befrämjas på många andra sätt än genom att i lag föreskriva att vissa förfaranden är straffbara. En ordningslag behövs dock dels för att ge medborgarna signaler om hurdant uppförande som anses opassande på allmänna platser, dels för att ge polisen och i vissa fall vissa andra aktörer klara regler och befogenheter för hur medborgarnas trygghet på gatan skall bevaras.

Undersökningar visar att största delen av människorna iaktar lagar och andra normer därför att de anses vara förnuftiga gemensamma spelregler. Hot om straff är inte någon betydande beteendestyrande faktor.

Vid prövning av vilka förbud och påbud som skall tas in i lagen gäller det att fundera över hurdana förbud och påbud som befrämjar den allmänna ordningen och säkerheten. Det gäller då att göra skillnad mellan brott mot den allmänna ordningen och dåligt uppförande. All slags dåligt eller rentav opassande uppförande stör inte den allmänna ordningen eller äventyrar säkerheten, och sådant bör inte kriminaliseras åtminstone inte i ordningslagen. Exempelvis svordomar kan vara ett uttryck för dåligt uppförande, men de stör inte nödvändigtvis den allmänna ordningen och äventyrar inte säkerheten. Hotfullt beteende så som beskrivs i den föreslagna ord-

ningslagen äventyrar däremot säkerheten. Kränkning av sedlighets- eller anständighetsnormerna stör sällan direkt den allmänna ordningen eller äventyrar säkerheten.

Med stöd av gällande lagstiftning är de uppgifter av karaktären upprätthållande av ordning som väktarna utför synnerligen dublösa, i synnerhet på grund av frågor gällande verksamhetsområde och befogenheter. Med anledning av ett klart samhälleligt behov syftar ordningslagen till att till denna del förtydliga den nuvarande situationen och, enligt polisens prövning, garantera ändamålsenliga verksamhetsbetingelser för de ordningsvakter som är anställda vid bevakningsföretagen. Frågor som gäller befogenheter och personens juridiska ställning är viktiga både för den som upprätthåller ordningen och för de berörda personerna. Ett annat alternativ skulle vara att öka polisens resurser i den mån att polisen kunde klara av att upprätthålla ordningen på de nämnda områdena.

3.2. De viktigaste förslagen

De viktigaste förslagen går ut på att genom lag förbjuda verksamhet och förfaranden som stör den allmänna ordningen eller äventyrar säkerheten. Den nya lagen innebär förbud mot att bl.a. föra oljud eller störa på något annat motsvarande sätt, bete sig hotfullt, inta rusmedel på allmänna platser i tätorter, i fordon i kollektivtrafik och på ett sätt som orsakar störning i omgivningen köpa och erbjuda sexuella tjänster mot betalning på allmänna platser, urinera och ha avföring på vissa platser samt att utan godtagbart skäl inneha farliga föremål och ämnen på allmänna platser. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om förhindrande fara, reklam och kungörelser samt frågor som gäller hållande av djur.

I 2 § föreslås en definition av vad som avses med allmän plats. Definitionen behövs därför att en stor del av de föreslagna förbuden gäller på allmänna platser. I samma paragraf finns en definition av tätort. Med tätort avses ett bebyggt område som angetts med trafikmärket för tätort.

Äventyrande av ordning och säkerhet samt orsakande av störning

Det föreslås att av ofogsbestämmelsen i 17 kap. 13 § strafflagen skall i första hand de delar som gäller allmänna platser intas i ordningslagen liksom vissa andra bestämmelser som påverkar den allmänna ordningen och säkerheten samt de viktigaste, med hot om straff belagda förbuden och föreskrifterna i kommunernas ordningsstadgor.

I motiveringen (RP 6/1997 rd) till strafflagens ofogsbestämmelse 17 kap. konstateras i fråga om gärningsplatsen: "Med allmän plats avses väg, gata, torg, park eller någon motsvarande plats som allmänheten eller en odefinierad grupp av människor har tillträde till. Med tjänsteförrättning avses sådan utövning av offentlig makt som sker utanför ämbetsverk, t.ex. trafik- och annan övervakning som sker bland allmänheten. Med kulturevenemang avses närmast konserter, opera-, dans- och teaterföreställningar, filmförevisningar och liknande evenemang. Med idrottsevenemang avses närmast idrottstävlingar och idrottsuppvisningar. Evenemanget behöver emellertid inte vara offentligt, vilket innebär att störande av t.ex. orkester-, teater- eller organiserade idrottsövningar kan bedömas som ofog. Den omständigheten att kollektivt trafikmedel i det föreslagna stadgandet nämns som en plats där detta brott kan förövas innebär att 6 § lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik blir obehövlig och kan ersättas med en hänvisning till strafflagens ofogsbestämmelse. Med ett möte eller någon annan tillställning som är avsedd för allmänna angelägenheter avses närmast tillställningar av det slag som regleras i lagen om allmänna sammankomster. Med ämbetsverk, kontor, butik och fabrik eller någon annan motsvarande plats avses platser där det arbetas eller idkas handel eller där allmänheten betjänas på något annat sätt."

Enligt den föreslagna definitionen i 2 § avses med allmän plats i den nya ordningslagen huvudsakligen detsamma som i motiveringen till ovan nämnda ofogsbestämmelsen i strafflagen. Allmän plats definieras så noggrant som möjligt. I paragrafen nämns bl.a. trafikstationer, ämbetsverk, kontor, köpcentra, affärslokaler och restauranger.

I lagen om sammankomster, som ersatt lagen om allmänna sammankomster och lagen om offentliga nöjeställningar, definieras allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Definitionen av allmän plats i den föreslagna 2 § innefattar allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. De behöver därför inte nämnas särskilt i 3 §.

I lagen om sammankomster finns inte någon straffbestämmelse för störande uppträdande, utan för närvarande gäller ofogsbestämmelsen i strafflagen i lagen om sammankomster avsedda tillställningar. Därför bör en straffbestämmelse för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar tas in i ordningslagen.

Som tillämpningsområde för 3 § ordningslagen föreslås inte något omnämnande av begreppet "i samband med en tjänsteförrättning", vilket nämns i ofogsbestämmelsen. Utgångspunkten är att ämbetsverk inte är allmänna platser. Definitionen omfattar dock ämbetsverkens kundservice och andra delar till vilka det är fritt tillträde under ämbetsverkets öppettider. De omfattas av tillämpningsområdet för ordningslagen eftersom de är allmänna platser. Ordningens skydd behövs inte i samband med tjänsteförrättning utanför ämbetsverket, eftersom tjänsteförrättningen också då oftast försiggår på allmän plats. Vid tjänsteförrättning utanför ämbetsverket kan tjänstemännen också i andra fall med stöd av specialbestämmelser (t.ex. utsökningenslagen) och handräckning av polisen effektivt skydda sig för gärningar enligt 3 §.

Eftersom den föreslagna ordningslagen syftar till att främja allmän ordning och säkerhet är det inte ändamålsenligt att i lagen föreskriva förbud mot att föra oljud i kontor, fabriker eller andra motsvarande platser av privat natur eller i sådana delar av ett ämbetsverk till vilka allmänheten inte har tillträde. Ett naturligare lagrum är 17 kap. 13 § strafflagen. Det föreslås därför att 13 § ändras bl.a. så, att det skall vara straffbart att föra oljud eller på något annat sådant sätt orsaka störning i ett ämbetsverk, ett kontor, i en fabrik eller på någon annan motsvarande plats som inte är en allmän plats enligt 2 § ordningslagen. Ämbetsverk, kontor, affärer och andra platser, till den del de står till för-

fogande för allmänheten eller annars för personer vars identitet inte fastställs, omfattas däremot av tillämpningsområdet för ordningslagen.

Gärningsbeskrivningen i den föreslagna 3 § 1 punkten ordningslagen motsvarar 17 kap. 13 § 1 punkten strafflagen.

I ordningsstadgan i flera kommuner har hundägarna förpliktats att se till att hunden inte genom upprepat skällande eller ylande stör omgivningen eller dem som bor i huset. Enligt polisen måste bestämmelserna ofta tillämpas. I dag har det blivit vanligare med många slags sällskapsdjur. En del av dem kan orsaka störning genom läten som inte kan anses som skällande eller ylande. Den föreslagna 3 § 1 punkten gäller även situationer där en hund eller ett annat hus- eller sällskapsdjur upprepat tillåts skälla eller annars gnälla med hög ljudstyrka. Om ljudet stör grannar som vistas inom hemfridens område eller andra som bor i närheten, tillämpas strafflagens bestämmelser om störande av hemfriden.

I den föreslagna 3 § 2 ordningslagen förbjuds hotfullt beteende. Hot på gatan upplevs som ett hot mot den allmänna ordningen och säkerheten även när det inte är fråga om olagligt hot som föreskrivits som straffbart i strafflagen. Enligt 25 kap. 7 § strafflagen är det fråga om olaga hot när en person lyfter vapen mot någon eller på något annat sätt hotar någon med brott under sådana omständigheter att den hotade har grundad anledning att frukta för att hans egen eller någon annans personliga säkerhet eller egendom är i allvarlig fara. Det förfarande som avses i ordningslagen är någonting annat och lindrigare än olaga hot enligt strafflagen. Hotfullt beteende enligt ordningslagen förutsätter inte grundad anledning att frukta och den som hotas behöver inte frukta för att hans säkerhet är i allvarlig fara, utan det skall vara tillräckligt att den som hotas har anledning att frukta för sin säkerhet eller att det hotfulla beteendet inger rädsla.

Det anses inte nödvändigt att förbjuda maskerat uppträdande, vilket åtminstone inte för polisen har varit något problem. Det är svårt att i lag definiera hurdant maskerat uppträdande som skall anses störa den allmänna ordningen eller äventyra säkerheten. Problem

kan uppkomma i fråga om olika etniska minoriteters klädsel samt t.ex. ansiktsmasker. Att masken gör det svårare att identifiera den som eventuellt gör sig skyldig till ett brott kan inte ensam stå som grund för att uppträdande med masker förbjuds. Det anses höra till den finska rättsordningens grunder att den som misstänks för ett brott inte är skyldig att främja utredningen av sitt brott.

Det är inte nödvändigt att i den nya lagen föreskriva förbud mot att uppträda naken. Det är inte en fråga om ett säkerhets- eller ordningsproblem. Bestämmelser om straff för offentlig kränkning av sedligheten finns i 17 kap. 21 § strafflagen.

Gärningsbeskrivningen i den föreslagna 3 § 3 punkten ordningslagen motsvarar 17 kap. 13 § 3 punkten strafflagen.

Den nuvarande ofogsbestämmelsens 1 punkt kunde passa som en del av 24 kap. strafflagens bestämmelser om offentlig frid. I detta sammanhang ansågs det emellertid inte ändamålsenligt att föreslå detta. I fråga om tillämpningsområdet föreslås likaså att förande av oljud och annat störande i ämbetsverk, kontor och affärer tas in i den nämnda bestämmelsen. I det första skedet föreslås dock att 17 kap. 13 § strafflagen ändras så att andra gärningsbeskrivningar än de som tas in i ordningslagen bibehålls. Ofogsbestämmelsen i strafflagen skall närmast gälla verksamhet inomhus, vars verkningar sträcker sig till utrymmen inomhus medan bestämmelsen i ordningslagen närmast skall gälla verksamhet på allmänna platser.

Rusmedel

I 4 § ordningslagen föreslås bestämmelser om intagande av rusmedel.

I gällande 58 § 1 mom. alkohollagen (1143/1994) sägs att om annat inte följer av denna lag är det förbjudet att förtära alkohol 1) på ställen där detaljhandel med alkoholdrycker bedrivs samt i andra öppna handelsrörelser, 2) i restauranger och på andra ställen där allmänheten mot betalning får mat och förfriskningar, 3) i lokaler och på andra ställen där offentliga tillställningar ordnas, samt 4) på fartyg samt i tåg, bussar och andra för allmänheten avsedda färdmedel i inrikes- trafik. På ställen och i färdmedel som avses

ovan i punkterna 1—4 får ägaren, personalen, arrangören av tillställningen eller ordningsmännen inte tillåta förtäring av alkoholdrycker. Enligt 2 mom. kan polisen, när uppträdande av den allmänna ordningen så förutsätter, förbjuda förtäring av alkoholdrycker på allmän plats. Polisen har inte utövat förbudsrätten i praktiken.

Den nya ordningslagen syftar till att främja allmän ordning och säkerhet. Alkohollagen reglerar förtäring av alkohol i första hand inomhus. Det är nödvändigt att i ordningslagen reglera intagande av alkohol och andra rusmedel till den del detta påverkar säkerheten på gatan eller den allmänna ordningen, t.ex. i ett fordon i kollektivtrafik.

Enligt 23 § lagen om sammankomster har arrangören och polisen rätt att förbjuda innehav av berusningsmedel vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar.

Enligt det föreslagna 4 § 1 mom. ordningslagen skall det vara förbjudet att inta rusmedel på allmänna platser i tätorter och även utanför tätorter om det sker i ett fordon i kollektivtrafik. Med tätort avses ett område med tät bebyggelse enligt 2 § 8 mom. vägtrafiklagen, vilket har angetts med trafikmärket för tätort.

Enligt 4 § 2 mom. ordningslagen skall förbudet mot att inta alkoholdrycker inte gälla serveringsområden med särskilt tillstånd eller i utrikestrafik enligt särskild anmälan eller intagande av alkoholdrycker i parker eller därmed jämförbara allmänna platser. En förutsättning är att intagandet och den tillhörande vistelsen inte hindrar eller oskäligt försvårar andras rätt att använda områdena för deras egentliga ändamål.

Förhindrande av fara

I synnerhet i stadscentrumen är områden som är avsedda för gång och även vistelse, trottoarer, ofta i omedelbar närhet av byggnader, i synnerhet flervåningshus. Människorna är tvungna att gå så nära byggnaderna att snö och is samt andra föremål och ämnen som faller ner från taken ger upphov till allvarliga farliga situationer. Bestämmelser om sådana situationer finns inte i markanvändnings- och bygglagen eller någon annanstans i lagstiftningen. I ordningsstadgorna i flera

kommuner, i synnerhet städer och stadsliknande kommuner, föreskrivs förpliktelser om detta. I 5 § 1 mom. ordningslagen föreslås bli bestämt att ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion eller en företrädare för dem skall se till att snö eller is eller något annat föremål eller ämne som faller ner inte medför fara för människor eller egendom.

I samband med byggandet kan föremål och ämnen från bygget falla ner på människor som går på trottoaren. En inhägnad som breder ut sig på trottoaren invid byggplatsen kan tvinga fotgängarna ut på körbanan. Vid gatubyggen eller underhållsarbeten grävs ofta gropar i trottoaren eller andra gånggrutter, och fotgängarna kan stiga i groparna. Med tanke på sådana situationer föreslås i 5 § 2 mom. bli bestämt att den som ansvarar för arbetena skall vidta åtgärder för att undvika farliga situationer. Någon sådan klar och övergripande förpliktelse finns inte för närvarande i lagstiftningen.

Bestämmelser om gatuunderhåll och gaturenthållning finns i lagen om underhåll och renthållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978).

Det är inte nödvändigt att i ordningslagen ta in en särskild bestämmelse om förbud mot arbete eller användning av en anordning som orsakar buller eller andra störningar. I 13 § bullerbekämpningslagen finns bestämmelser om anmälningsskyldighet för tillfällig verksamhet som orsakar särskilt störande buller. Bestämmelsen i bullerbekämpningslagen omfattar emellertid inte buller som orsakas av arbete i enskilda hushåll. I 24 kap. 3 a § strafflagen finns bestämmelser om störande av hemfriden. Hemfridsbrott omfattar inte lovligt underhåll av gator och buller som orsakas av vanliga reparationer i bostäder. För att det enligt bestämmelsen skall vara straffbart att vid höghusboende förorsaka oljud, skall detta ske uppsåtligt. Ett yttre tecken på uppsåt är t.ex. att oljudet fortsätter eller t.o.m. förstärks efter att man begärt att det skall dämpas.

Farliga situationer orsakas i synnerhet av bländande ljus i närheten av gator och vägar och t.ex. blinkljus som påminner om uttryckningsfordons larmljus, vilka blivit vanliga på sistone. En fotgängare som bländas kan törna

mot hinder eller falla i gropar och skada sig. Även bilister kan bländas. Farliga situationer orsakas också av reklam som påminner om trafikmärken, därför att de som rör sig på vägarna kan tro att de är autentiska och förpliktande trafikregleringsanordningar, och när de i misstag följer dem kan de orsaka trafikolyckor. I 6 § 1 mom. ordningslagen föreslås bestämmelser om förbud mot sådana ljus och reklamer. Dessutom föreslås bli bestämt att på uppmaning av polisen skall den som använder sådana ljus och reklamer omedelbart avlägsna dem.

Det föreslagna förbudet i 6 § 2 mom. ordningslagen mot att olovligen avlägsna eller skada en offentlig kungörelse eller ett meddelande motsvarar 17 kap. 13 § (ofog) 4 punkten strafflagen.

Det är inte ändamålsenligt att förbjuda försäljning från dörr till dörr, utövande av ideologisk eller religiös verksamhet, tiggande eller motsvarande verksamhet. Enligt 18 § grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Enligt 11 § i samma lag har var och en religions- och samvetsfrihet. Till de grundläggande fri- och rättigheterna hör också å andra sidan skydd för privatlivet enligt 10 §: vars och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggade.

Säkerhetsfaktorer är den enda tänkbara grunden för att förbjuda verksamhet från dörr till dörr. Ett särskilt skäl kunde vara brottslighet som drabbar bostäder eller invånare inom ett visst område. Områdena kan vara t.ex. sådana där det finns servicehus för äldre eller motsvarande samt många barn som är ensamma hemma. Vissa människor kan uppleva otrygghet när okända människor ofta ringer på dörrklockan. Organiserade direktförsäljare eller de som presenterar en tro från dörr till dörr gör sig inte skyldiga till brott och deras verksamhet är inte direkt problematisk med tanke på säkerheten, men i praktiken har det förekommit fall där de som planerat ett lägenhetsbrott har ringt på dörrklockan. Om dörren inte har öppnats har de brutit sig in i lägenheten och om dörren har öppnats har de uppträtt som dörrförsäljare.

Med tanke på närings- och religionsfriheten är det skäl att fundera över om en begräns-

ning står i rätt proportion till säkerhetsmålet. Allmänt taget är det inte fråga om ett så betydande problem eller ett sådant allmänt skyddsbehov att frågan skulle behöva regleras i ordningslagen. I enskilda fall kan man närma sig frågan via bestämmelsen om hemfridsbrott. I form av individens aktiva viljeyttring (t.ex. lapp med förbud på dörren eller i trappuppgången i ett hörhus) kan man konstatera ett hur pass omfattande hemfridskydd han eller hon vill ha.

Annan verksamhet som orsakar störning

I 7 § ordningslagen föreslås förbud mot annan verksamhet som orsakar störning och som inte nämnts i de föregående paragraferna.

Den synligen prostitutionen tilltog på 1990-talet. Gatuprostitution eller prostitution på andra allmänna platser, köp och erbjudande av sexuella tjänster mot betalning, anses orsaka störningar i synnerhet på vissa områden i Helsingfors men även på andra orter.

Prostitution är inte förbjuden i Finland i dag. Tonvikten i verksamheten kring företelesen har förskjutits från kriminalpolitiska till hälso- och socialpolitiska åtgärder. Koppleri har däremot även globalt varit förbjudet i vida kretsar. En viktig orsak till detta är Föränta Nationernas konvention från 1951, som även Finland ratificerat.

I 37 § i den ändring (537/1997) av utlänningslagen som trädde i kraft vid ingången av maj 1999 sägs att en utlänning får avvisas bl.a. om det med fog kan antas att han eller hon kommer att skaffa sig inkomster på ett oärligt sätt eller att sälja sexuella tjänster. Bestämmelsen lämpar sig bara på utlänningar som får avvisas. Enligt polisens uppskattning är bara en liten minoritet av de prostituerade i Helsingfors utlänningar.

Det är inte ändamålsenligt att i ordningslagen direkt ingripa i prostitution eller i andra sexuella aktiviteter. Under den föregående valperioden avstyrde riksdagen en lagmotion som gick ut på att förbjuda prostitution.

Ohöjld prostitution kan i vissa fall störa den allmänna ordningen och äventyra lugnet på gatorna. Vid gatuprostitution orsakar de som köper tjänsterna störning, och å andra sidan köps tjänsterna på platser där det råder

utbud. Störningar orsakas åtminstone av att icke prostituerade kvinnor på vissa platser får prisförfrågningar, vilket stör och sårar dem. På de gator där prostituerade bjuder ut sina tjänster uppkommer störande trafik. Den synliga verksamheten väcker dessutom förargelse.

I syfte att avvärja sådant störande beteende som beskrivs ovan föreslås i 7 § 1 mom. bli bestämt att det skall vara förbjudet att på allmän plats köpa och erbjuda sexuella tjänster mot betalning på ett sådant sätt att det orsakar störning i omgivningen.

I 7 § 2 mom. föreslås bli bestämt att det skall vara förbjudet att urinera och ha avföring på allmän plats på ett sådant sätt att det orsakar störning av den allmänna ordningen eller sanitära risker. De som urinerar och har avföring på andra platser än sådana som är avsedda för ändamålet kan i vissa fall äventyra den allmänna ordningen. Urin och avföring på allmänna platser, i synnerhet i hissar, portgångar och på motsvarande platser, innebär också en hälsorisk. Här gäller samma princip som i samband med förbudet att köpa och erbjuda sexuella tjänster mot betalning så att detta orsakar allmän störning. Att en person urinerar t.ex. på en gräsmatta invid trottoaren stör inte nödvändigtvis den allmänna ordningen eller utgör inte en hälsorisk, vilket däremot är fallet redan om flera personer urinerar. I synnerhet på trafikstationer och i kollektiva trafikmedel samt på i 4 § 1 mom. nämnda platser orsakar urin lätt oskäligen olägenheter i form av lukt, vilket bör anses som störning av den allmänna ordningen. Urin och avföring samt lukten av dem är på sätt och vis också ett ordningsproblem eftersom de begränsar den egentliga användningen av vissa utrymmen.

Olägenheterna av urin och avföring kan minskas förutom genom förbud även genom att det ordnas tillräckligt med tillbörliga platser. Tillräckligt många allmänna toaletter bör byggas i stadscentrumen och på andra platser där många människor samlas. Tillräckligt många tillfälliga toaletter bör ordnas i anslutning till sådana evenemang för allmänheten som lockar stora folkmängder. I synnerhet urinerings är i hög grad ett samhällsstrukturellt problem. När parker och andra motsvarande platser anläggs gäller det att beakta att

människorna bör ha möjlighet att bete sig och agera lagenligt och rätt, varvid ordningslagen behövs bara för att ingripa i helt uppsåtligt och hänsynslöst förfarande.

I 7 § 3 mom. föreslås bli bestämt att det skall vara förbjudet att ordna föreställningar på allmän plats på ett sådant sätt att det orsakar fara för eller betydande störning av den allmänna ordningen eller trafiken. Verksamheten äventyrar eller stör inte direkt den allmänna ordningen eller säkerheten, men platsen kan vara olämplig. Kommunerna bör anvisa platser som lämpar sig för gatumusik och andra föreställningar eller uppvisningar, där de inte äventyrar eller stör den allmänna ordningen eller säkerheten. Avsikten är inte att bestämmelsen skall begränsa yttrande- och mötesfriheten enligt 12 och 13 § grundlagen.

I ordnings- och säkerhetsfrågor är det nödvändigt att polis-, räddnings- och social- och hälsoskyddsmyndigheterna samt stämningssman har kontaktuppgifter till en sådan person som de kan vända sig till för att komma in i en byggnad. I 8 § ordningslagen föreslås därför en bestämmelse där denna skyldighet föreskrivs för byggnadens ägare eller innehavare eller en företrädare för dem. På grund av sakens natur skall en låst dörr öppnas utan ersättning. En bestämmelse om att ytterdörren från trappuppgången i flervåningshus skall hållas olåst under vissa tider kan inte ses som problemfri med tanke på säkerställandet av hemfriden.

Förbjudna föremål och ämnen

Innehav på allmän plats av olika slags föremål som lämpar sig för att skada andra orsakar allvarlig fara för den allmänna ordningen och säkerheten. Säkerheten på allmänna platser kan direkt påverkas genom förbud mot innehav av föremål och ämnen som lämpar sig för att allvarligt skada någon annan. Som sådana föremål klassificeras i förslaget eggvapen, söndrade glasföremål och andra med dessa jämförbara föremål lämpade för att skära eller sticka; batonger, bobollsträn, kättingar, fjädrar, vajrar, kablar och andra med dessa jämförbara föremål lämpade som tillhygge; kastpilar, kulor och andra med dessa jämförbara föremål lämpade

för att kastas; ämnen som är frätande eller lämpade för att allvarligt skada eller förlama någon annan; luftvapen, vapen med fjäderfunktion, harpuner, slangbågar, blåsrör och andra med dessa jämförbara föremål lämpade för skjutande, samt laserpekare. Föremålen och ämnena är sådana att de har ett godtagbart användningsändamål, de kan i fråga om riskfylldhet jämföras med dylika föremål eller motsvarande föremål eller ämnen kan skaffas i omgivningen.

Problempunkten i den gällande lagstiftningen om eggvapen har gällt gränsdragningen mellan eggvapen som tillhör olika kategorier. I lagstiftningen om eggvapen är gränsdragningen av väsentlig betydelse, eftersom bestämmelserna om farliga eggvapen i betydande grad avviker från övriga bestämmelser om eggvapen. Det bör ses som ett särskilt rättsskyddsproblem för medborgarna att lagstiftningen lämnar rum för tolkning. I förslaget regleras därför knivar, slidknivar, dolkar, bajonetter, djungelknivar och svärd på samma sätt så att de omfattas av 10 §, där det föreslås bli bestämt att innehav på allmän plats utan godtagbart skäl skall vara förbjudet. I den föreslagna förteckningen över förbjudna föremål i 9 § ingår stiletter, i fråga om vilka det knappast torde uppstå speciellt många tolkningsproblem. Eftersom stiletterna är lätta att dölja kan de betraktas som rentav farligare än andra eggvapen, och de lämpar sig knappast för något godtagbart ändamål. Den fara för den allmänna ordningen och säkerheten som stora svärd och djungelknivar orsakar lindras av svårigheten att dölja dem.

Säkerheten på allmänna platser kan också effektivt påverkas med vissa indirekta metoder. Detta kan ske för det första genom reglering av tillverkningen och införseln av samt handeln med föremål och ämnen lämpade för att allvarligt skada någon annan. I förslaget förbjuds förutom innehav på allmän plats även tillverkning och införsel av samt handel med sådana föremål som i fråga om sina egenskaper kan klassificeras som speciellt lämpade för att skada någon annan och som inte används för ett sådant godtagbart ändamål att tillverkning, införsel eller handel bör tillåtas. Sådana föremål är knogjärn, stiletter, kaststjärnor, som något annat föremål

maskerade eggvapen, förlamande elvapen, elbatonger, fjäderbatonger, precisionsslangbågar och precisionsslungor.

Det skall vara tillåtet för väktare samt på vissa villkor ordningsvakter att inneha teleskopbatonger i sina arbetsuppgifter. Teleskopbatongen kan ses som ett farligare redskap än en vanlig batong, eftersom den är lätt att dölja. Enligt förslaget skall innehav av teleskopbatonger dessutom vara tillåtet för de ordningsvakter som utsetts för att övervaka ordning och säkerhet på trafikstationer, i köpcentra eller i kollektiva trafikmedel. I lagstiftningen om privata säkerhetstjänster föreslås bestämmelser om vilken utbildning som krävs för bärandet och i hurdana fall det är möjligt.

Enligt förslaget skall det vara förbjudet att utan godtagbart skäl inneha luftvapen eller vapen med fjäderfunktion på allmän plats. Dessutom föreslås bli bestämt att sådana vapen bara med samtycke av vårdnadshavaren skall få säljas eller annars varaktigt överlåtas till den som inte fyllt 18 år. Tillstånd skall inte krävas för armborst eller andra fjädervapen och luftvapen som överskrider en viss effektgräns. Det är inte nödvändigt att föreskriva tillstånd, därför att dessa vapen bara har föranlett ett fåtal sådana problemfall som kan påverkas av tillståndsplikt. Det är inte förnuftigt att kräva tillstånd för alla luftvapen och vapen med fjäderfunktion, eftersom en del av vapnen har låg effekt. Genom de föreslagna begränsningarna i fråga om innehav kan man påverka de problem som oftast uppkommer på grund av vapen med låg effekt, dvs. vandalism och men av vådaskott. Anskaffningen av de allra effektivaste luftvapnen har hittills troligen begränsats av att precisionen försämras när utgångshastigheten ökar, dvs. de lämpar sig illa för precisionsskjutning. Effektivare vapen har dessutom knappast alls förekommit i de lägsta prisklasserna. Det finns inte någon enhetlig internationell reglering av luftvapen, men i flera länder krävs tillstånd för de effektivaste vapnen. I fråga om farlighet kan pilbågar inte jämföras med andra vapen med fjäderfunktion. Pilbågarna är större, de kan spännas bara en kort stund i taget och det är betydligt svårare att träffa exakt än med t.ex. armborst.

Om luftvapen och vapen med fjäderfunk-

tion blir delvis beroende av tillstånd, blir det nödvändigt att testa alla vapen som tillverkas och införs i landet för att utreda om de överskrider effektgränsen och därmed kräver tillstånd. Tillståndsplikten kan genomföras så att gränserna motsvarar de gränser som används på annat håll. Testresultaten kan då användas i flera länder. I fråga om armborst sänks effekten av tillstånd av att vapnen är lätta att framställa. Om delarna blir beroende av tillstånd, blir följden tolkningsproblem och komplicerade tillståndssystem. Om armborst samt effektiva vapen med fjäderfunktion och luftvapen blir beroende av tillstånd, får tillståndsmyndigheterna rikligt med extra arbete. Om de föreslagna bestämmelserna visar sig vara otillräckliga, kan tillståndsplikten genomföras senare. En eventuell nyregistrering i samband med den ändring av skjutvapenlagen som är under behandling i Riksdagen samt ett nådaårsarrangemang för skjutvapen som bereds särskilt ökat betydligt arbetsmängden för tillståndspersonalen vid polisrättningarna, åtminstone till utgången av 2003. Därför är det inte ens med tanke på resurserna lämpligt att i det här skedet göra armborst eller effektiva vapen med fjäderfunktion och luftvapen beroende av tillstånd. Bestämmelser om tillståndsplikt för armborst samt effektiva vapen med fjäderfunktion och luftvapen lämpar sig inte för ordningslagen utan de bör tas in i en egen lag eller i skjutvapenlagen (1/1998).

Propositionen gör det möjligt att samla historiskt eller konstnärligt värdefulla knogjärn, stiletter, kaststjärnor, som något annat föremål maskerade eggvapen, fjäderbatonger, teleskopbatonger, precisionsslangbågar och precisionsslungor.

I synnerhet i stora tätorter är klottring ett problem. Avlägsnandet av klotter orsakar betydliga kostnader huvudsakligen för fastighetsägarna och samhället. Klotter görs huvudsakligen med sprejfarver och andra målfärger samt ämnen som kan jämföras med dem. Enligt förslaget skall det vara förbjudet att på allmän plats utan godtagbart skäl inneha sådana.

Det finns åtminstone tre typer av s.k. väggmålningar. Färggranna och komplexa målningar som krävt mycken tid och möda benämns allmänt graffiti. Ett slags namn-

teckningar som målats snabbt, s.k. tags, förekommer mycket allmänt. Även mera traditionella politiska väggskrivier kan ses som en genre. För alla tre grupper av väggmålning gäller att för dem som utför dem är det viktigt att målningarna ses av en så stor publik som möjligt. Den fjärde gruppen består av klotter för klottrandets skull, vilket inte kan ses som en form av väggmålning. Alltid när det är fråga om otillåtet målning kan man tala om klotter, oavsett om målningarna har ett konstnärligt värde eller någon ideologisk betydelse.

Klottring kan bedömas som skadegörelse eller grov skadegörelse enligt 35 kap. 1 eller 2 § strafflagen. Bestämmelsen i ordningslagen syftar dock till att göra det möjligt att ingripa i klottringen på förhand, innan gärningen har begåtts. Enligt polisen utförs en betydande del av klottringen av grupper som specialiserat sig på klottring och som är välorganiserade och svåra att gripa på bar gärning. En polis som på natten möter människor på gatan med sprejfärger eller andra ämnen som är lämpade för klottring kan inte göra någonting. Många klotter som äventyrar säkerheten kan förhindras, om polisen får ingripa i innehav av ämnen som är lämpade för klottring redan när det inte finns något godtagbart skäl för innehavet. Rikligt med klotter på byggnader eller andra konstruktioner på allmänna platser inger å andra sidan människorna en känsla av otrygghet, eftersom klottring vittnar om att området inte övervakas. De ses som tecken på allmän oordning och fara.

Djur

I 4 kap. ordningslagen föreslås bestämmelser om hållande av vissa husdjur och andra djur. I 14 § föreslås bestämmelser om ordning på hundar och till vissa delar även på andra, snarast sällskapsdjur.

I ordningslagen föreslås med synvinkeln på allmän ordning och säkerhet bestämmelser om hållande av sällskapsdjur med beaktande av upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, människornas hälsa, välfärd och möjlighet för människorna att röra sig tryggt samt sällskapsdjurens säkerhet och välfärd. Sällskapsdjur som är lösa förorsakar i tätort

och speciellt på allmänna badstränder, på områden som reserverats som lekplats för barn, på torg under torgtid, på motionsslingor eller andra liknande platser samt på idrottsplatser problem som det skulle vara skäl att utgående från allmän ordning och säkerhet reglera med bestämmelser gällande sällskapsdjurens skötsel.

Enligt djurskyddsförordningen (396/1996) 1 § 1 mom. skall ett förvaringsutrymme för djur samt dess konstruktioner och anordningar planeras, byggas och underhållas så, att risken för att djuret skall rymma är så liten som möjligt. Redan detta ställer förpliktelser på ägare och innehavare av sällskapsdjur. De egentliga bestämmelserna om hur djuren får röra sig skulle finnas i ordningslagen.

Om hållande av hund och katt finns det bestämmelser i jaktlagen främst med skäl som hänför sig till jakt och viltvård. Om skyldighet att hålla hund kopplad bestäms i 51 § nämnda lag. Omsorg om katter som bestäms i lagens 85 § är avsedd att gälla alla områden. I jaktlagen har det bestämts att det är förbjudet att utsätta eller överge katter som tagits som husdjur. I tätorter är lösa katter och hundar benägna att bli skadade. Därutöver förorsakar de som lösa olika konflikt- och skadesituationer. Det har bland annat varit problem med att göra sig av med lösa katter.

Enligt den europeiska konventionen om skydd av sällskapsdjur 49/1992 (ikraftträdandet 540/1992) hör det till de grundläggande principerna för hållande av sällskapsdjur att de inte överges. Med detta avses ett herrelöst sällskapsdjur som antingen saknar hem eller befinner sig utanför gränsen för dess ägares eller skötares hushåll och inte står under någon ägares eller skötares tillsyn eller direkta övervakning (1 artikel 5 punkten). Varje person som håller ett sällskapsdjur eller som samtyckt till att se efter det skall ansvara för dess hälsa och välbefinnande. Varje person som håller ett sällskapsdjur eller som ser efter det skall vidta alla rimliga åtgärder för att förhindra att det rymmer (4 artikel).

Att en hund hålls kopplad eller att den är lös är i de flesta fall en säkerhetsfråga. En lös hund kan förorsaka rädsla och en känsla av otrygghet. I strafflagens 44 kap. gäller stadgandena i 7 och 8 § enbart farliga djur.

För att människorna skall kunna röra sig

tryggt och utan störningar på allmänna platser, gäller det att förhindra även sådana situationer där en hund som i sig är snäll kommer åt att nosa på eller annars ofreda utomstående. Det enda sättet att lösa det här problemet är att man skulle stadga en plikt för den som äger eller innehar en hund att ha den kopplad på tätt bebyggda områden - förutom sådana platser som är reserverade för lösa hundar. På områden där det inte finns bebyggelse är behovet av att hunden skall hållas kopplad inte likadant.

Av skäl som hänför sig till den allmänna säkerheten och trivseln och av sanitära skäl får hundar inte tillåtas röra sig på simstränder eller motsvarande platser där det i allmänhet vistas många människor, i synnerhet barn, eller där hundar som springer lösa annars skapar otrygghet eller medför risk för smitta. Hundar som springer lösa på skidspår och motionsslingor utgör en säkerhetsrisk eftersom de kan kollidera med skidlöpare eller löpare.

För närvarande råder det en viss oklarhet om bestämmelserna i avfallslagen gäller hundarnas exkrementer. I lagen behövs därför en klar bestämmelse om att den som äger eller innehar en hund skall samla upp hundens (fasta) exkrementer eller annars se till att de inte lämnas kvar i miljön på ett tätbyggt område. Behovet föreligger inte i skogar eller på andra obebyggda områden. Motsvarande problem har inte föranletts av hästars eller katters exkrementer.

Av karaktären i användningen av polishundar, väktares hundar och tjänstehundar följer att de måste få röra sig på platser som är förbjudna för andra hundar. I lagen föreslås därför en undantagsbestämmelse för dem.

Bestämmelserna som gäller hundar skulle med vissa begränsningar tillämpas även på andra husdjur och sällskapsdjur. På katter skulle det tillämpas begränsningar som gäller vissa platser. På hästar skulle det tillämpas samma begränsningar som för hundar. På andra djur skulle bestämmelserna bli tillämpliga ifall djuren till sin storlek eller andra egenskaper skulle motsvara en hund. Bestämmelsen skall således inte tillämpas på t.ex. en sköldpadda eller ett motsvarande djur.

På störande ljud från djur som människor

håller som sällskapsdjur eller av någon annan orsak tillämpas från fall till fall den föreslagna 3 § 1 punkten ordningslagen ("genom att föra oljud eller på något annat dylikt sätt") eller strafflagens bestämmelser om störande av hemfriden.

Enligt 15 § ordningslagen skall det vara förbjudet att rida och att köra med hästfordon eller andra motsvarande fordon på friluftsrutter som är avsedda att röra sig till fots på om inte den för ruten ansvarige exempelvis med märken som påminner om trafikmärke anvisat att ruten är tillåten även för hästar. I dag och i synnerhet i framtiden kan kärror också dras av andra djur än hästar.

Enligt vägtrafiklagen skall ryttare och den som driver djur i tillämpliga delar iaktta bestämmelserna om fordonsförare. Terrängtrafiklagen gäller motordrivna fordon. De förbud mot att röra sig som föreskrivs i lagen om naturskydd (71/1923) gäller bara naturskyddsområden, dvs. naturparker och nationalparker (18 § i lag 672/1991).

Påföljder

I ordningslagen föreslås tre straffbestämmelser: ordningsförseelse, brott mot bestämmelserna om förbjudna farliga föremål och brott mot bestämmelserna om farliga föremål eller ämnen.

Den som stör den allmänna ordningen eller äventyrar säkerheten genom att föra oljud eller på något annat dylikt sätt, betar sig hotfullt eller skjuter eller kastar föremål bryter enligt förslaget på ett grundläggande sätt mot den allmänna ordningen och säkerheten (ordningsförseelse). Enligt den gällande strafflagen (bestämmelserna om ofog i 17 kap. 13 §) bestraffas en sådan gärning med böter. Det föreslås också att bl.a. den som intar rusmedel på allmänna platser i tätorter och i fordon i kollektivtrafik bryter mot förpliktelse vid utförande av arbete som orsakar fara, gör reklam som orsakar fara, urinerar eller har avföring på platser som förbjuds i lagen eller i strid med lagen innehar ämnen eller föremål lämpade för klottring samt bryter mot bestämmelserna om hållande av djur skall dömas för ordningsförseelse. För ordningsförseelse skall också bestraffas den som på allmän plats köper eller erbjuder

sexuella tjänster mot betalning så att det orsakar störning i omgivningen och som ordnar föreställningar så att de orsakar fara. Sätten att göra sig skyldig till ordningsförseelse är många och därför bör också påföljdsskalan i praktiken vara förhållandevis omfattande.

Enligt förslaget skall straffpåföljden för ordningsförseelse vara böter och för brott mot bestämmelsen om innehav av förbjudna farliga föremål böter eller fängelse i högst ett år. Den som i strid med bestämmelserna för in i landet, tillverkar eller saluför sådana föremål skall för brott mot bestämmelserna om förbjudna farliga föremål dömas till böter eller fängelse i högst två år. Den som i strid med bestämmelserna innehar föremål eller ämnen lämpade för att skada någon annan skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Enligt den gällande lagen om eggvapen är straffpåföljden för innehav av eggvapen på allmän plats böter eller fängelse i högst sex månader och i fråga om farliga eggvapen böter eller fängelse i högst ett år. Straffpåföljden för införsel eller tillverkning för försäljning av farliga eggvapen samt för brott mot bestämmelserna om handel skall vara böter eller fängelse i högst två år. Enligt den föreslagna 19 § ordningslagen skall ordningsbot i stället för bötesstraff kunna utdömas för ringa förseelser och för brott mot bestämmelserna om föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan. På en stor del av ordningsförseelserna är administrativa betalningspåföljder lika lämpliga som ordningsbot. Sådana påföljder finns inte för närvarande. När det straffrättsliga påföljdssystemet i sinom tid revideras och en betalningspåföljd i stil med parkeringsbot eventuellt införs, bör en del av de ringa ordningsförseelserna omfattas av påföljden. En del av förseelserna är sådana att ett anmärkningsförfarande bör anses tillräckligt.

Om någon trots uppmaning av polisen försummar att avlägsna ett reklamljus eller en reklam som strider mot det föreslagna 6 § 1 mom., skall polisen ha rätt att på dennes bekostnad sköta avlägsnandet. I brådskande fall, dvs. vid betydande äventyrande av den allmänna ordningen eller säkerheten, skall polisen ha rätt att utan att höra den försumlige sköta avlägsnandet av ljuset eller reklamen.

Att utse ordningsvakter med stöd av ordningslagen

Med lagen om privata säkerhetstjänster förnyades även lagstiftningen med anknytning till utförandet av bevakningsrörelseverksamhet. Enligt lagen är utgångspunkten den att bevakningsföretag inte får ta emot uppdrag som innebär en förpliktelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Ett motsvarande stadgande ingick i den numera upphävda lagen om bevakningsföretag (237/1983). Den nya lagen om privata säkerhetstjänster skall egentligen bara innehålla bestämmelser om upprätthållande av enskildas säkerhet.

Med stöd av den gällande lagstiftningen övervakar ordningsvakterna ordningen på bl.a. restauranger, fartyg och campingplatser. Med anledning av ett tydligt behov från samhällets sida föreslås nu att motsvarande arrangemang genomförs också i fråga om köpcentra, kollektiva trafikmedel och trafikstationer. Även här är det liksom för närvarande fråga om klart avgränsade platser. En bestämmelse som gör det möjligt att utse ordningsvakter föreslås i ordningslagen därför att lagen syftar till att förbättra säkerheten uttryckligen på allmänna platser. På så sätt blir det möjligt att utse ordningsvakter bl.a. på metrostationer. Motsvarande system tillämpas redan i Sverige och Danmark där ordningsvakterna med samtycke av chefen för polisdistriktet får ansvara för upprätthållandet av ordningen bl.a. i köpcentra.

Förslaget att anlita ordningsvakter för uppgifterna stöds också av att i lagen om ordningsvakter har ordningsvakternas befogenheter definierats uttryckligen för uppgifter i anslutning till upprätthållande av ordning. Väktarna har annorlunda befogenheter. Ordningsvakterna har bl.a. rätt att i anslutning till sin uppgift att avlägsna en person från ifrågavarande område större befogenheter än väktarna samt att vid behov gripa en sådan person. Befogenheterna är ofta nödvändiga för att ordningsvakterna skall kunna utföra uppgifter i anslutning till upprätthållande av ordningen. Ordningsvakternas befogenheter skall enligt förslaget begränsas på så sätt att befogenheter som hänför sig till vägrande av tillträde och inträdesgranskningar inte skulle

utsträckas till utförandet av uppdrag i enlighet med detta förslag.

Polischefen skall alltid från fall till fall och enligt prövning besluta om ordningsvakter skall utses. Den lokala polisen har de bästa förutsättningarna att bedöma om en viss allmän plats skall anses som en sådan plats att ordningsvakter kan utses för att upprätthålla ordningen. Ordningstvakternas tjänstgöringsområde skall definieras från fall till fall. Området bör vara en helhet som lätt kan urskiljas regionalt eller byggnadsmässigt och som också är lätt att notera för medborgarna.

För att säkerställa myndighetstillsynen samt medborgarnas rättsskydd föreslås att vissa bestämmelser om drivande av bevakningsföretag tillämpas på utförandet av ordningsövervakningsuppgifter enligt propositionen.

Om uppgifterna överförs enbart till polisen, behövs det betydliga samhällsresurser. Det enda reella alternativ som återstår är ett arrangemang där uppgifterna liksom nu sköts av andra än myndigheterna, dock så att befogenheterna är tillräckligt tydliga.

Det föreslagna arrangemanget ändrar den nuvarande praxisen så, att de personer som i dag arbetar i väktarposition och med väktares befogenheter i fortsättningen skall ha ställning som ordningsvakt och ordningstvakters befogenheter.

Med hjälp av ändringen förtydligas samtidigt nuläget genom en definition av de allmänna platser samt trafikmedel där andra än myndigheterna kan ansvara för upprätthållandet av ordning och säkerhet. Samtidigt undanröjs dagens faktiska behov av att trots ett förbud i lagstiftningen anlita väktare för att upprätthålla ordningen och säkerheten på allmänna platser. I själva verket är det inte fråga om att polisens uppgifter överförs på privata instanser, utan om att de säkerhetsuppgifter som utförs av privata instanser om-läggs allt efter som samhället utvecklas.

Övriga lagförslag

Strafflagen

I propositionen föreslås ändringar i strafflagen vilka gör det möjligt att ålägga ordningsbot för ordningsförseelser. En del av

de gärningar som innebär ordningsförseelse är i den mån lindriga att en annan påföljd än egentligt straff till exempel en administrativ påföljd bör anses ändamålsenlig. I denna proposition var det inte möjligt att behandla nya påföljdsformer.

Det föreslås att 17 kap. 13 § strafflagen delvis upphävs så, att en del av lagrummet tas in i ordningslagen och en del bibehålls i strafflagen, i första hand verksamhet på enskilda platser och inomhus dit allmänheten inte äger tillträde. I strafflagen bibehålls också en bestämmelse som motsvarar ofogsbestämmelsens 5 punkt gällande missbruk av nödbroms eller annan larmordning i ett kollektivt trafikmedel.

I propositionen föreslås dessutom att 44 kap. 10—13 och 21 § strafflagen upphävs och att bestämmelserna i preciserad form tas in i ordningslagen.

Regeringen har gett sin proposition till Riksdagen med förslag till revidering av strafflagens bestämmelser om brott som äventyrar hälsa och säkerhet och vissa lagar som har samband med dem (RP 17/2001 rd). I propositionen föreslås det att strafflagens gällande 44 kap. skall ersättas med ett nytt kapitel om brott som äventyrar hälsa och säkerhet. Om de föreslagna lagändringarna i den ovan nämnda propositionen godkänns att träda i kraft före eller samtidigt med de lagändringar som föreslås i denna proposition är det i denna proposition föreslagna upphävandet av 44 kap. 10—13 och 21 § onödigt.

Lagen om strafforderförfarande

Det föreslås att hänvisningen i 1 § till överträdelse av kommunal ordningsstadga slopas. Lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik

Det föreslås att hänvisningen till strafflagen i 6 § vad gäller straff för ofog ändras så att det hänvisas till ordningslagen.

Alkohollagen

Det föreslås att 58 § 1 mom. 4 punkten, som gäller förtäring av alkohol i kollektiva trafikmedel, i preciserad form flyttas till ordningslagen.

Lagen om eggvapen

Det föreslås att bestämmelserna i lagen och förordningen om eggvapen i preciserad och delvis utvidgad form tas in i ordningslagen. Samtidigt föreslås att lagen om eggvapen upphävs.

Kommunallagen

Efter det att ordningslagen stiftats blir 7 § kommunallagen onödig. Det föreslås därför att den upphävs.

Kommunindelningenslagen

Stadgor av liknande natur som ordningsstadgor har även utfärdats med stöd av annan lagstiftning än 7 § kommunallagen som nu föreslås upphävas. Dyliga bestämmelser är hamnordningar som utfärdats med stöd av lag om kommunala hamnordningar och trafikavgifter, kommunala bestämmelser om avfallshantering som utfärdats med stöd av avfallslagen, byggnadsordningar som utfärdats med stöd av markanvändnings- och bygglagen samt hälsoskyddsordningar som utfärdats med stöd av hälsoskyddslagen. Eftersom regeringens proposition inte behör på nämnda stadgorna är det skäl att bevara en allmän hänvisning till dem i 31 § kommunindelningen.

Lagen angående rätt att idka näring

Lagens hänvisningar till iakttagande av ordningsstadgorna och åstadkommande av en ordnad kontroll på basis av dessa blir onödiga efter det att ordningslagen stiftats. Det föreslås därför att de upphävs.

Vägtrafiklagen

Eftersom tillämpningsområdet för ordningslagen är allmän plats, är det mera ändamålsenligt att bestämmelsen om parkering på enskilt område ingår i vägtrafiklagen, där även de övriga parkeringsförbuden finns och där det också finns två andra bestämmelser som tillämpas på andra platser än vägar.

Lagen om ordningsvakter

Det föreslås att hänvisningsbestämmelsen i 1 § ändras så att lagen också gäller ordningsvakter som utses med stöd av ordningslagen. Till denna del är det fråga om en ändring av teknisk natur.

Lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden

Det föreslås att lagen ändras så att närmare föreskrifter om hur gators och vissa andra allmänna områdens renhållning samt underhåll om vintern skall handhas inte längre skall kunna utfärdas i kommunal stadga och att den som bryter mot föreskrifterna inte skall kunna dömas till böter.

Övriga lagar

I lagstiftningen finns rikligt med straffbestämmelser för vilka saknas bestämmelser på lagnivå om gärningsbeskrivningarna. Sådana är t.ex. markanvändnings- och bygglagen, avfallslagen, miljöskyddslagen, hälsoskyddslagen och lagen om kommunala hamnanordningar och trafikavgifter. Det är inte ändamålsenligt att ändra dem i detta sammanhang.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Lagförslagen i propositionen har inte några sådana ekonomiska verkningar som direkt påverkar statsbudgeten. Genomförandet av lagförslagen medför inte några ökade kostnader för staten. Tack vare den förebyggande effekten gällande brott och störande beternade kan genomförandet väntas medföra inbesparingar för statsfinanserna och även för samhällsekonomin. Om polisen t.ex. får ingripa i klottring redan innan någonting har hänt, minskar kostnaderna för rengöring av klotter.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Enligt propositionen skall kommunfullmäktige inte längre kunna fastställa en all-

män ordningsstadga. Bestämmelser om den allmänna ordningen och säkerheten skall finnas i den nya lagen. De allvarligaste gärningar som hotar den allmänna ordningen och säkerheten skall liksom nu regleras i strafflagen. Gärningar om vilka för närvarande bestäms i kommunala ordningsstadgor skall regleras i ordningslagen. Även i vissa andra lagar kommer det fortfarande att finnas bestämmelser om saken.

Polisen skall övervaka att ordningslagen iaktas. Det kommer inte längre att krävas tillstånd för vissa av de funktioner som enligt de kommunala ordningsstadgorna är beroende av tillstånd. Enligt vissa kommunala ordningsstadgor har det t.ex. krävts tillstånd av polisen för att utföra arbeten som orsakar buller. Å andra sidan skall undantagstillstånd för innehav av vissa förbjudna föremål kunna fås av polisen.

De föreslagna ändringarna har inte några verkningar i fråga om personal.

4.3. Miljökonsekvenser

Propositionen har positiva miljökonsekvenser, eftersom tillämpningen av de nya bestämmelserna förbättrar trivselen i omgivningen och miljöbilden i tätbebyggda områden. Möjligheten att på förhand ingripa i klottring redan i det skede då ämnen lämpade för klottring transporteras till en tänkbar plats inverkar positivt på miljöbilden för bebyggda områden samt höjer den allmänna känslan av trygghet och förbättrar därmed även kvaliteten på den sociala miljön. Att exkrementer av husdjur och människor minskar på bebyggda områden och allmänna platser förbättrar områdenas hygieniska kvalitet samt minskar nedskräpning och i viss mån även risken för nedsmutsning av miljön.

4.4. Verkningar för medborgarna

Propositionen återverkar inte på olika medborgargrupperns ställning.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Riksdagens uttalanden och övriga ställningstaganden har redogjorts i inladningen till de allmänna motiveringarna.

Beredningsorgan

Inrikesministeriet tillsatte den 26 maj 1998 ett lagstiftningsprojekt för att bereda en lag om främjande av säkerheten på allmänna platser. Inrikesministeriet tillsatte en styrgrupp för projektet med uppgift att styra och övervaka lagstiftningsprojektet. För projektet utsågs en arbetsgrupp med ansvar för beredningen (ordningslagsarbetsgruppen), som utformade sitt förslag i form av en proposition. Förslaget överläts till inrikesministeriet den 21 januari 2000 (Förslag till ordningslag. Betänkande av ordningslagsarbetsgruppen, IM:s publikationer 1/2000).

5.2. Utlåtanden

Utlåtande om ordningslagsarbetsgruppens betänkande begärdes av följande instanser:

Riksdagens justitieombudsman, polisinspektionen i Esbo härad, Forssa tingsrätt, Helsingfors hovrätt, Helsingfors stad, polisinspektionen i Helsingfors härad, Helsingfors universitet, Jurister för de mänskliga rättigheterna, Luftfartsverket, polisinspektionen i Joensuu härad, Handels Centralförbund, handels- och industriministeriet, Centralkriminalpolisen, Högsta förvaltningsdomstolen, Högsta domstolen, åklagarämbetet i Kotka härad, Konsumentverket, Kommunförbundet, Lahtis stad, Lapplands universitet, Centralförbundet för Barnskydd, Lempäälä kommun, trafikministeriet, Rörliga polisen, Linja-autoliitto, Annonserernas Förbund, Matkahuolto Oy Ab, Jägarnas centralorganisation, Museiverket, Justitiekanslersämbetet, justitieministeriet, Rättspolitiska forskningsinstitutet, åklagarämbetet i Uleåborgs härad, Polisuskolan, polisens länsledningar, Polisens teknikcentral, folkrörelsen Prostituoitio pois kaduilla, Pro-Tukipiste ry, PUSH ry, polisinspektionen i Reso härad, Byggnadsindustrins

Centralförbund, åklagaravdelningen vid Riihimäki häradssämbete, Ruokolax kommun, kommunavdelningen, räddningsavdelningen samt gränsbevakningsavdelningen vid inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Stakes, Skyddspolisen, Suomen Ampujainliitto, Suomen Asehistoriallinen Seura ry, Suomen Asehistorian liitto, Suomen Eläinsuojeluyhdistys - Finlands Djurskyddsforening ry, Finlands hotell- och restaurangförbund, Finlands Bågskytteförbund, Finska Kennelklubben, Finlands Fastighetsförbund rf, Suomen Metsästaja- ja kalastajaliitto, Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund ry, Bankföreningen i Finland, Suomen poliisijärjestöjen liitto - Finlands polisorganisationers förbund ry, Finlands Ryttaförbund rf, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto - Finska Försäkringsbolagens Centralförbund ry, Suomen Varsijousiampujat ry, Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry, Finlands miljöcentral, Företagarna i Finland, polisinsrättningen i Tammerfors härad, Tammerfors universitet, Jämställdhetsombudsmannens byrå, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto - Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund ry, Dataombudsmannens byrå, polisinsrättningen i Torneå härad, Tullverket, Produkttillsynscentralen, Åbo hovrätt, polisinsrättningen i Åbo härad, Åbo universitet, utrikesministeriet, ansvariga importörer av sport- och jaktvapen och -utrustning, partiaffärer för sport och fritid, polisinsrättningen i Valkeakoski härad, Riksåklagaren, polisinsrättningen i Vanda härad, polisinsrättningen i Varkaus regionen, VR-Group Ab och Ålands polisdistrikt.

Utlåtande har dessutom getts av ledningsgruppen för Projektet gällande förebyggande av våld mot kvinnor samt förebyggande av prostitution, Naisjärjestöt yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete - NYT-KIS, Finlands Advokatförbund, Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry och Suomen Syyttäjähdistys ry.

Konsumentverket, Museiverket, Skyddspolisen, Bankföreningen i Finland, Suomen poliisijärjestöjen liitto - Finlands polisorganisationers förbund ry och utrikesministeriet har meddelat att de inte har något att yttra sig om.

Under beredningen har arbetsgruppen hört följande expertinstanser: delegationen för brottsförebyggande, social- och hälsovårdsministeriet, Finska Kennelklubben, Finlands Ryttaförbund, Suomen Suoramarkkinointiliitto, Centralförbundet för Barnskydd, Matkahuolto Oy Ab, VR-Group Ab, undervisningsministeriet, Produkttillsynscentralen, Finlands Hamnförbund, institutionen för straff- och processrätt vid Helsingfors universitet.

Förslaget har reviderats och kompletterats på basis av utlåtandena.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med andra propositioner

Regeringen har gett sin proposition till Riksdagen med förslag till revidering av strafflagens bestämmelser om brott som äventyrar hälsa och säkerhet och vissa lagar som har samband med dem (RP 17/2001 rd). I propositionen föreslås det att strafflagens gällande 44 kap. och revideringen av förverkandepåföljanderna skall ersättas med ett nytt kapitel om brott som äventyrar hälsa och säkerhet. Om de föreslagna lagändringarna i den ovan nämnda propositionen godkänns att träda i kraft före eller samtidigt med de lagändringar som föreslås i denna proposition är det i denna proposition föreslagna upphävandet av 44 kap. 10—13 och 21 § onödigt.

Riksdagen behandlar regeringens proposition med förslag till revidering av lagstiftningen om förverkandepåföljder (RP 80/2000). I propositionen föreslås att ett nytt 10 kap. tas in i strafflagen. Kapitlet skall innehålla sådana bestämmelser om förverkandepåföljder som är allmänna med avseende på tillämpningsområdet. I kapitlet bestäms om förverkande av vinningen av brott samt av hjälpmedel vid brott, produkter av brott och egendom som har varit föremål för brott och dessutom om förverkande av värde, som kommer i andra hand.

6.2. Samband med internationella fördrag och åligganden

Rådet har gett ett direktiv (91/477/EEG) om kontroll av förvärv och innehav av vapen, nedan vapendirektivet. I vapendirektivet avses med vapen också andra vapen än skjutvapen såsom dessa definieras i den nationella lagstiftningen. Vapendirektiv påverkar inte tillämpningen av nationella bestämmelser om

rätten att bära vapen. Medlemsstaterna får också i sin lagstiftning anta strängare bestämmelser än vad som föreskrivs i vapendirektivet. Enligt 14 artikel av vapendirektivet medlemsstaterna skall anta alla bestämmelser som behövs för att förbjuda införsel till deras territorier av andra vapen än skjutvapen, förutsatt att den ifrågavarande medlemsstatens nationella föreskrifter tillåter det.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Ordningslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Lagens syfte är att befrämja allmän ordning och säkerhet. Den allmänna ordningen och säkerheten består av två delfaktorer: 1) allmän ordning och 2) säkerhet. Epitetet allmän hör till ordning, medan man med säkerhet avser även enskild säkerhet. Med allmän ordning avses bevarande av ett normalt tillstånd närmast på allmänna platser. Ett enligt den vanliga människans värdevärld normalt, lugnt tillstånd möjliggör sedbanligt umgänge mellan människor. Till ett normalt tillstånd hör att ingen stör friden mer än vad som är lämpligt med hänsyn till platsens eller tillställningens natur.

Den allmänna ordningen anses även innefatta att friden inte störs genom sådant dåligt beteende som kränker majoriteten av människorna. Vad som är dåligt beteende varierar beroende på tid, plats och andra omständigheter. Därför är det skäl att iakttas särskild försiktighet när man bedömer hurdan verksamhet som orsakar störning av den allmänna ordningen. I ett pluralistiskt samhälle måste människorna kunna fördrå även sådana seder som avsevärt avviker från deras egna uppfattningar. I ordningslagen förbjuds inte oansändighet.

Ordet allmän syftar delvis på att avsikten är att främja bevarandet av ordningen på allmänna platser. Likväl äventyras den allmänna ordningen även av verksamhet på enskilda områden, om störningen sträcker sig till en allmän plats eller i vissa fall till någon annans enskilda område. En störning på en enskild plats kan dock även annars kränka allmänna intressen, varvid den bör anses strida mot den allmänna ordningen.

Med säkerhet avses ett tillstånd då människorna utan att behöva vara rädda och utan att bli hindrade av andra kan utöva de grundläggande fri- och rättigheter som tillkommer dem, såsom att vistas och röra sig på allmänna platser. Med säkerhet avses närmast skydd

av den personliga integriteten, men även skydd mot kränkningar av egendom och andra sådana rättsobjekt som är skyddade genom grundläggande fri- och rättigheter. Utöver att säkerheten garanteras för individen, avvärjs risker för staten och för dess förvaltningsorgan och verksamhet.

Begreppen är även förbundna med varandra, eftersom oordning skapar otrygghet. Brottsligheten koncentreras lätt till områden som inte underhålls och får förfalla. Tecken på förfall och oordning ger ett intryck av en miljö som man inte bryr sig om och som inte övervakas. Följden kan bli allvarlig brottslighet, otrygghet och framför allt en känsla av otrygghet och av att brott hotar. Observeras bör även att det i fråga om vissa fenomen eller funktioner är svårt att avgöra om de kränker ordningen eller säkerheten eller vardera.

Allmän ordning och säkerhet är ett flexibelt begreppspar som inte har någon exakt definition. Vissa kännetecken kan letas fram som strider mot eller är förenliga med allmän ordning eller säkerhet. Det är dock inte lätt att finna exakta gränser. Begreppet allmän ordning och säkerhet får innebörd i samband med de förbuds- eller påbudsnormer som gäller det. Det har inte varit möjligt att i ordningslagen bestämma straff för brott mot den allmänna ordningen och säkerheten i sig, utan det är straffbart enbart att utöva någon bestämd verksamhet på ett sätt som äventyrar den allmänna ordningen eller säkerheten. Även uppfattningen om vad som strider mot allmän ordning och säkerhet varierar beroende på tid och plats. Förändringarna i samhällets och medborgarnas allmänna moraluppfattningar inverkar på innebörden av begreppsparet.

Den som övervakar att lagen iakttas skall i enskilda fall pröva om någon gärning äventyrar den allmänna ordningen eller säkerheten. Vid denna prövning bör hänsyn tas till de allmänna uppfattningar som råder i samhället. Övervakarens uppfattningar bör motsvara dessa allmänna uppfattningar.

2 §. *Definitioner.* Flera bestämmelser i ordningslagen gäller allmänna platser. Med allmän plats avses sådana platser som är av-

sedda att vara i allmänt bruk eller som de facto varaktigt eller tillfälligt är i allmänt bruk oberoende av vem som äger platsen.

De platser som skyddas av hemfriden är inte allmänna platser. I 11 § i det nya 24 kap. strafflagen, som gäller kränkning av integritet och frid samt ärekränkning (lag 531/2000, RP 184/1999) bestäms att hemfridsskyddade platser är bostäder, fritidsbostäder och övriga utrymmen som är avsedda för boende, såsom hotellrum, tält, husvagnar och fartyg som kan bebos, trappuppgångar i bostadshus samt gårdar som utgör de boendes privata område och de byggnader som är fast förbundna med sådana gårdar. Med bostäder avses bl.a. höghus- och radhuslägenheter, egnahemshus samt delar av dessa. Semesterbostäder kan vara t.ex. sommarstugor. Utrymmen som är jämförbara med hotellrum är också andra rum som inkvarteringsrörelser erbjuder för inkvartering av gäster. Tält kan vara avsedda både för kortvarig övernattnings och för boende under en längre tid. Med husvagnar kan man jämställa husbilar och förarhytten i långtradare, om där finns en del som är avsedd för övernattnings. Båtar som man kan övernattnings i kan, liksom fartyg, utgöra sådana i lagrummet avsedda farkoster som kan bebos. Trappuppgångar i bostadshus och gårdsområden som utgör invånarnas privata område och de byggnader som hör till dessa områden hör till hemfridssfären. Dyliga områden är t.ex. gårdarna till egnahemshus. I mindre bostadsaktiebolag är det också möjligt att de gårdsområden som bolaget äger antingen i bolagsordningen eller genom avtal har uppdelats i privata områden för de olika bostädernas invånare. Dyliga områden åtnjuter hemfridsskydd. Normala höghusgårdar, som inte är avstängda genom låsta dörrar eller portar, är allmänna platser.

Ordningslagens bestämmelser om allmänna platser gäller dock inte alla platser som inte är hemfridsskyddade. T.ex. byggnader som inte är avsedda att bebos, såsom lador och förrådsskjul, är inte hemfridsskyddade men inte heller allmänna platser. Kriteriet på allmän är inte i sig om platsen är avsedd att bebos.

Allmänna platser är för det första sådana platser i ett öppet utrymme till vilka man kan komma utan att behöva gå genom en dörr el-

ler port. Typiska allmänna platser är allmänna vägar och gator, gångbanor och leder för lätt trafik, torg, parkeringsplatser för allmänt bruk, öppna platser och vanliga parker. Allmänna platser är också öppna, oinhägnade idrottsplaner, friluftsleder, campingplatser, begravningsplatser och sådana vattenområden som är i allmänt bruk. Den andra typen av allmänna platser är byggnader eller liknande platser, som är inhägnade och har väggar eller tak och i allmänhet också en dörr eller port genom vilken man kommer till platsen. Dyliga platser kan under vissa tider vara stängda för allmänheten, t.ex. under natten eller när ingen offentlig tillställning eller inget evenemang ordnas där. Dyliga platser är t.ex. banksalar, affärslokaler, utrymmen med bankautomater (vindfång), köpcentra, trafikstationer, de delar av ämbetsverk till vilka allmänheten har tillträde, allmänna toaletter, parkeringshus, biografier, gallerier, museer och liknande. Det avgörande är att vem som helst är berättigad till tillträde. Förutsättningen för tillträde kan visserligen vara en viss ålder eller att inträdesbiljett har lösts. För tillträde till platsen kan också fordras att man har ett bestämt kort, om en på förhand obegränsad personkrets kan få sådana kort. En förutsättning för tillträde kan också vara att platsen inte redan är fullsatt.

En plats där det hålls en offentlig tillställning eller allmän sammankomst som avses i lagen om sammankomster är en allmän plats.

Med kollektivt trafikmedel i ordningslagen avses i enlighet med 2 § 6 punkten i lagen om tillståndspliktig persontrafik på väg (343/1991 ändr. 662/1994) trafikmedel i linjetrafik, köptrafik eller annan regelbunden persontrafik vars tjänster kan utnyttjas allmänt. Trafikmedel i beställningstrafik och i enskilt bruk är inte allmänna platser även om de framförs eller är parkerade på en allmän plats. I ordningslagen avsedda kollektiva trafikmedel är dessutom andra sådana trafikmedel som kan utnyttjas allmänt, såsom tåg, metro, spårvagn och passagerarfartyg i inrikestrafik samt även fartyg i utrikestrafik när de befinner sig på Finlands territorium.

Det föreslås att det skall vara förbjudet att inta rusmedel på allmänna platser i tätorter samt i ett fordon som används i kollektivtrafik. Med tätort avses i definitionen ett i 2 § 8

punkten vägtrafiklagen (267/1981) avsett område med tät bebyggelse, vilket angetts med trafikmärke. Som trafikmärken används märkena 571 och 572 enligt definitionen i 19 § vägtrafikförordningen (328/1994), där det sägs att inom det område som begränsas av märkena skall gällande trafikregler för tätorter iakttas. Nu föreslås bli bestämt att det skall vara förbjudet att inta rusmedel på allmänna platser inom områden som begränsas av märkena i fråga.

2 kap. **Äventyrande av ordning och säkerhet samt orsakande av störning**

3 §. *Störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten.* Enligt paragrafen skall det vara förbjudet att störa den allmänna ordningen eller äventyra säkerheten genom att föra oljud, uppträda aggressivt, skjuta eller kasta föremål. Det beteende som beskrivs i paragrafen föreslås vara förbjudet på sådana allmänna platser som avses i 2 §.

1 punkten. Som det första handlingssättet i paragrafen nämns orsakande av störning genom att föra oljud eller på något annat motsvarande sätt. Med förande av oljud avses även annan störning än sådan som åstadkoms genom högljutt ropande. Störning kan åstadkommas t.ex. genom att skramla med föremål, krossa fönsterrutor, banka på dörrar eller fönster, genom att tala högljutt på ett störande sätt på en plats där tystnad förutsätts eller genom att svära ljudligt. En störning jämförbar med förande av oljud kan vara t.ex. att en skällande hund medtas till en plats där tystnad förutsätts. Vilket beteende som orsakar störning är till stor del beroende av platsens och tillställningens art. Högljudda ovationer och buanden hör t.ex. ofta till ett idrottsevenemangs natur, medan motsvarande beteende mitt i ett konsertprogram i allmänhet kan anses orsaka störning. Likaså finns det i stadskärnorna av naturen mera ljud än i en fridfull by på landet.

Uttrycket genom att föra oljud eller på något annat motsvarande sätt avser bl.a. en sådan situation då ägaren eller innehavaren av en hund eller något annat husdjur tillåter att djuret upprepade gånger högt ger ifrån sig sådana ljud att det orsakar oskälig störning

av omgivningen. Om ljuden orsakar störning av dem som bor eller vistas i närheten inomhus eller på platser som annars är hemfridskyddade, kan det i vissa fall även vara fråga om störande av hemfriden, vilket är straffbart enligt strafflagen. Detsamma gäller t.ex. olika byggnads- och reparationsarbeten. Om de medför oskäligt oljud, kan det beroende på omständigheterna vara fråga om antingen en ordningsföreseelse eller störande av hemfriden. Även gatumusik eller i reklamsyfte framförd musik med oskäligt hög volym kan utgöra oljud eller sådan störning som orsakar på något annat motsvarande sätt.

I ordningslagen avses med förande av oljud inte i lagen om sammankomster avsedd verksamhet, t.ex. förande av oljud vid en demonstration. Avsikten med förbudet mot att föra oväsen är inte heller annars att kringskära yttrandefriheten eller ingripa i de normala formerna för uttryckande av åsikter. Lagen om sammankomster är en speciallag, som går före ordningslagen, och ordningslagen gäller därför inte sådana tillställningar som avses i lagen om sammankomster utom i fråga om störande av tillställningen.

2 punkten. Säkerheten kan lätt äventyras särskilt när ett antal människor, t.ex. ett gäng eller en grupp, uppför sig hotfullt. Även en enskild persons hotfulla beteende kan under vissa förhållanden vara dylikt förfarande. Det hör till säkerheten att människorna kan röra sig tryggt och utan att behöva vara rädda på allmänna platser. Detta är inte fallet, om de är tvungna att vara rädda för grupper eller enskilda människor som uppför sig hotfullt. Dock är inte vilka hotelser som helst sådant hotfullt beteende som här avses, utan en förutsättning är att den hotade har orsak att vara rädd för att hans eller hennes personliga säkerheten är i fara. Det fordras således att beteendet inger rädsla. Dock skall det finnas någon objektivt förnimbar orsak till rädslan, fastän utgångspunkten är den hotades egen känsla. Därigenom tillämpas bestämmelsen inte på sådant lekfullt, hotfullt beteende som två eller flera personer gemensamt framför. För att beteendet inte av misstag skall bli tolkat som förbjudet förfarande, fordras att gesterna, rörelserna eller de muntligen framförda hotelserna upprepas flera gånger. I motsats till vad som gäller olaga hot fordras inte för

det förfarande som avses i ordningslagen att någon hotar med brott.

3 punkten. Säkerheten kan äventyras och störning orsakas genom att någon skjuter eller kastar föremål eller på något liknande sätt. Med att skjuta avses skjutande med skjutvapen, luftvapen, vapen med fjäderfunktion, harpuner, slangbågar, blåsrör och andra motsvarande föremål.

I skjutvapenlagen bestäms om bärande av skjutvapen. Enligt 43 § är godtagbara användningssyften: 1) sådant skjutande av djur som är tillåtet enligt jaktlagstiftningen, 2) sport- och hobbyskytte, 3) arbete där ett vapen är nödvändigt, 4) uppvisning, filminspelning eller annan motsvarande förevisning, 5) musei- eller samlarändamål, 6) förvaring som minnessak, 7) signalering och 8) skyddande av personlig integritet eller egendom. Enligt 103 § döms för skjutvapenförelse bl.a. den som förvarar ett skjutvapen eller en vapendel eller bär eller transporterar ett skjutvapen i strid med skjutvapenlagen. Sålunda kommer det redan enligt skjutvapenlagen att vara förbjudet att skjuta med skjutvapen i strid med den föreslagna bestämmelsen.

Skjutande äventyrar inte nödvändigtvis under alla omständigheter säkerheten eller orsakar störning. T.ex. under föreställningar och tävlingar som sker på en allmän plats kan det förekomma olika slag av skjutande och kastande av föremål. Även aktiviteter i samband med bollspel och andra liknande spel faller utanför området för bestämmelsen. Det samma för att kasta sten långt från bosättning. Däremot kan det vara straffbart att skjuta med slangbåge från bostaden ut på gatan eller att kasta sten på fönster eller husväggar eller att på ett störande sätt kasta föremål på talarpodiet vid en offentlig tillställning eller på någon motsvarande plats. Ju grövre vapnet är, desto sannolikare är det att skjutandet äventyrar säkerheten eller orsakar störning.

Om de aktiviteter som avses i momentet orsakar skada eller fara för liv, hälsa eller egendom, tillämpas en strängare bestämmelse i strafflagen.

4 §. *Intagande av rusmedel.* I paragrafen föreslås bestämmelser om förbud mot intagande av rusmedel. Enligt 1 mom. skall det vara förbjudet att inta rusmedel på allmänna

platser i tätorter samt i fordon i kollektivtrafik även utanför tätort.

Med rusmedel avses i den föreslagna lagen förutom alkohol även andra vätskor och ämnen med berusande verkan. Det är fråga om andra berusande ämnen än narkotika som avses i narkotikalagen (1289/1993). I 50 kap. strafflagen bestäms om straff för narkotikabrott. Enligt ordningslagen skall det vara förbjudet att använda sådana rusmedel som det i sig är tillåtet att inneha. Det är närmast fråga om rengöringsvätskor, lim, gaser och andra sådana ämnen som har berusande verkan. Med alkohol avses alkoholhaltiga ämnen, dvs. alkoholdrycker, alkoholpreparat och sprit. Enligt 3 § 1 mom. alkohollagen (1143/1994, ändr. 1/2001) avses med alkoholhaltigt ämne ett ämne eller en produkt som innehåller över 2,8 volymprocent etylalkohol. Enligt 2 mom. (306/1997, ändr. 1/2001) i paragrafen avses med alkoholdryck en dryck som är avsedd att förtäras och som innehåller högst 80 volymprocent etylalkohol, med sprit etylalkohol och en sådan vattenlösning av etylalkohol som innehåller mera än 80 volymprocent etylalkohol och som inte är denaturerad samt med alkoholpreparat ett alkoholhaltigt ämne som inte är en alkoholdryck eller sprit och som kan vara denaturerat.

Med intagande av ett ämne avses att det dricks, äts, sniffas, används intravenöst eller används på liknande sätt.

1 mom. Under den senaste tiden har i synnerhet stora städer ändrat sina ordningsstadgor så att det överallt är förbjudet att inta rusmedel på allmänna platser. Förbuden i ordningsstadgorna upphävs när ordningslagen träder i kraft. Det skulle vara svårt för polisen att i egenskap av övervakare av lagen bedöma vad slags intagande som orsakar störning. Det är därför ändamålsenligt att helt förbjuda intagande av rusmedel på allmänna platser i tätorter. Definitionen av tätort följer vägtrafiklagstiftningen. Tätort definieras i 2 § 8 punkten vägtrafiklagen. Med tätort avses ett tätbebyggt område som angetts med vägmärke. Märket 571, Tätort, förklaras i 21 § trafikministeriets beslut om trafikannonseringar. Med märket kan anges sådana centrum och tät bebodda områden där väg- och trafikmiljön avviker från det kringliggande

området så, att det är ändamålsenligt att där tillämpa trafikreglerna för tätorter. I praktiken anges tätorterna redan nu med ett särskilt trafikmärke. Å andra sidan begränsar märkena förbudet mot intagande på allmänna platser till områden med tät bebyggelse, där supandet har föranlett olika slags ordningsproblem.

2 mom. Vad som enligt 1 mom. skall vara förbjudet skall inte gälla intagande av alkoholdrycker på särskilda serveringsområden med tillstånd eller enligt anmälan eller inuti fordon i privat bruk. Enligt 21 § alkohollagen får servering av alkoholdrycker bedrivas bara av den som har beviljats serveringstillstånd. I lagrummet bestäms vidare att serveringsstället godkänns av den myndighet som beviljat serveringstillstånd för fartyg i utrikestrafik är ifrågavarande anmälan tillräckliga. Det skall vara tillåtet att inta alkoholdrycker i parker och på därmed jämförbara allmänna platser, t.ex. på torg eller öppna platser, förutsatt att den tillhörande vistelsen och uppförandet inte hindrar eller oskäligt försvårar andras rätt använda parkerna, torgen, de öppna platserna eller därmed jämförbara allmänna platser för deras ursprungliga ändamål.

Med park avses ett speciellt anlagt eller istandsatt område och områden för friluftsliv och rekreation. Särskild uppmärksamhet har fästs vid allmänhetens trivsel. Parkerna är också avsedda för olika ändamål. De kan vara utrustade så att de lämpar sig för lekar och spel eller olika föreställningar. Allmänna badstränder kan också jämföras med parker.

Intagande av alkoholdrycker i en park eller på en därmed jämförbar allmän plats, vistelse och uppförande skall bedömas utgående från om följden är sådana faktiska störningar eller risker att de hindrar eller oskäligt försvårar möjligheterna för den eller de som samtidigt vistas där att använda platsen för dess ursprungliga ändamål. Med att hindra avses t.ex. högljutt oväsen, att tränga sig på och att uppträda på något annat förargelseväckande sätt. Oskäligt försvårande förutsätter att den eller de ("supgrupp") som intar alkoholdrycker i en park eller på en därmed jämförbar plats genom sitt uppförande försvårar användningen av området på så sätt att andras möjligheter att använda parken eller motsvarande område åsidosätts antingen helt eller

också störs deras vistelse eller frid mera än vad som kan anses skäligt. Estetisk olägenhet bör dock inte enbart betraktas som något som hindrar eller oskäligt försvårar andras rätt.

5 §. Förhindrande av fara. I denna paragraf föreslås att ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion eller en företrädare för dem samt den som ansvarar för arbeten som orsakar fara eller störning skall vara skyldig att vidta vissa säkerhetsåtgärder. Paragrafens 1 mom. skall gälla avvärjande av fara som orsakas av att snö eller is faller ner från ett tak eller från någon liknande plats och 2 mom. farosituationer som beror på byggnadsarbeten. Med paragrafen strävar man särskilt efter att säkerställa en trygg passage. Skyldigheterna enligt denna paragraf har inte begränsats till allmänna platser. T.ex. skall icke-förutbestämd, legitim passage på gården för mätaravläsare, brevbärare och andra personer tryggas.

1 mom. Med innehavaren av en byggnad avses t.ex. styrelsen i ett bostadsaktiebolag. Skyldigheten enligt momentet förutsätter t.ex. att en sådan plats nära en byggnad där människor passerar eller vistas avstängs med bommar när det finns risk för att snö eller is skall falla ner. Bestämmelsen skall gälla även andra ämnen och föremål som kan falla ner från taket, såsom tegelbitar, rapping eller sådana föremål eller ämnen som annars hamnat på taket. Avsikten med denna bestämmelse är bl.a. att hindra sådan fara som orsakas av att byggnader får förfalla. En förutsättning för fullgörande av skyldigheten kan även vara att snön och isen på taket avlägsnas på ett kontrollerat och tryggt sätt. Olika konstruktioner, såsom skyltar, reklam och byggnadsställningar kan vara fästa på byggnaden. Konstruktionerna kan även vara separata från byggnaden. Bestämmelsen skall gälla även dem. I ordningslagen regleras hindrandet av fara och inte enbart uppkomsten av materiell skada (L om underhåll och renhållande av gator och vissa allmänna områden 669/1978).

2 mom. I de verksamheter som avses i detta moment uppstår verkliga risk- och störningssituationer. T.ex. kan gångbanan på grund av byggnadsställningar eller redskap som hör till arbetet helt eller delvis vara spärrad, där kan finnas vassa eller andra föremål som lätt

orsakar skada eller gropar eller fördjupningar och saker kan falla. De som rör sig på området borde varnas för en dylik fara. Ett dylikt farligt område skall beroende av omständigheterna avstängas med en inhägnad eller på något annat sätt. Genom informationstavlor eller annan märkning skall vägledning ordnas till en trygg omväg runt en farlig plats. Underlåtenhet att anmäla om fara föreslås inte bli straffbart här eftersom gärningen föreslås bli straffbar som underlåtenhet att märka ut fara i den föreslagna 14 § i 44 kap. strafflagen. I det föreslagna 2 mom. påförs den ifrågavarande ansvarspersonen vissa tilläggsförpliktelser att förhindra fara.

6 §. *Reklam och kungörelser.* Enligt 1 mom. skall det vara förbjudet att använda bländande eller vilseledande ljus eller reklam som äventyrar säkerheten. Enligt 2 mom. skall det vara förbjudet att avlägsna eller skada en offentlig kungörelse eller ett meddelande.

1 mom. Med verksamhet som stör allmän ordning och säkerhet avses här användning av störande eller vilseledande reklam, t.ex. ljus som påminner om det blå larmljuset på utryckningsfordon eller det gula blinkande ljuset på vägarbetsfordon eller ljus som bländar människor. Ett dylikt förfarande kan även vara att reklam placeras ut så att den hindrar sikten för trafiken eller fotgängarna. Även placering av reklam så att en synskadad kan kollidera med den eller så att en fotgängare för att väja för reklamen blir tvungen att stiga ner på körbanan är sådant förfarande. Det är fråga om reklamtavlor som tillfälligt placeras ut på gångbanan eller en gågata. På grund av sin placering är de åtminstone på de livligaste gångbanorna ägnade att orsaka fara, t.ex. för barn under 12 år som cyklar på gångbanan och dem som skuffar en barnvagn. Fara uppstår också på grund av att uppmärksamheten riktas på att undvika reklamerna. Med användning avses också att en näringsidkare låter en reklam för sin verksamhet vara kvar fastän någon annan ursprungligen placerat ut reklamen.

Här avsedd reklam är också skyltar som orsakar fara eller olägenhet för den allmänna ordningen eller säkerheten, såsom märken som påminner om trafikmärken eller andra trafikregleringsanordningar. En förutsättning

för tillämpning av denna bestämmelse är att den allmänna ordningen eller säkerheten äventyras; estetiska faktorer har ingen betydelse här. Otillåtet uppklistrande av affischer kan uppfylla rekvisitet för skadegörelse i strafflagen, om åtgärden orsakar skada. I ordningslagen behövs inte bestämmelser om detta.

På uppmaning av polisen skall ett ljus eller en reklam som avses i momentet utan dröjsmål avlägsnas eller reklamen flyttas till ett lämpligare ställe.

2 mom. Bestämmelsen gäller bara sådana kungörelser och liknande meddelanden som har utfärdats av myndigheterna. Särskilda bestämmelser om dem finns i lagen om offentliga kungörelser (34/1925) och i förordningen angående tillämpning av lagen om offentliga kungörelser (36/1925). Det kan vara fråga om t.ex. kungörelser som gäller uppbåd av värnpliktiga, kungörelser på domstolarnas anslagstavlor och de kommunala myndigheternas kungörelser på ställen reserverade för dem. En ytterligare förutsättning för tillämpning av bestämmelsen är att kungörelserna eller meddelandena gäller allmän ordning eller säkerhet. Till offentliga kungörelser hänförs inte reklam eller annonser av privat natur som anslagits på en allmän plats och inte heller t.ex. partiers och kandidaters valaffischer, även om de har satts upp på allmänna platser.

Om det är fråga om skadegörelse, tillämpas vad som i strafflagen bestäms om skadegörelse. Enligt bestämmelsen i ordningslagen skall gränsen för straffbarhet vara lägre. I 35 kap. 1 § strafflagen bestäms: "Den som orättmätigt förstör eller skadar någon annans egendom skall för skadegörelse dömas till böter eller fängelse i högst ett år." I 2 mom. bestäms vidare: "För skadegörelse döms också den som för att skada någon orättmätigt förstör, skadar, döljer eller hemlighåller information som har upptagits på ett datamedium eller någon annan upptagning."

7 §. *Annan verksamhet som orsakar störning.* I denna paragraf föreslås att andra situationer och aktiviteter än sådana som nämns i de tidigare paragraferna skall vara förbjudna i de fall då de orsakar störning. I 1 mom. bestäms att köp och erbjudande av sexuella tjänster mot betalning skall vara förbjudet då

det orsakar allmän störning. Enligt 2 mom. skall det vara förbjudet att urinera och ha avföring på ett sätt som orsakar störning av den allmänna ordningen eller sanitära risker. Enligt 3 mom. skall det vara förbjudet att ordna föreställningar på ett sådant sätt att det orsakar fara för eller betydande störning av den allmänna ordningen eller trafiken.

1 mom. Köpandet och erbjudandet av sexuella tjänster mot betalning orsakar allmän störning när det koncentrerar sig till bostadsområden och blir fortlöpande. Det är störande i synnerhet på sådana bostadsområden där människorna inte kan undgå företeelsen.

Enligt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen (RP 50/1998) avses med sexuella tjänster att personen har sexuellt umgänge eller utför annan sexuell handling som leder till sexuell upphetsning eller tillfredsställelse och att handlingen, om man beaktar såväl den som utför handlingen som den som är föremål för den samt de förhållanden där handlingen utförs, är genomgripande sexuell. Med tjänster mot betalning avses att de förutsätts vara sådana som utförs mot betalning eller annan ersättning. Annan ersättning kan t.ex. bestå av att man ger ett föremål eller bekostar en tjänst, att man betalar en utgift som är någon annans eller att man erbjuder bostad mot sexuella tjänster.

Med köp avses också att man gör ett köpeanbud.

Eftersom avsikten är att i paragrafen förbjuda sådant köp och erbjudande av sexuella tjänster mot betalning som orsakar störning, är det vid tillämpningen av bestämmelsen inte väsentligt om t.ex. ett köpeanbud leder till försäljning av tjänster. Det väsentliga och vad som orsakar störning är att tjänster köps och erbjuds t.ex. på en gata. Ordningsslagen avser inte att förbjuda prostitution i sig, utan strävan med förbudet är att hindra sådana störningar som verksamheten orsakar.

I 17 kap. 21 § strafflagen bestäms om straff för offentlig kränkning av sedligheten.

2 mom. Det orsakar störning av den allmänna ordningen och säkerheten och hälsorisker när någon urinerar eller har avföring på en olämplig plats, t.ex. på en gata eller gångbana, i passager som leder till gårdar, utanför ytterdörren till byggnader och på

parkgångar.

3 mom. Ordandet av föreställningar kan orsaka fara eller betydande störning av den allmänna ordningen, t.ex. i sådana fall då den uppträdande eller publiken blockerar en passage. När en orkester eller en teatergrupp bestående av flera personer uppträder på en smal gångbana kan det leda till att fotgängarna blir tvungna att stiga ner på körbanan för att komma förbi.

Till den del som arrangören av föreställningen kan anses vara en vägtrafikant skall 24 § vägtrafiklagen tillämpas. Där bestäms om förbud mot körning som hindrar eller medför olägenhet för trafiken.

8 §. *Säkerställande av tillträde till byggnad.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om skyldighet för ägaren eller innehavaren av en byggnad eller en företrädare för dem att se till att det i flervåningshus på synlig plats finns kontaktpuppgifter till en person med vars hjälp polis-, räddnings-, och social- och hälsoskyddsmyndigheterna eller stämningssman kan komma in i byggnaden. Bestämmelsen förutsätter att det t.ex. vid ytterdörren till byggnaden eller annars på en väl synlig plats finns ett meddelande om hur man får kontakt med en person som utan dröjsmål kan öppna en låst ytterdörr. I de fall som anges i paragrafen får ersättning inte krävas för öppnande av dörren. Med flervåningshus avses här en bostadsbyggnad som har flera lägenheter och dessa en gemensam ingång samt en motsvarande byggnad i kontors- eller affärsbruk.

3 kap. Förbjudna föremål och ämnen

9 §. *Farliga föremål.* Det skall med vissa undantag vara förbjudet att inneha i paragrafen angivna föremål på allmänna platser och i trafikmedel på en allmän plats. Likaså skall det i regel vara förbjudet att tillverka, införa i landet och saluföra dylika föremål. Föremålen är av så farlig natur och används för sådana ändamål att det hot de företer mot den allmänna ordningen och säkerheten kan anses vara så stort att det inte kan vara tillräckligt att enbart begränsa innehav av dem. Teleskopbatonger får innehållas av väktare och i 22 § avsedda ordningsvakter i sina arbetsuppgifter. För att detta skall vara möjligt fö-

reslås att tillverkning, införsel och saluföring av teleskopbatonger skall vara tillåten under vissa förutsättningar. Bestämmelsen skall inte gälla staten eller innehav av föremål i statens ägo, om grunden för innehavet är en statsanställds skötsel av sina uppgifter. I 12 § föreslås bestämmelser om samlande av sådana föremål som avses ovan. I 10 § bestäms om innehav av andra än i föreliggande paragraf nämnda föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan.

I mom. Det föreslås att knogjärn, stiletter, kaststjärnor, som något annat föremål maskerade eggvapen, förlamande elvapen, elbatonger, fjäderbatonger, precisionsslangbågar och precisionsslungor skall vara förbjudna farliga föremål. Med stiletter avses ett eggvapen vars blad kan döljas inne i skaftet och fås fram därifrån med hjälp av en fjäder eller någon liknande kraft som finns i själva eggvapnet. Som stiletter betraktas inte ett sådant eggvapen med ett fast och smalt, i allmänhet trekantigt blad, dvs. vad som ursprungligen avsågs med stiletter. Med stiletter avses inte heller fällknivar, dolkar eller liknande eggvapen. Med eggvapen maskerade som något annat föremål avses sådana eggvapen som är gömda inne i något annat föremål eller vilkas utseende har bearbetats så att de inte lätt kan urskiljas som eggvapen. Dyliga föremål är t.ex. kreditkort med vassa kanter, knivar gömda inne i skaftet på en hårborste eller ett paraply, knivar gömda i läppstiftshylsor, knivar gömda i spännet på bälten och knivar gömda i pennor. Med fjäderbatong avses ett tillhygge som helt eller delvis är tillverkat av en spiralfjäder. Fjäderbatonger skall anses vara förbjudna föremål oberoende av vilket material de är tillverkade av.

Med precisionsslangbåge avses ett föremål som med hjälp av en spänd gummisträng eller något motsvarande material kan användas till att skjuta föremål. Med en precisionsslangbåge är det möjligt att åstadkomma en särskilt hög utgångshastighet för en projektil. En precisionsslangbåge skiljer sig från en vanlig slangbåge genom att den har handledsstöd, genom de material stommen är tillverkad av samt genom att den eventuellt har stabilisatorer och sikten. Vanliga slangbågar skall inte betraktas som precisionsslangbågar. I fråga om innehav av slangbåge på en

allmän plats och på en plats till vilken allmänheten har tillträde föreslås att 10 § skall tillämpas. Som leksaker avsedda föremål som påminner om precisionsslangbågar skall falla utanför lagens tillämpningsområde. Tillämpningsområdet skall inte heller omfatta sådana slungor som är avsedda som leksaker eller som till sin konstruktion och effekt är jämförbara med leksaker.

Med elbatong avses ett föremål som då man vidrör en annan ger en bedövande eller förlamande elimpuls. Som förlamande elvapen skall betraktas sådana andra anordningar, utom elbatonger, som är avsedda för att förlama eller bedöva någon annan med hjälp av elektricitet eller som är lämpliga för detta ändamål. Förlamande elvapen är t.ex. föremål som skjuter hakar på någon annan och som genom ledningar fastsatta på hakarna kan ge objektet förlamande eller bedövande elchocker. Bestämmelsen gäller inte elektriska påfösare och elstängsel som används inom boskapsskötsel eller föremål som används för avlivande av djur.

Enligt bestämmelsen skall det vara helt förbjudet att tillverka, införa i landet och saluföra föremålen, med det undantag som nämns i 3 mom. Sålunda skall tillverkning och införsel vara förbjuden i både privat och kommersiellt syfte. Med saluföring skall avses både hållande till salu och överlåtelse i kommersiellt syfte. Det föreslås vara tillåtet att utan kommersiellt syfte i enskilda fall sälja eller på annat sätt överlåta till en annan person ett föremål som en person redan har i sin besittning. Överlåtelse kan vara behövlig t.ex. mellan samlare. Dessutom skall det vara förbjudet att inneha dessa föremål på allmänna platser och i trafikmedel på sådana platser. Begreppet trafikmedel motsvarar begreppet fordon i polislagen (493/1995).

Enligt gällande lagstiftning är det inte helt förbjudet att inneha något av de föremål som räknas upp i paragrafen. Eftersom det enligt den gällande lagstiftningen om eggvapen är tillåtet att på enskild plats inneha föremål som är att anse som farliga eggvapen och många även förfogar över föremål som är att anse som farliga eggvapen, skall det förbud mot innehav som ingår i förslaget inte sträcka sig till enskilda platser. Sålunda skall det även vara tillåtet att i samlarsyfte inneha

en samling på enskild plats. Enligt gällande lagstiftning är det inte förbjudet att införa i landet, tillverka eller saluföra sådana eggvapen som maskerats som andra föremål. Efter som orsaken till maskeringen i allmänhet är möjligheten att på ett överraskande sätt använda föremålet för att skada någon annan, utgörs de eggvapen som är maskerade som något annat föremål i regel av sådana dolkar, stiletter och andra farliga eggvapen som avses i gällande lag och förordning om eggvapen. Enligt den nämnda lagen och förordningen är det förbjudet att tillverka sådana föremål för försäljning samt att införa dem i landet och idka handel med dem. Till den del som eggvapen maskerade som andra föremål inte skall betraktas som farliga eggvapen medför förslaget en begränsning i någon mån av den rätt att idka näring och av det egendomsskydd som följer av grundlagen.

2 mom. Enligt förslaget skall det vara tillåtet att tillverka teleskopbatonger och att införa sådana i landet. Saluföring av dem skall i princip vara förbjuden. Ett undantag är sådan saluföring där förvärvaren är ett bevakningsföretag som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Enligt 2 § lagen om bevakningsföretag behövs tillstånd för drivande av bevakningsföretag. Saluföring skall sålunda vara tillåten i sådana fall då förvärvaren kan visa upp ett tillstånd för bevakningsföretag eller säljaren annars kan försäkra sig om att förvärvaren har ett giltigt tillstånd för bevakningsföretag. Saluföring skall vara förbjuden även i sådana fall då köparen är en sådan väktare eller ordningsvakt som har rätt att använda teleskopbatong i sitt arbete. Det är tillåtet för en väktare att i sitt arbete inneha en teleskopbatong på allmän plats och i ett fordon på allmän plats. Sålunda kan ett bevakningsföretag överlåta en teleskopbatong till en väktare eller till en i 22 § avsedd ordningsvakt för användning i arbetet. Innehav är tillåtet även i ett fall då det finns ett sådant godtagbart skäl till innehavet som har samband med överlåtelse av teleskopbatongen. Sådana godtagbara skäl kan vara t.ex. transport av teleskopbatongen till en affär för försäljning eller till en köpare för säljdemonstration. I 12 § föreslås bestämmelser om undantag gällande samlingar.

Bestämmelsen gör det möjligt för väktare

att bära teleskopbatonger i sitt arbete. Det är dock möjligt att i lagstiftningen om bevakningsföretag ställa upp begränsningar och villkor för bärandet av teleskopbatong.

3 mom. Statens rätt att bruka maktmedel utövas av tjänstemännen i statens tjänst. Staten bör ha rätt att för dessa personers bruk välja sådana föremål som kan anses vara de ändamålsenligaste för skötseln av uppgifterna. De tjänstemän som har rätt att bruka maktmedel kan utrustas även med sådana föremål som det inte kan vara tillåtet för andra personer att inneha på allmän plats. Fastän rätten att bruka maktmedel har begränsats till personer i tjänstemannaställning, föreslås i momentet att förbuden inte heller skall omfatta sådana statsanställda personer som står i arbetsförhållande till staten och till vars arbetsuppgifter det hör att hantera sådana föremål. Sålunda är det t.ex. möjligt att låta personer i arbetsavtalsförhållande reparera maktmedelsredskap och i samband därmed transportera redskapen. Bestämmelsen bör dock tolkas snävt när man bedömer nödvändigheten av innehav vid skötseln av en uppgift. Sålunda skall t.ex. statsanställda vaktmästare, som inte har särskilda befogenheter att bruka maktmedel, inte vara innehavsberättigade.

Det hör till statens uppgifter att förse de personer med maktmedelsredskap som är berättigade att bära sådana. Ansvaret för att de fungerar och för att personerna skolas i att använda dem ligger då hos staten. Bestämmelsen möjliggör sålunda inte innehav av andra föremål än sådana som staten äger.

10 §. *Innehav av föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan.* I paragrafen föreslås bestämmelser om innehav på allmän plats av andra än i 9 § nämnda föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan. Dessutom föreslås bestämmelser om innehav på allmän plats av föremål som är förvillande lika skjutvapen eller explosiva varor.

1 mom. Med eggvapen avses slidknivar, knivar, dolkar, bajonetter, svärd, djungelknivar och kastknivar samt med dem jämförbara föremål, t.ex. universalverktyg. Som eggvapen betraktas sålunda alla sådana föremål som har en egg lämpad för att allvarligt skada någon annan och som kan vara tillverkad också av något annat material än metall.

Hur farligt ett eggvapen är beror på eggens storlek och utformning. En annan betydande faktor är hur lätt vapnet är att gömma. Ett eggvapen med en kort egg är lätt att gömma t.ex. i kläderna och kan tas fram på ett överraskande sätt. En tredje faktor som bör beaktas vid bedömningen av farligheten är i vilken omgivning eggvapnet används. Farligheten hos djungelknivar och svärd minskar av att de är svåra att gömma. Å andra sidan är det möjligt att döda en människa med ett eggvapen vars egg är bara några centimeter lång. Eftersom det hot som eggvapnen innebär mot den allmänna ordningen och säkerheten innehåller olika element som delvis är sinsemellan motstridiga, föreslås att alla eggvapen utom stiletter skall inbegripas i 1 punkten. Med eggvapen jämförbara föremål är söndriga glasföremål, varav sönderslagna glasflaskor är de mest typiska, som kan användas för att skada någon annan. Bestämmelsen gäller alla söndriga glasföremål som är lämpade för att allvarligt skada någon annan, oberoende av om föremålet har slagits sönder för att kunna skada någon annan eller i något annat syfte eller om det var sönder när det hittades.

Vanliga batonger, kättingar, spiraler, vajrar och kablar skiljer sig just inte i fråga om farligheten från sådana föremål lämpade att slå med som kan hittas i omgivningen. Sålunda räcker ett förbud mot att inneha sådana på allmän plats utan godtagbart skäl. Bobollsträn är föremål som med avvikelse från batonger har ett allmänt godtagbart användningssyfte. Bobollsträn har likväl i praktiken även använts som tillhyggen och är väl lämpade som sådana. Med kastpilar avses såväl sådana pilar som används i olika sportgrenar och spel som andra pilar gjorda t.ex. för att skada någon annan. I denna paragraf avsedda kulor är kulor vilkas förhållande mellan storlek och tyngd är sådant att man genom att kasta dem allvarligt kan skada någon annan och att de därför kan anses vara farligare än t.ex. stenar. Bestämmelsen bör tolkas snävt i detta avseende och så att t.ex. stenar faller utanför tillämpningsområdet.

Förutom med föremål kan en annan person skadas allvarligt med olika frätande ämnen. Dylika kan vara t.ex. frätande och giftiga ämnen. För att förlama någon fordras det i

allmänhet någon annan straffbar gärning mot personen därförinnan. I misshandelsbrotten i strafflagen likställs det med att skada någon att försätta denne i medvetlöshet. Sålunda föreslås det att också innehav av förlamande ämnen skall vara förbjudet på allmän plats utan godtagbart skäl. Sådana ämnen som inte är lämpade att allvarligt skada någon annan föreslås falla utanför tillämpningsområdet. Dylika ämnen kan vara t.ex. sådana för självförsvar avsedda aerosoler som inte bör anses vara i skjutvapenlagen avsedda tårgassprayer.

Enligt förslaget skall det vara förbjudet att på en allmän plats inneha luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner utan godtagbart skäl. I den gällande lagstiftningen bestäms inte om dessa vapen, men i kommunernas ordningsstadgor har i allmänhet åtminstone innehavet av luftvapen begränsats. Med luftvapen avses förutom traditionella luftvapen sådana färgkule- och plastkulevapen som på engelska benämns paintball guns och soft air guns.

Det är möjligt att med nästan vilket föremål som helst tillfoga någon annan åtminstone obetydlig skada. Därför bör förbudet mot innehav på allmänna platser gälla bara sådana föremål och ämnen med vilka någon annan kan skadas allvarligt. Sålunda skall förbudet mot innehav inte gälla t.ex. leksaker. I princip skall det inte betraktas som att skada någon allvarligt om personen tillfogas en allvarlig ögonskada. Ögonskador kan åstadkommas med nästan vilket föremål som helst genom att man trycker tillräckligt hårt. Som undantag skall dock sådana föremål betraktas med vilka ögonskador kan orsakas på avstånd. Dylika föremål är t.ex. luftvapen.

Hälsofarliga laserpekare är bl.a. sådana pekare som medför risk för en bestående ögonskada om strålen i pekaren direkt eller via en spegelyta träffar i någon annans öga. Enligt det statsrådsbeslut som gäller säkerheten hos laseranläggningar (472/1985, ändr. 489/1995 och 982/1998) skall laseranläggningar klassificeras enligt standarden EN 60825-1. I standarden fastställs varningsbeteckningar och minimikrav för innehållet i bruksanvisningar. Laserpekare skall ha typgodkännande av social- och hälsovårdsministeriet. Den besiktning som behövs för typgodkännande företas

av Institutet för arbetshygien. Vid besiktningen bestäms säkerhetsklassen för laseranläggningen och upprättas ett besiktningsprotokoll, som tillsammans med de andra handlingar som hör till typgodkännandet sänds till social- och hälsovårdsministeriet. Som laserpekare godkänns inte till säkerhetsklass 3 B hörande anläggningar vilkas effekt är 3,0 mW eller mer. Sålunda skall åtminstone laserpekare vilkas effekt är minst 3,0 mW anses vara hälsofarliga.

2 mom. Det föreslås att innehavsbegränsningarna utsträcks även till sådana föremål som är förvillande lika fungerande skjutvapen och explosiva varor. Exempel på föremål som är förvillande lika fungerande skjutvapen är deaktiverade skjutvapen eller vapenimitationer. Föremål som påminner om explosiva varor är t.ex. bombimitationer. Bestämmelsen bör tolkas snävt så att det är förbjudet att inneha bara sådana föremål som t.o.m. på några meters avstånd kan misstas för fungerande skjutvapen eller explosiva varor. Sålunda kommer vapenleksaker i regel att falla utanför tillämpningsområdet för bestämmelsen. Föremålen kan användas t.ex. för att hota eller tvinga någon annan eller för att vålla panik.

3 mom. De föremål som anges i 1 och 2 mom. skall kunna innehåsa på allmänna platser, om innehavet baserar sig på arbetsuppgifter eller om det finns något annat godtagbart skäl. Vad som är ett godtagbart skäl skall bedömas i varje enskilt fall. Endast i undantagsfall kan det finnas godtagbara skäl till innehav av sådana föremål och ämnen som tillverkats för att skada någon annan. Dylika föremål är t.ex. dolkar, sådana svärd som är avsedda att skada någon annan samt tillhyggen tillverkade av kättingar eller kablar. Ett godtagbart skäl till innehav av sådana på en allmän plats kan vara t.ex. att de skall fogas till en samling eller hållas på utställning. Om en godtagbar användning av ett föremål eller ett ämne sker i huvudsak på allmänna platser, kan innehavet anses ha skett utan godtagbart skäl bara i sådana fall då föremålet eller ämnet innehåses under förhållanden som klart avviker från det normala. Bobollsträn är exempel på sådana föremål. Självförsvarys syfte kan inte anses som godtagbart skäl för innehav av något föremål

som nämns i 1 eller 2 mom.

4 mom. I skjutvapenlagen bestäms om innehav av skjutvapen. Bestämmelser om innehav av explosiva varor finns i lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) och med stöd av den i förordningen om explosiva varor (473/1993).

11 §. *Överlåtelse av luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner.* Enligt förslaget skall det vara tillåtet för den som inte fyllt 18 år att anskaffa luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner bara med samtycke av sin vårdnadshavare. Med bestämmelsen strävar man efter att säkerställa att vårdnadshavarna har möjlighet att kontrollera vad minderåriga i deras vård gör med dessa vapen och att undervisa dem i hur vapnen används. Det föreslås att annan överlåtelse än sådan som skall anses vara varaktig inte skall höra till tillämpningsområdet. Sålunda gör bestämmelser inte intrång i möjligheterna t.ex. för skytteföreningar att under träningar överlåta vapen till sina juniorer.

Eftersom försäljaren i praktiken inte har möjlighet att ta reda på antalet vårdnadshavare, har det i förslaget ansetts att samtycke av en vårdnadshavare räcker. Ingen bestämd form har fastställts för samtycket. Samtycket skall kunna ges skriftligen eller muntligen när vårdnadshavaren är närvarande vid anskaffningen av föremålet. Överlåtaren kan säkerställa sina möjligheter ett i efterskott bevisa att vårdnadshavaren gett sitt samtycke, t.ex. genom att begära underskrift av vårdnadshavaren på det köpkitto som blir hos överlåtaren.

12 §. *Samlande av farliga föremål.* Enligt 9 § skall det vara förbjudet att tillverka, införa i landet, saluföra och inneha knogjärn, stiletter, kaststjärnor, som något annat föremål maskerade eggvapen, fjäderbatonger, precisionsslangbågar och precisionsslungor. Från detta förbud föreslås ett undantag gällande samlingar. Det hot som föremål som tillverkas eller införs i landet i samlarys syfte innebär för den allmänna ordningen och säkerheten kan anses vara obetydligt med beaktande av det ringa antalet samlare samt värdet av historiskt eller konstnärligt värdefulla föremål. Bestämmelsen motsvarar till innehållet de bestämmelser i lagen och förordningen om eggvapen som gör det möjligt att samla så

dana farliga eggvapen som är historiskt eller konstnärligt värdefulla.

1 mom. Bestämmelsen möjliggör tillverkning och införsel av sådana konstnärliga värdefulla föremål som är uppräknade samt införsel av historiskt värdefulla föremål i både privat och kommersiellt syfte. Också saluföring av dylika föremål skall vara tillåten. Som historiskt eller konstnärligt värdefulla föremål skall betraktas bara originalföremål och inte industriellt tillverkade imitationer. T.ex. ett föremål som använts i en historiskt betydande film kan vara historiskt värdefullt, men andra föremål i samma tillverkningsserie bör inte tillmätas dylikt värde. Det skall ankomma på importören, tillverkaren eller saluföraren av föremålet att bevisa föremålets historiska sammanhang eller konstnärliga värde. Saken kan utredas med hjälp av dokumentation som har samband med föremålets historiska bakgrund eller dess tillverkning eller anskaffning.

Ett föremål skall enligt bestämmelsen kunna anses vara historiskt värdefullt bara i sådana fall då det har någon historisk beröringspunkt som nämns i paragrafen. Ett föremål kan på det sätt som avses i paragrafen anses ha anknytning till en betydande person åtminstone i sådana fall då det har använts av personen i den uppgift eller det andra sammanhang som har åstadkommit personens historiska betydelse. Ett föremål har anknytning till en tilldragelse, plats eller tidsepok åtminstone i sådana fall då användningen eller befintligheten av föremålet har varit av väsentlig betydelse för tilldragelsen, platsen eller tidsepoken. På grund av sin ålder har ett föremål historisk betydelse om föremålet är gammalt som representant för en typ av föremål eller om det härstammar från en sådan tidsepok att föremål från den överlag bör anses vara historiskt värdefulla.

Ett föremål bör anses vara konstnärligt värdefullt i sådana fall då det uttryckligen har tillverkats i konstnärligt syfte. Enbart den omständigheten att föremålet har tillverkats som ett prydnadsföremål gör det inte konstnärligt värdefullt.

2 mom. Med undantag från 9 § skall det vara tillåtet att inneha föremål som avses i 1 mom. på allmänna platser och i trafikmedel på en allmän plats om det sker för att foga fö-

remål till en samling eller för att det skall hållas på utställning. Innehav av föremål på enskild plats förbjuds inte enligt förslaget. Det skall vara möjligt att på en allmän plats transportera föremål som hör till en samling om syftet är att foga dem till en samling eller att hålla dem på utställning. Frågan om när en åtgärd är en sådan som avses i momentet måste avgöras i varje enskilt fall, t.ex. på basis av inköpsstället, platsen och tiden för utställningen samt den plats där samlingen förvaras.

13 §. Innehav av ämnen lämpade för klottring. Med klottring avses att någon plats olovligen bemålats, fläckas ner och smutsas med målarfärg eller något annat liknande ämne. Ämnet kan vara t.ex. sådan massa som används som rostskyddsmedel för bilar och andra liknande ämnen.

Frågan om när det finns ett godtagbart skäl till innehav av sådana ämnen på en allmän plats måste avgöras i varje enskilt fall. Ett godtagbart skäl till innehav av målarfärg kan t.ex. vara att personen är på väg för att måla något tillåtet objekt. Däremot kan det vara svårare att hitta ett godtagbart skäl för att ha en sprayfärg i fickan mitt i natten på en godstation.

4 kap. **Djur**

I ordningslagen föreslås med synvinkel på allmän ordning och säkerhet bestämmelser om hållande av sällskapsdjur med beaktande av upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, människornas hälsa, välfärd och möjlighet för människorna att röra sig tryggt samt sällskapsdjurens säkerhet och välfärd.

Sällskapsdjur som är lösa förorsakar i tätort och speciellt på allmänna badstränder, på områden som reserverats som lekplats för barn, på torg under torgtid, på motionsslingor eller andra liknande platser samt på idrottsplatser problem som det skulle vara skäl att utgående från allmän ordning och säkerhet reglera med bestämmelser gällande sällskapsdjurens skötsel.

Enligt djurskyddsförordningen (396/1996) 1 § 1 mom. skall ett förvaringsutrymme för djur samt dess konstruktioner och anordningar planeras, byggas och underhållas så, att risken för att djuret skall rymma är så liten

som möjligt. Redan detta ställer förpliktelser på ägare och innehavare av sällskapsdjur. De egentliga bestämmelserna om hur djuren får röra sig skulle finnas i ordningslagen.

Om hållande av hund och katt finns det bestämmelser i jaktlagen främst med skäl som hänför sig till jakt och viltvård. Om skyldighet att hålla hund kopplad bestäms i 51 § nämnda lag. Omsorg om katter som bestäms i lagens 85 § är avsedd att gälla alla områden. I jaktlagen har det bestämts att det är förbjudet att utsätta eller överge katter som tagits som husdjur. I tätorter är lösa katter och hundar benägna att bli skadade. Därutöver förorsakar de som lösa olika konflikt- och skadesituationer. Det har bland annat varit problem med att göra sig av med lösa katter.

14 §. *Ordning på hundar.* Finland har med förordning 540/1992 stadgat om ikraftträdandet av den europeiska konventionen om skydd av sällskapsdjur (fördragsserien nr 49/92). I konventionen avses med sällskapsdjur varje djur som hålls eller är avsett att hållas av människan, särskilt i hennes hushåll, för privat nöje och som sällskap.

Vid stiftandet av ordningslagen måste konventionens principer beaktas (II kapitel). Grundläggande principer för djurens välbefinnande är att ett sällskapsdjur inte får förorsakas onödigt smärta, lidande eller plåga och att ett sällskapsdjur inte får överges (3 artikel). Med ett herrelöst djur avses ett sällskapsdjur som antingen saknar hem eller befinner sig utanför gränsen för dess ägares eller skötarens hushåll och inte står under någon ägares eller skötarens tillsyn eller direkta övervakning (1 artikel 5 punkten). Varje person som håller ett sällskapsdjur eller som samtyckt till att se efter det skall ansvara för dess hälsa och välbefinnande. Varje person som håller ett sällskapsdjur eller som ser efter det skall vidta alla rimliga åtgärder för att förhindra att det rymmer. Ett djur får inte hållas som sällskapsdjur om djuret inte kan anpassa sig till fångenskapen (4 artikel).

1 mom. I paragrafen föreslås att hundar skall hållas så kopplade att den allmänna ordningen och säkerheten bevaras och att andra människor kan röra sig tryggt. Detta gäller även kopplingsättet för hundar. T.ex. får kopplet inte vara så långt att hunden kan störa andra människor. På egen gård får hun-

den hållas okopplad, om det inte medför fara för den allmänna ordningen eller säkerheten.

Det finns också särskilda motionsslingor, stråt inhägnade och parker för dem som rasar hundar. Hundutställningar anordnas även på idrottsplaner och i idrottshallar. Förbudet i 1 mom. 2 punkten skall inte gälla dylika fall.

Med innehavaren av en hund avses en person som tillfälligt eller varaktigt har hand om hunden.

Med tätbebyggt område avses i denna lag ett område med sammanhängande och tät bosättning. Områdets karaktär kan bedömas med hjälp av planläggningssituationen, graden av bebyggelse på området och de trafikmärken som anger tätort.

Hundar får inte ens kopplade komma ut på platser där de kan orsaka hälsorisker eller annan fara eller inge rädsla.

Hundarnas fasta exkrementer skall samlas upp eller så skötas på annat sätt att de inte lämnas på en olämplig plats. Områden som underhålls är t.ex. sådana områden där gräsmattorna är klippta eller där det finns planteringar eller vägarna är asfalterade.

Hundar används vid olika tjänsteförordningar. För upprätthållande av allmän ordning och säkerhet föreslås att de bestämmelser som avses i 1 mom. inte skall gälla polishundar, tullhundar, gränshundar, försvarsmaktens hundar eller fångvårdsväsendets knarkhundar i statens ägo. Med hund som används i tjänsteuppdrag skulle jämsställas hund som används av väktare i bevakningsuppgifter samt skolad räddningshund som är i privat ägo. Räddningshundar kan befrias från de stadgade skyldigheterna i momentet bara när de används för räddningsuppdrag. Andra motsvarande hundar är spårhundar och sökhundar. De används i lekhet med räddningshundar som hjälp för myndigheterna vid efterspanings- och räddningsuppdrag.

Invaliders hjälphundar och synskadades ledarhundar skall även vara befriade från de krav som föreslås för ägare och innehavare av hundar. Hjälphundar är avsedda som hjälp för invalider och har skolats för detta syfte. Vid behov drar de rullstolen samt hämtar och lyfter upp från marken sådana föremål som invaliden behöver. Synskadades ledarhundar har redan använts i årtionden. De gör det tryggt för synskadade att röra sig i olika om-

givningar. Med beaktande av den betydande säkerhetsuppgift som hjälphundar och invaliders ledarhundar utför bör de vara befriade från de i momentet föreslagna begränsningarna.

2 mom. Det föreslagna 2 mom. föreslås omfatta även skolningsverksamhet som gäller hundar avsedda för myndighetsverksamhet samt räddnings-, hjälp och ledarhundar.

3 mom. Det skall vara möjligt att hålla hundar på en slutet gård samt på ett särskilt rastområde eller ett träningsområde för hundar utan hinder av begränsningarna i 1 mom. I allmänhet förutsätts att de sistnämnda områdena eller platserna är inhägnade.

4 mom. Bestämmelserna som gäller hundar skulle med vissa begränsningar tillämpas även på andra hus- och sällskapsdjur. På katter skulle det tillämpas begränsningar som gäller vissa platser. På hästar skulle det tillämpas samma begränsningar som för hundar. På andra djur skulle bestämmelserna bli tillämpliga ifall djuren till sin storlek eller andra egenskaper skulle motsvara en hund. Bestämmelsen skall således inte tillämpas på t.ex. en sköldpadda eller ett motsvarande djur.

15 §. *Ridning*. I den föreslagna bestämmelsen förbjuds ridning och körning med hästfordon eller andra motsvarande fordon på motionsslingor och andra liknande löparbanor, på skidspår som iståndsatts för allmänt bruk och på idrottsplatser, om det inte genom myndigheternas märken anges att det är tillåtet att färdas med häst (eller med motsvarande djur). Enligt vägtrafiklagen skall för ryttare och för den som kör en häst eller något motsvarande djur i tillämpliga delar gälla vad som i nämnda lag bestäms om förare av fordon. På motsvarande sätt gäller terrängtrafiklagen motordrivna fordon. Rörelsebegränsningarna i naturvårdslagen gäller naturparker och nationalparker (18 § naturvårdslagen, i lag 672/1991).

Den föreslagna bestämmelsen om körning med häst skall inte gälla bara körning med kärra utan också med släde eller något annat fortskaffningsmedel.

Utöver hästar skall bestämmelserna gälla t.ex. renar, hundar, åsnor, lamor och strutsar.

Med friluftsled avses en led som enligt lagen om friluftsliv anlagts för att motionärer

skall kunna röra sig längs den. Den inrättas genom en friluftsledsförättning som beskrivs närmare i lagen om friluftsliv. Enligt 10 § i nämnda lag kan kommunen ge bestämmelser och anvisningar om användningen av en friluftsled.

2 mom. Bestämmelserna i det ovan föreslagna 1 mom. skall inte gälla polis eller gränsbevakningsmyndigheter som i sina tjänsteuppgifter vid behov skall kunna använda häst. De nämnda myndigheterna har omfattande uppgifter som gäller upprätthållande av den allmänna ordningen och säkerheten samt tillsynsuppgifter, som kan förutsetta att också häst används.

5 kap. Påföljder

16 §. *Ordningsförseelse*. I 16 § föreslås bestämmelser om straff för brott mot de förbud som ingår i lagen.

Den som bryter mot förbuden i 3 § skall straffas för ordningsförseelse enligt följande.

- intagande av rusmedel på allmänna platser i tätorter och i fordon i kollektivtrafik,
 - utförande av arbete som medför fara eller störning i strid med 5 § eller om någon skyldighet enligt paragrafen annars försummas,
 - användande av ljus eller reklam eller avlägsnande eller skadande av myndigheternas kungörelse eller meddelande i strid med 6 §,
 - köpande eller erbjudande av sexuella tjänster mot betalning på allmänna platser,
 - ordnande av föreställningar i strid 7 §,
 - störande av den allmänna ordningen och orsakande av hälsorisker genom att urinera eller att ha avföring på en förbjuden plats,
 - försummande av skyldighet att säkerställa tillträde till en byggnad,
 - innehav av ett ämne väl lämpat för klottning i strid med 13 §, samt
 - brott mot bestämmelserna om djur.
- Straffet skall vara böter eller med stöd av 19 § ordningsbot.

För tydlighetens skull föreslås att ett uttryckligt omnämnande av att straffbestämmelser är sekundär.

En ordningsförseelse skall vara straffbar enbart om den är uppsåtlig. Gärningsmannen skall vara medveten om att handlingen är straffbar.

Böter för ordningsförseelse skall inte på det sätt som avses i 2 a kap. strafflagen få förvandlas till fängelsestraff.

17 §. *Brott mot bestämmelserna om farliga ämnen.* I paragrafen föreslås bestämmelser om straff för brott mot bestämmelserna om farliga ämnen. Det föreslås vara straffbart att införa i landet, saluföra, tillverka och inneha farliga föremål i strid med 9 §. Straffet för införsel, saluföring och tillverkning föreslås vara böter eller fängelse i högst två år och för innehav böter eller fängelse i högst ett år. Straffskalorna motsvarar de straffskalor som i den gällande lagen om eggvapen ingår för motsvarande gärningar i samband med farliga eggvapen. En gärning som avses i paragrafen kan också vara straffbar som sammankomstförseelse enligt 26 § lagen om sammankomster. I detta fall tillämpas dock den strängare bestämmelsen i ordningslagen. I enlighet med de mål som satts upp för totalreformen av straffrätten och de principer som därvid iakttagits skall alla straffbestämmelser med fängelsepåföljder koncentreras till strafflagen.

Justitieministeriets avsikt är att bereda en ändring av strafflagen som gäller vapenbrott. Eftersom lagberedningsarbetet enligt uppgift från justitieministeriet har överbelastats ges förslaget då den nya riksdagen sammanträder.

Den straffbestämmelse som föreslås att ingå i 17 § ordningslagen skall således senare flyttas till strafflagen.

18 §. *Brott mot bestämmelserna om föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan.* I paragrafen föreslås bestämmelser om straff för brott mot bestämmelserna om föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan.

Det föreslås vara straffbart att på en allmän plats inneha i 10 § uppräknade föremål och ämnen som är lämpade för att skada någon annan. En gärning som avses i paragrafen kan också vara straffbar som en sammankomstförseelse enligt 26 § lagen om sammankomster. I detta fall tillämpas dock den strängare bestämmelsen i ordningslagen. Avsikten är också att den straffbestämmelse som nu föreslås ingå i 18 § ordningslagen senare skall flyttas till strafflagen. I fråga om ämnen lämpade för klottring är det fråga om

en ordningsförseelse enligt 16 §.

19 §. *Ordningsbot.* Det föreslås att i paragrafen tas in en hänvisning till strafflagen, med stöd av vilken polisen som påföljd för ordningsförseelse enligt 16 § samt för ringa brott enligt 18 § mot bestämmelserna om föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan kan påföra ordningsbot enligt den storlek som bestäms genom förordning. Storleken på den ordningsbot som bestäms genom förordning av statsrådet varierar för närvarande mellan 10 och 115 euro, och vid ringa ordningsförseelser föreslås storleken på ordningsboten bli bestämd enligt den nedre delen på denna skala. Huvudregeln bör vara ordningsbot, och dagsböter bör dömas bara för de strängaste förseelserna. Fängelsestraff enligt 18 § skall vara exceptionellt. Storleken av ordningsboten skall bestämmas enligt ordningsbotsförordningen.

20 §. *Tvångsutförande.* I 48 § polislagen (Tvångsutförande) bestäms: "Om någon trots uppmaning av polisen underlåter att utföra en uppgift som han enligt lag, förordning eller i behörig ordning given befallning är skyldig att utföra, och om underlåtelserna kan föranleda betydande olägenhet för trafiken eller allmän ordning, säkerhet eller hälsa, har polisen rätt att på hans bekostnad låta utföra uppgiften. Beslut om att en sådan åtgärd skall vidtas fattas av en polisman som tillhör befälet.

Om ägaren eller innehavaren till viss egendom inte omedelbart kan anträffas, kan polisen för ägarens räkning vidta eller låta vidta brådskande åtgärder som är nödvändiga för att egendomen efter en olycka eller ett brott skall skyddas för ytterligare skador.

Kostnaderna för åtgärder enligt 1 och 2 mom. kan betalas i förskott av statens medel. De kan drivas in hos den som försummat att utföra uppgiften eller av ägaren till egendomen utan dom eller beslut i den ordning som gäller för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg."

Den ovan nämnda bestämmelsen i polislagen är inte tillräcklig med tanke på ordningslagen. Polisen bör ha rätt till tvångsutförande och avlägsnande även i sådana fall då t.ex. en reklam orsakar mindre än betydande olägenhet. Därför föreslås att i paragrafen bestäms om rätt för polisen att sköta avlägsnandet av reklamljus och reklamer som strider mot 6 §

1 mom., om reklamen inte avlägsnas på uppmaning av polisen. En muntlig uppmaning skall vara tillräcklig. Polisen kan agera utan att höra den försumlige, om denne inte kan nås inom skälig tid eller om situationen annars förutsätter omedelbara åtgärder.

21 §. *Förverkandepåföljd, förstörande och fråntagande.* I paragrafen föreslås bestämmelser om förverkande, förstörande och avlägsnande av förbjudna farliga föremål samt av föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan.

1 mom. Tillverkning, införsel, saluföring och innehav av förbjudna farliga ämnen samt av föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan föreslås leda till att föremålet eller ämnet döms förverkat till staten. Förverkandepåföljd skall dock inte få dömas, om det är fråga om ett föremål eller ämne som ägaren har mist på grund av stöld eller något annat brott. Även oskälighet kan vara hinder för förverkandepåföljd. Föremålet eller ämnet kan vara oskäligt värdefullt i förhållande till den lagstridiga gärningen eller det kan ha särskilt stort affektionsvärde. För att leta efter föremålet eller ämnet kan en kroppsvisitation som avses i 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen företas.

2 mom. Sådana i 1 mom. nämnda föremål och ämnen som avses i 9 och 10 § skall kunna fråntas en person. De skall även kunna förstöras, om det är uppenbart att de skulle dömas förverkade till staten. I 13 § avsedda ämnen lämpade för klottring skall kunna fråntas och förstöras, om det är möjligt utan kroppsvisitation. Som påföljd för förbudet innehav av dessa ämnen är avsikten att i första hand bestämma ordningsbot. Fråntagandet eller förstörandet av dem har inte förenats med förverkandepåföljd, eftersom förverkandepåföljd inte kan bestämmas i samband med ordningsbotsförfarande. Möjligheten att förstöra föremål och ämnen gäller om de är av ringa värde.

Enligt 1 kap. 6 § tvångsmedelslagen (459/987) är följande tjänstemän anhållningsberättigade: polisöverdirektören, polisdirektör, polisöverinspektör, länspolisdirektör, polisinspektör, länsöverkommissarie, länskommissarie, polischef, biträdande polischef, länsman, chefen och biträdande chefen för centralkriminalpolisen, chefen för cen-

tralkriminalpolisens undersökningsbyrå och chefen för centralkriminalpolisens byrå för internationella ärenden, chefen för skyddspolisen och avdelningschef vid skyddspolisen som chef för verksamhetsenhet, kriminalöverinspektör, kriminalinspektör, kriminalöverkommissarie, överkommissarie, kriminalkommissarie, kommissarie, allmän åklagare, vid tullstyrelsen chefen för bevaknings- och revisionsenheten, chefen för övervakningsbyrån och undersökningsbyrån, överinspektör och tullsekreterare som sköter förundersökningsuppgifter samt i tulldistrikt chefen för tulldistriktet, direktör och biträdande direktör som sköter bevakningsuppgifter samt överinspektör och tullöverinspektör som sköter förundersökningsuppgifter, chefen för gränsbevakningsväsendet, avdelningschefen och byråchef vid administrativa avdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet samt kommandörerna för gränsbevaknings- och sjöbevakningssektionerna.

3 mom. Om någon intar rusmedel i strid med 4 §, skall polisen kunna frånta denne det ämne som återstår i öppnade flaskor eller motsvarande öppnade eller öppna kärl och förstöra det på det sätt som befinns lämpligt.

6 kap. Särskilda bestämmelser

22 §. *Rätt att utse ordningsvakter.* I paragrafen föreslås att möjligheterna att använda ordningsvakter utvidgas så att ordningsvakter kan utses för att upprätthålla ordning och säkerhet på trafikstationer, i köpcentra och i kollektiva trafikmedel. Redan enligt gällande lagstiftning har det varit möjligt att utse ordningsvakter för att upprätthålla ordning och säkerhet med stöd av lagen om sammankomster, lagen om friluftslagen, sjömanslagen samt förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Med stöd av dessa bestämmelser upprätthåller ordningsvakterna ordning och säkerhet bl.a. i restauranger, på fartyg och på campingplatser.

1 mom. Polisnrättningen på den ort där ett köpcentrum eller en trafikstation finns eller på avgångsorten för ett trafikmedel skall på ansökan av innehavaren av platsen eller trafikmedlet bevilja tillstånd att för trafikstationen, köpcentret eller trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i lagen om ordnings-

vakter för att upprätthålla ordning och säkerhet. Utöver de föreslagna bestämmelserna skall på ordningsvakterna i fråga tillämpas vad som bestäms i lagen om ordningsvakter. Den polisinsättning föreslås vara behörig inom vars verksamhetsområde trafikstationen eller köpcentret ligger eller från vars verksamhetsområde det kollektiva trafikmedlet avgår.

Polisinsättningen skall enligt prövning i varje enskilt fall besluta om den plats eller det trafikmedel som sökandens ansökan gäller är av sådan art att det vore ändamålsenligt att utse ordningsvakter för att där upprätthålla ordning och säkerhet. Dessutom skall det förutsättas att det finns grundade skäl för att utse ordningsvakter för platsen. I sista hand är det innehavaren av platsen eller trafikmedlet som i sin ansökan skall anföra dessa grundade skäl. Som grundat skäl för att utse ordningsvakter kan anses bl.a. att ett betydande antal affärer och annan näringsverksamhet finns på ett visst område och att ett stort antal personer därför uppehåller sig där. Likaså kan brott eller ordningsstörningar som inträffat på området samt en ökad frekvens av sådana utgöra faktorer som kan vara skäl till att innehavaren av platsen eller trafikmedlet berättigas att utse ordningsvakter. Vissa platser kan vara av sådan art att där förekommer ordningsstörningar oftare än normalt. T.ex. järnvägsstationer har av tradition varit platser där också andra personer uppehåller sig än sådana som direkt skall resa iväg eller som återvänder från en resa. Vid tillståndsprövningen bör även beaktas polisens egna faktiska möjligheter att trygga ordningen och säkerheten på området samt att hindra eventuella brott och ordningsstörningar. Den lokala polisen har de bästa förutsättningarna att utföra denna bedömning. Det är fråga om en ändamålsenlighetsprövning som i detta avseende sker utifrån starka samhällsintressen. Sökanden har ingen absolut rätt att få tillstånd av myndigheterna till återgången i fråga. Med anledning av en ansökan skall alltid ett särskilt förvaltningsbeslut fattas i enlighet med de allmänna förvaltningsrättsliga principerna. Ändring i beslutet söks på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Likväl skall ett sådant beslut om återkallande av tillstånd eller om

ändring av tillståndsvillkoren som fattats enligt ordningslagen iakttas oberoende av att ändring söks, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat. Bestämmelser om ändringssökande föreslås ingå i 24 §.

Ordningsvakter skall kunna utses för trafikstationer, köpcentra och kollektiva trafikmedel. Förteckningen är uttömmande, och ordningsvakter skall inte kunna utses för andra platser, t.ex. parker eller torg. De kollektiva trafikmedel som hör till lagens tillämpningsområde har tidigare behandlats i motiveringarna till 2 §. Ordningsvakter skall sålunda kunna utses för bussar i linje- eller köptrafik eller i annan regelbunden persontrafik samt för tåg, spårvagnar, metro och passagerarfartyg i inrikestrafik. Det har redan nu varit möjligt att utse ordningsvakter för fartyg enligt en bestämmelse i den gällande sjömanslagen. Däremot kan ordningsvakter inte utses för flygplan. I fråga om flygtrafiken bestäms om hållandet av ordning i 37 § luftfartslagen (281/1994).

Ordningsvakternas tjänstgöringsområde skall alltid bestämmas utgående från ansökan av innehavaren av platsen eller trafikmedlet, och polisen skall inte kunna fastställa ett område som är större än vad som anges i ansökningsområdet. Emellertid skall tjänstgöringsområdets största utsträckning alltid anges så att området i det tillståndsbeslut som polisinsättningen meddelar alltid skall avgränsas till ett trafikmedel eller till området för en trafikstation eller ett köpcentrums fastighet och vid behov till deras omedelbara närhet. Det är motiverat att utsträcka tjänstgöringsområdet till platsens eller trafikmedlets omedelbara närhet närmast i sådana fall då området i deras omedelbara närhet kan utnyttjas för verksamhet som äventyrar ordningen och säkerheten på platsen. T.ex. i fråga om köpcentra är det ofta nödvändigt att utsträcka tjänstgöringsområdet till att förutom själva fastigheten gälla också området vid ingången till fastigheten. Situationen kan vara liknande också i fråga om kollektiva trafikmedel. Med platser i t.ex. en trafikstations omedelbara närhet avses bl.a. områdena framför ytterdörrarna eller andra gåingar som leder till stationen. Det är inte möjligt att på ett uttömmande sätt definiera vad som avses med platsens eller trafikmedlets omedelbara närhet, t.ex. utgå-

ende från avståndet, utan i detta avseende måste saken prövas i varje enskilt fall. Det tjänstgöringsområde som sträcker sig till platsens eller trafikmedlets omedelbara närhet bör vara endast så stort som är nödvändigt för upprätthållande av ordning och säkerhet på platsen.

I fråga om köpcentra och trafikstationer kommer tjänstgöringsområdet således att lätt kunna urskiljas, då området och konstruktionerna bildar en helhet, som också medborgarna lätt kan uppfatta. I fråga om köpcentra skall ordningsvakternas tjänstgöringsområde täcka den strukturella helhet som bildas av fastigheten eller fastigheterna samt vid behov deras omedelbara närhet. I fråga om trafikstationer skall ordningsvakternas tjänstgöringsområde utöver fastigheter omfatta också eventuella perronger och plattformar samt andra liknande områden som hör nära samman med trafikstationen. I princip skall tjänstgöringsområdet utöver allmänna platser i fastigheten omfatta också sådana affärer eller liknande kundlokaler som eventuellt finns i fastigheten. Det är även möjligt att det finns väktare i vissa affärslokaler inom tjänstgöringsområdet, medan ordningsvakterna svarar för ordningen och säkerheten inom hela området. Ordningsvakterna skall naturligtvis kunna utföra uppgifter även i anslutning till bevakning av egendom, eftersom en av ordningsvakternas uppgifter enligt 2 § lagen om ordningsvakter är att förhindra brott. Ordningsvakternas tjänstgöringsområde skulle även i detta fall bestämmas på basis av polisens tillståndsbeslut. I fråga om kollektiva trafikmedel skall ordningsvakternas tjänstgöringsområde bestå av det inre i trafikmedlen samt vid behov trafikmedlens omedelbara närhet. I det tillstånd som polisinsättningen beviljar skall typen av trafikmedel och den rutt som körs individualiseras. Däremot förutsätts det inte att tekniska identifikationsuppgifter för de enskilda trafikmedlen tas in i tillståndsbeslutet.

2 mom. Ett tillstånd att utse ordningsvakter föreslås vara i kraft en viss tid, dock högst fem år. Genom att tillståndet beviljas för en viss tid bereds möjlighet för tillståndsmyndigheten att beakta lokala förhållanden samt eventuella särskilda behov och situationer i samband med beviljandet av tillståndet. I re-

gel bör tillstånd beviljas för fem år, men det skall vara möjligt att begränsa giltigheten också till en kortare tid. En motivering för att bevilja tillstånd för en kortare tid än fem år kan vara bl.a. att myndigheten genom en kortare giltighetstid önskar följa med hur systemet fungerar. Ett tillstånd som beviljas för kortare tid kan även i vissa fall vara ett alternativ till att helt avslå ansökan.

Inrikesministeriet kan enligt 13 § 2 mom. lagen om ordningsvakter meddela närmare föreskrifter bl.a. om bärande av maktmedelsredskap och om ordningsvakternas utbildning. Trots det sistnämnda skall polisinsättningen i egenskap av tillståndsmyndighet kunna förena ett tillståndsbeslut som avses i 1 mom. även med separata villkor. Villkoren skall kunna gälla ordningsvakternas utbildning, bärandet av naktmedelsredskap, ordningsvakternas tjänstgöringsområde samt placeringen av ordningsvakter på tjänstgöringsområdet och antalet ordningsvakter. Genom tillståndsvisa villkor kan tillståndsmyndigheten vid behov försäkra sig om att den verksamhet som tillståndet avser kommer att utföras på behörigt sätt. I fråga om maktmedelsredskap skall tillståndsmyndigheten kunna bestämma vilka maktmedelsredskap som ordningsvakter får bära på platsen eller trafikmedlet i fråga. Genom de villkor som gäller antalet ordningsvakter som utses säkerställs att ett tillräckligt antal personer utför uppgifterna. Genom de sistnämnda villkoren kan man också beakta sådana förändringar i verksamhetsmiljön som eventuellt beror på årstiden, veckodagen och tiden på dygnet. Liksom i fråga om tillståndets giltighetstid skall möjligheten att uppställa villkor kunna vara ett alternativ till att helt avslå ansökan.

Ett omnämnande om möjligheten att uppställa villkor har för tydlighetens skull tagits in i bestämmelsen trots att det allmänt har ansetts att positiva beslut kan förenas med olika villkor, fastän detta inte uttryckligen omnämns i bestämmelserna om den ifrågavarande typen av tillstånd.

3 mom. Den polisinsättning som är tillståndsmyndighet skall både på eget initiativ och på ansökan av innehavaren av platsen eller trafikmedlet kunna ändra giltighetstiden för ett tillstånd som anges i 1 mom. eller de

villkor som är förenade med tillståndet. I extrema fall skall tillståndsmyndigheten även kunna återkalla ett tillstånd som den tidigare beviljat att utse ordningsvakter. För att villkoren eller giltighetstiden skall kunna ändras förutsätts dock att i förhållandena inträffat sådana förändringar som kan ha väsentliga verkningar på upprätthållandet av ordning och säkerhet inom tjänstgöringsområdet. I detta avseende bör i stor utsträckning samma omständigheter bedömas som redan anförts i samband med att det egentliga tillståndet beviljades. Dessutom skall de praktiska erfarenheterna av ordningsvakternas möjligheter att klara de uppgifter som ålagts dem kunna leda till att giltighetstiden eller villkoren ändras.

På det sätt som nämns i 1 mom. skall ett särskilt förvaltningsbeslut fattas om ändringen av giltighetstiden eller villkoren. Ändring i beslutet kan sökas på normalt sätt. Även när giltighetstiden eller tillståndsvillkoren ändras är det fråga om en ändamålsenlighetsprövning som sker utifrån starka samhälleliga intressen. Besluten bör dock följa allmänna förvaltningsrättsliga principer. Ett beslut om återkallande av ett tillstånd eller om ändring av tillståndsvillkoren skall iaktas oberoende av att ändring söks, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

23 §. *Ordningsövervakningsuppgifter.* Utförandet av de ordningsövervakningsuppgifter som anges i 22 § torde kunna anses vara särskilt krävande i jämförelse med andra ordningsövervakningsuppgifter. I anslutning till detta har de myndigheter som svarar för tillsynen över privata säkerhetstjänster ett särskilt behov av att försäkra sig om att uppgifterna utförs på behörigt sätt. Med tanke på myndighetstillsynen och medborgarnas rättssäkerhet är därvid centrala faktorer bl.a. de krav på yrkeskunnande som ställs på näringsidkarna och på deras anställda. Även förutsättningar gällande de anställdas pålitlighet och ärlighet skall vara av central betydelse.

Utförandet av ordningsövervakningsuppgifter har numera inte förutsatt något särskilt näringstillstånd, och näringsverksamheten inom denna bransch har inte heller annars reglerats. Även bestämmelserna om utförandet av uppdrag gällande ordningsövervakningsuppgifter är av synnerligen allmän art i lagen

om ordningsvakter. Detta har närmast berott på att ordningsövervakningsuppgifterna enligt den gällande lagen har varit rätt varierande till innehållet och den omgivning där de utförts. För säkerställande av myndighetstillsynen och medborgarnas rättssäkerhet föreslås att vissa bestämmelser som förnyats med lagen om privata säkerhetstjänster och som gäller idkandet av bevakningsföretag, skall tillämpas på utförandet av ordningsövervakningsuppgifter. Det framgick redan tidigare att bevakningsföretag och deras anställda i själva verket redan nu har svarat för sådana ordningsövervakningsuppgifter som avses i bestämmelsen.

Med tanke på rättssäkerheten för medborgarna och särskilt för dem som blir föremål för åtgärder är det dock av central betydelse att de personer som svarar för upprätthållandet av ordning och säkerhet har ordningsvaktställning, eftersom medborgarna då har möjlighet att bli medvetna om vilka befogenheter och vilka uppgifter de personer har med vilka de har att skaffa.

1 mom. Vid utförandet av sådana ordningsvaktuppdrag som avses i propositionen skall det vara fråga om att upprätthålla ordning och säkerhet inom ett visst område eller ett kollektivt trafikmedel som anges i tillståndsbeslutet. På grund av uppgifternas natur skall vissa särskilda krav ställas på de näringsidkare som svarar för utförandet av uppdragen. Därigenom kan man försäkra sig om att uppgifterna sköts på behörigt sätt. Strävan är att försäkra sig om att näringsidkarna är pålitliga, ärliga och solventa genom bestämmelser om att uppdrag gällande sådana ordningsövervakningsuppgifter som avses i propositionen får tas emot bara av sådana bevakningsföretag som avses i 3 § 1 mom. lagen om privata säkerhetstjänster.

Idkandet av bevakningsföretag är numera definierat som en s.k. reglementerad näring vars idkande förutsätter ett särskilt tillstånd av myndigheterna. För de personer som svarar för idkandet av bevakningsföretag har i lagen om privata säkerhetstjänster uppställts förutsättningar bl.a. beträffande ärlighet, pålitlighet och solvens. Förutsättningar med anknytning till yrkeskunnande har man försökt att trygga via de bestämmelser som hänför sig till den ansvarige föreståndaren för ett

bevakningsföretag. För näringsidkarna har även uppställts vissa skyldigheter som gäller utförandet av uppdragen. Syftet med det särskilda tillståndssystemet har varit att det ger en möjlighet att försäkra sig om att den som söker tillstånd motsvarar förutsättningarna för idkande av affärsverksamhet. Tillståndsförfarandet har sålunda blivit en viktig del av myndighetstillsynen, som det vore ändamålsenligt att utsträcka även till utförandet av de ovan beskrivna ordningsövervakningsuppgifterna.

Med hänvisningen till 3 § 1 mom. lagen om privata säkerhetstjänster skall avses sådana bevakningsföretag som har ett sådant gällande tillstånd för bevakningsföretag som möjliggör bevakning av egendom. Dessutom skall det förutsättas att dessa ordningsövervakningsuppgifter får utföras bara av en ordningsvakt som är anställd hos bevakningsföretaget och vars godkännande som ordningsvakt och väktare är i kraft. Godkännande som tillfällig väktare skall inte här jämföras med godkännande som väktare. Med att vara anställd avses att personen står i arbetsförhållande till bevakningsföretaget. Syftet med att förutsätta ett giltigt godkännande som ordningsvakt och väktare är att man försöker försäkra sig inte bara om att personen är ärlig och pålitlig utan framför allt också om att personen har tillräckligt yrkeskunnande för utförande av uppgifterna. Förutom ordningsvaktsutbildning skall även förutsättas att personen på ett godkänt sätt har avlagt sådan utbildning som krävs för godkännande som väktare. Enbart ordningsvaktsutbildning kan inte anses ge en person tillräckliga yrkesfärdigheter för sådana krävande ordningsövervakningsuppgifter som beskrivs ovan. Den sistnämnda omständigheten accentueras på grund av att utbildningskraven för väktare ökats betydligt i samband med reformen av lagstiftningen om bevakningsföretag.

2 mom. Det bestäms om ordningsvakternas befogenheter i 6—9 § lagen om ordningsvakter. Ordningsvakternas befogenheter omfattar vägrande av tillträde till tjänstgöringsområdet, avlägsnande, gripande och hållande i förvar av personer samt fråntagande av förbjudna föremål och ämnen. Genom befogenheterna strävar man efter att säkerställa att en person kan klara av ordningsövervaknings-

uppgifterna på behörigt sätt.

De ordningsvakter som utses med stöd av denna lag skall ha till uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet i köpcentra, på trafikstationer och i kollektiva trafikmedel. På grund av vad som nämnts ovan är det ändamålsenligt att de befogenheter som ordningsvakterna har enligt lagen om ordningsvakter begränsas i fråga om de ordningsvakter som avses i denna lag så, att de har de befogenheter som anges i 6 § och 8 § 1 mom. lagen om ordningsvakter. Enligt 6 § lagen om ordningsvakter skall en ordningsvakt vägra en person tillträde till tjänstgöringsområdet, om det finns grundad anledning att misstänka att personen kan äventyra ordningen eller säkerheten där på grund av att han är berusad eller de föremål som han medför. Bestämmelsen i 8 § 1 mom. lagen om ordningsvakter gäller åter rätten för en ordningsvakt att visitera en person, som söker tillträde till tjänstgöringsområdet, för att förvissa sig om att personen inte bär på sig eller medför sådana föremål som kan äventyra ordningen eller säkerheten. De båda nämnda bestämmelserna om befogenheter gäller närmast upprätthållande av ordning och säkerhet vid offentliga tillställningar enligt lagen om sammankomster, och dessa befogenheter är inte nödvändiga vid utförandet av uppgifter enligt denna lag.

3 mom. Bestämmelser som gäller utförandet uppdrag i anslutning till ordningsövervakningsuppgifter är av rätt generell natur i lagen om ordningsvakter. För att säkerställa myndighetstillsynen och medborgarnas rätts-säkerhet skall på utförandet av ordningsövervakningsuppgifter som avses i denna proposition tillämpas vissa nyligen förnyads bestämmelser som reglerar bevakningsföretag. De nämnda bestämmelserna har samband med vad som i lagen om privata säkerhetstjänster bestäms om god bevakningssed (10—14 §), uppgörandet av skriftliga uppdragsavtal, händelserapporter och verksamhetsanvisningar (8, 17 och 19 §), maktmedelsredskap och bärandet av dem (2 § punkt 14, 29 och 30 §) samt myndigheternas rätt att få information (43 §). För klarhetens skull är det skäl att ännu konstatera att gällande bärandet av maktmedelsredskap tillämpas enbart lagen om privata säkerhetstjänster eftersom ordningslagen inte innehåller detaljerade

bestämmelser om bärande av maktmedelsredskap. I uppgifter som avses i stadgandet kan ordningsvakterna på så sätt bära gas-spray, handfängsel, batong och teleskopbatong. För att bära gasspray och teleskopbatong förutsätts det vidare ett godkänt utförande av specialutbildningen för det ifrågasvarande maktmedlet. Enligt 29 § lagen om privata säkerhetstjänster är det möjligt att bära skjutvapen enbart i livvaks- eller värde-transportuppdrag samt i bevakningsuppgifter med ett stort allmänt intresse om bärande av vapen för utförandet av uppdraget oundvikligen förutsätter det. Eftersom det i ordningsövervakningsuppgifter inte är fråga om sådana specialuppdrag är det inte heller möjligt att bära vapen vid utförandet av dem. Förutsättningarna för medhavande av hund har däremot detaljerat definierats i lagen om ordningsvakter och till den delen finns det inte behov av att tillämpa andra stadganden. Dessutom skall bevakningsföretagen i sina register över personal och arbetsskift samt i sin årsanmälan till myndigheterna ta in uppgifter som gäller utförandet av uppdrag innefattande ordningsövervakningsuppgifter och de ordningsvakter som deltagit i utförandet av uppdragen. I praktiken betyder bestämmelsen att bevakningsföretaget skall ta in de uppgifter som avses i bestämmelsen i de register över idkandet av bevakningsföretag och den årsanmälan som finns redan nu. I fråga om de uppgifter som skall tas in i registren och i årsanmälan hänvisas i förslaget till 18 och 45 § lagen om privata säkerhetstjänster, där det ingående anges vilka uppgifter som skall registreras. I fråga om ordningsvakter bör i registren och i årsanmälan antecknas samma uppgifter som har förutsatts i fråga om väktare.

4 mom. Den som utför ordningsövervakningsuppgifter skall vara iförd ordningsvaks dräkt. Genom en klädsel som anger ordningsmannens ställning ökas rättssäkerheten för de personer som blir föremål för åtgärder och förbättras öppenheten i verksamheten. Ordningsvaksdräkten utvisar dessutom vilka befogenheter ordningsvakten har.

Lagen om ordningsvakter innehåller inga särskilda bestämmelser om ordningsvakternas dräkt eller om användningen av

den. Enligt 11 § 1 mom. lagen om ordningsvakter skall den som har utsetts till ordningsvakt när han utför sitt uppdrag bära ett synligt kännetecken som fastställts av det ministerium som svarar för den inre säkerheten. Som kännetecken kan användas en skylt, en armbindel eller en väst som anger ordningsvaks status.

I fråga om de uppgifter som avses i den föreslagna lagen skall av ordningsvakter på samma sätt som av väktare förutsättas att de använder en särskild dräkt, eftersom de ordningsvakter som utför uppgifter som föreslås i propositionen inte kan igenkännas tillräckligt tydligt om de bara använder ovan nämnda kännetecken. Genom användning av en särskild dräkt kan personens status uppfattas tillräckligt klart också på avstånd. Därför föreslås att i fråga om ordningsvakternas klädsel vid uppgifter som avses i denna lag skall tillämpas vad som bestäms om väktares dräkt och användandet av den i 32 och 33 § lagen om privata säkerhetstjänster. I de nämnda detaljerade bestämmelserna anges bl.a. att klädseln skall vara enhetlig, snygg och ändamålsenlig samt att dräkten klart skall skilja sig från polisens, fängvårdsväsendets, tullväsendets, gränsbevakningsväsendets och räddningsförvaltningens uniformer och från militärdräkter.

Genom förordning av inrikesministeriet skall det alltså vara möjligt att utfärda närmare bestämmelser om märken och text på ordningsvakternas dräkter. Genom att förutsätta särskilda märken och text strävar man efter att försäkra sig om att ordningsvakter skiljer sig tillräckligt klart från väktare. De närmare bestämmelserna skall kunna gälla bl.a. färgen och storleken på märkena och texten samt deras placering på dräkten.

Även från de bevakningsföretags synpunkt som tar emot uppdrag gällande ordningsövervakningsuppgifter är det ändamålsenligt att tillämpa bestämmelserna om väktares dräkt. De som utför ordningsövervakningsuppgifter skall kunna använda likadana, redan befintliga enhetliga dräkter som väktare, utom att i samband med ordningsövervakningsuppgifter byts texten och märkena ut eller fogas sådana till dräkterna. Det framgick redan ovan att det är av central betydelse för medborgarna och de personer som blir före-

mål för åtgärder att de lätt kan uppfatta vilka rättigheter den person har som de har att skaffa med och för vilken uppgift personen har utsetts.

För klarhetens skull föreslås det att det i förslaget tas in en bestämmelse om att straff för beteende i strid med 1,2 och 4 mom. i denna paragraf skall dömas enligt 17 kap. 6 a § strafflagen och 56 § lagen om privata säkerhetstjänster.

Strafflagens bestämmelse för bevakningsföretagsbrott enligt 6 a § skulle bli tillämpligt på ordningsövervakningsuppgifter i det här förslaget i sådana fall då mottagaren av ett uppdrag inte har ikraftvarande auktorisation.

För brott mot eller underlåtelse av de speciella förpliktelser som uppställts i paragrafens 3 och 4 mom. kan man på motsvarande sätt döma den som idkar bevakningsrörelse, ansvarig föreståndare eller ordningsvakt till straff enligt 56 § lagen om privata säkerhetstjänster. Den ifrågavarande bestämmelsen om bevakningsföretagsförseelse innehåller en detaljerad förteckning över de underlåtelser och förseelser som anses vara straffbara. Bestämmelsen om bevakningsföretagsförseelse skall således tillämpas enbart på sådana ordningsövervakningsuppgifter i paragrafen där det uppsatts speciella förpliktelser enligt 3 och 4 mom.

24 §. *Ändringssökande.* I ett förvaltningsbeslut som meddelats med stöd av ordningslagen föreslås att ändring skall sökas på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Enligt förslaget skall ett beslut om återkallande av ett ordningsvaktstillstånd eller om ändring av tillståndsvillkoren iakttas trots att ändring sökts, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

25 §. *Ikraftträdande.* Lagens ikraftträdande förutsätter att information sprids och att polisen utbildas. Därför kommer lagen att kunna träda i kraft ungefär ett halvt år efter att den har antagits och blivit stadfäst.

1.2. Lag om ändring av strafflagen

2 a kap. Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §. *Ordningsbotsförseelser.* I paragrafen anges de förseelser för vilka ordningsbot kan

bestämmas som påföljd. I anslutning till förslaget till ordningslag föreslås att ordningsbot skall kunna komma i fråga som påföljd för ordningsförseelse och ringa brott mot bestämmelserna om föremål och ämnen lämpade för att skada någon annan.

Ändringarna i stadgandets 1 och 5 mom. är av lagtekniskt slag. Sakligt sett berör ändringen enbart stadgandets 4 mom.

17 kap. Om brott mot allmän ordning

13 §. *Ofog.* Enligt förslaget till ordningslag skall en del av bestämmelserna i 17 kap. 13 § strafflagen flyttas till ordningslagen.

Strafflagens bestämmelse om ofog kommer att omfatta de delar som inte föreslås flyttas till ordningslagen.

1.3. Lag om ändring av lagen om strafforderförfarande

Enligt 1 § kan vid strafforderförfarande utdömas bötesstraff för överträdelse av bl.a. polisordning och kommunal eller annan ordningsstadga. I anslutning till förslaget till ordningslag föreslås att hänvisningen till polisordning och kommunal ordningsstadga slopas, eftersom det inte längre finns några polisordningar och eftersom de kommunala ordningsstadgorna försvinner när ordningslagen träder i kraft.

1.4. Lag om ändring av lagen om upp-rätthållande av ordning i kollektivtrafik

Enligt 6 § bestäms straff för ofog i ett kollektivt trafikmedel i 17 kap. 13 § strafflagen. Enligt förslaget till ordningslag skall ordningslagen i detta avseende ersätta bestämmelsen om ofog i strafflagen. Därför föreslås att hänvisningen ändras till att gälla ordningslagen.

1.5. Lag om ändring av alkohollagen

Det föreslås att 58 § 1 mom. 4 punkten alkohollagen, som gäller förtäring av alkohol i kollektiva trafikmedel, flyttas i preciserad ly-

delse till ordningslagen. Enligt ordningslagen skall förtäringförbudet gälla alla rusmedel.

1.6. Lag om upphävande av lagen om eggvapen

Enligt förslaget till ordningslag skall de centrala bestämmelserna i lagen om eggvapen i preciserad lydelse flyttas till ordningslagen. Därför föreslås att lagen om eggvapen upphävs som obehövlig.

1.7. Lag om upphävande av 7 § kommunallagen

Ordningslagen föreslås ersätta de kommunala ordningsstadgorna. Därför behövs inte längre 7 § kommunallagen, som har möjliggjort ordningsstadgorna.

1.8. Lag om ändring av kommunindelningenslagen

Det föreslås att hänvisningarna till de kommunala ordningsstadgor som med stöd av 7 § kommunallagen som föreslås upphävas utgår ur 31 § kommunindelningenslagen.

1.9. Lag om ändring av lagen angående rätt att idka näring

Enligt 23 § skall för handel på torg, gator och vägar samt i hamnar och på andra allmänna platser vederbörligen fastställda ordningsregler följas. Enligt 24 § är varje försäljare av livsmedel skyldig att underkasta sig de bestämmelser som för åstadkommande av en ordnad kontroll i allmän förordning eller kommunala ordningsföreskrifter meddelas. Eftersom ordningslagen ersätter de kommunala ordningsföreskrifterna, behöver de inte längre omnämnas, de föreslås upphävas.

1.10. Lag om ändring av vägtrafiklagen

Enligt propositionen regleras inte parkering på enskilt område i ordningslagen. Därför är det nödvändigt att bestämmelser om detta tas in i vägtrafiklagen.

I spårvägstrafiken skall enligt 47 § 2 mom. iaktas bl.a. de lokala bestämmelser vilka utfärdats genom ordningsstadga som avses i

kommunallagen. Eftersom ordningslagen ersätter de kommunala ordningsstadgorna, behöver de inte längre nämnas i vägtrafiklagen. I den gällande ordningsstadgan för Helsingfors stad, som är den enda staden med spårvägstrafik, finns inte några bestämmelser om spårvägstrafik.

1.11. Lag om ändring av lagen om ordningsvakter.

I 1 § lagen om ordningsvakter uppräknas de bestämmelser med stöd av vilka ordningsvakter kan utses. För att ordningsvakter skall kunna utses med stöd av ordningslagen behövs en bestämmelse om detta i den nämnda paragrafen.

Dessutom föreslås att i bestämmelsen för tydlighetens skull tas in ett omnämnande enligt vilket det i någon speciallag kan bestämmas annorlunda om ordningsvakternas skyldigheter och befogenheter.

1.12. Lag om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden

Enligt förslaget föreslås att de bestämmelser i lagen enligt vilka påföljden för bl.a. brott mot föreskrifter som utfärdats av kommunala myndigheter är bötesstraff skall upphävas.

2. Närmare bestämmelser

Eftersom den lämpliga straffpåföljden för ordningsföreseelser föreslås vara böter eller ordningsbot och för brott mot bestämmelserna om farliga föremål böter eller fängelse i högst sex månader och i vissa lindrigare fall ordningsbot, bör bestämmelserna i 2 a kap. strafflagen och förordningen om ordningsbotsföreseelser (610/1999) ändras. Förslagen till ändring av strafflagen ingår i denna proposition. Förslaget till ändring av förordningen om ordningsbotsföreseelser kommer att uppgöras särskilt.

3. Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft ungefär ett halvt år efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Ordningslagen upphäver huvudsakligen den allmänna ordningsstadgan för landsbygden, när ordningslagen trätt i kraft behövs inte ordningsstadgan för landsbygden varför den föreslås att upphävas.

4. Lagstiftningsordning

En grundläggande fri- och rättighet som ingår i 7 § 1 mom. grundlagen är rätt till liv och till personlig frihet och integritet. Det betyder att alla rätt till liv och personlig frihet, integritet och trygghet. Bestämmelsen motsvarar 6 § 1 mom. (969/1995) regeringsformen. I motiveringen till lagrummet (RP 309/1993) konstateras: "I likhet med det nuvarande stadgandet i 6 § 1 mom. regeringsformen ger stadgandet ett skydd framförallt mot lagstridiga gärningar som riktar sig mot liv, frihet och integritet. Detta skydd har traditionellt upprätthållits genom att sådana kränkningar särskilt kriminaliserats i strafflagen. Stadgandet tryggar de angivna rättsobjekten för kränkningar av den offentliga makten själv. Å andra sidan förutsätter stadgandet att staten genom lagstiftningsåtgärder skyddar dessa fri- och rättigheter mot andra yttre kränkningar." I 7 § 1 mom. grundlagen nämns särskilt också personlig trygghet. Genom det särskilda omnämmandet om trygghet framhävs den offentliga maktens positiva skyldigheter att vidta åtgärder för att skydda samhällets medlemmar mot brott och andra rättsstridiga gärningar som riktar sig mot dem, oberoende av om gärningsmännen är utövare av den offentliga makten eller enskilda instanser. Den föreslagna ordningslagen följer denna princip. Enligt ordningslagen kriminaliseras i regel lindrigare rättsstridiga gärningar som gäller frihet och integritet vilka i regel är lindrigare än i strafflagen. Kriminaliseringen skall huvudsakligen gälla sådan verksamhet som är ägnad att orsaka rättskränkningar. De föreslagna bestämmelserna ingriper inte i märkbar grad i de grundläggande fri- och rättigheterna.

I den nämnda propositionen som gällde de grundläggande fri- och rättigheterna konstateras vidare i motiveringen till 7 § 1 mom.: "Momentet innefattar också ett allmänt stadgande om skydd för den personliga friheten. Den personliga friheten har karaktären av en

allmän grundläggande fri- och rättighet, som inte bara skyddar människans fysiska frihet utan också hennes viljas frihet och självbestämmanderätt." Enligt 3 § i den föreslagna ordningslagen skall det vara förbjudet att störa den allmänna ordningen och äventyra säkerheten på allmän plats genom att föra oljud eller på något annat dylikt sätt, genom hotfullt beteende eller genom att skjuta eller kasta föremål. Med undantag av omnämmandet om hotfullt beteende motsvarar denna bestämmelse vad som i 17 kap. 13 § (563/1998) strafflagen bestäms om ofog. Fastän bestämmelsen begränsar människornas frihet att bete sig hur de vill, tryggar den likväl friheten att uppehålla sig och röra sig på allmänna platser utan störning och rädsla för otrygghet. Även 4 § i den föreslagna ordningslagen, som förbjuder intagande av rusmedel på vissa platser, begränsar friheten att uppföra sig och agera hur man vill, men framför allt medför den lagstadgat skydd för en trygg vistelse och rörelsefrihet. Detsamma gäller förbudet enligt den föreslagna 7 § mot annan verksamhet som orsakar störning. Begränsningen är inte betydande men behövs med tanke på allmän ordning och säkerhet.

Vidare ger rätten till personlig integritet enligt 7 § 1 mom. grundlagen skydd t.ex. mot kroppsvisitation och mot medicinska eller andra dylika åtgärder som vidtas under tvång. Genomförandet av en förverkandepåföljd enligt 21 § i den föreslagna ordningslagen kan förutsätta att en kroppsvisitation företas. Det bestäms om kroppsvisitationer i 5 kap. 10 § tvångsmedelslagen, och därför kan de inte anses kränka de grundläggande fri- och rättigheterna. Det föreslås ingen kroppsvisiteringsrätt enbart med stöd av ordningslagen.

Enligt 7 § 3 mom. grundlagen får straff som innefattar frihetsberövande dömas ut endast av domstol. Avsikten är inte att med detta förslag ändra det nuvarande straffrättsliga påföljdssystemet.

Bestämmelserna i 8 § grundlagen innehåller de viktigaste beståndsdelarna i den straffrättsliga legalitetsprincipen. Enligt den proposition som gällde de grundläggande fri- och rättigheterna är beståndsdelarna åtminstone kravet på att sådana gärningar som bestraffas som brott skall definieras i lag, för-

budet mot en retroaktiv strafflag, förbudet mot analog tillämpning av strafflagen, kravet på att de straff som följer av brott definieras i lag, förbudet mot att tillämpa ett strängare straff än vad som gällde då gärningen begicks och kravet på att straffrättsliga normer skall ges på lagnivå. Bestämmelsen förutsätter även att rekvisitet för varje brott uttrycks med en för tillämparen tillräcklig precision i lagen.

I grundlagsutskottets utlåtande (23/1997) med anledning av regeringens proposition med förslag till revidering av stadgandena om brott mot rättskipning, myndigheter och allmän ordning samt om sexualbrott (RP 6/1997) konstateras: "Med stöd av kravet på att inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna skall vara acceptabla måste ett vägande samhällsligt behov av inskränkningar kunna påvisas. Också grunden för inskränkningarna måste vara godtagbar inom systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna. Kravet på proportionalitet förutsätter å sin sida en noggrann avvägning av om det är nödvändigt att kriminalisera en handling för att skydda det bakomliggande rättsobjektet. Det gäller på denna punkt att avgöra om samma syfte kan nås på något annat sätt som innebär ett mindre ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna än kriminalisering." Utskottet konstaterar ytterligare att skyldigheten att vid stiftande av strafflagar införa och upprätthålla kriminalisering för att skydda de grundläggande fri- och rättigheterna från utomståendes kränkningar kan härledas ur de grundläggande fri- och rättigheterna. I detta avseende uppfyller ordningslagen kraven på grundläggande fri- och rättigheter. De förbud som ingår i förslaget är nödvändiga för att främja säkerheten och motsvarande mål kan inte nås med andra metoder. De gärningar som är straffbara är exakt beskrivna i förslaget till ordningslag.

Enligt 9 § 1 mom. grundlagen har finska medborgare och sådana utlänningar som lagligen uppehåller sig här frihet att röra sig i landet och välja sin boningsort. Förslaget innehåller inte några bestämmelser som begränsar rörelsefriheten. Förbuden i den föreslagna ordningslagen mot störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten (3 §), mot intagande av rusmedel (4

§) och mot annan verksamhet som orsakar störning (7 §) begränsar endast vad man får göra på bestämda platser. Som helhet tryggar den föreslagna ordningslagen rörelsefriheten.

Enligt 10 § grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. I den föreslagna ordningslagen har 8 § samband med dessa grundläggande fri- och rättigheter. Enligt den nämnda paragrafen skall ägaren eller innehavaren eller en företrädare för dem se till att det i ett flervåningshus på synlig plats finns kontaktuppgifter till gårdskarlen, disponenten eller någon annan person med var hjälp polis-, räddnings- eller hälso- och sjukvårdsmyndigheterna utan dröjsmål kan komma in i byggnaden. Denna bestämmelse kan inte anses kränka hemfriden, fastän trappuppgången i flervåningshus omfattas av hemfriden.

Enligt 10 § 3 mom. grundlagen kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas. Enligt 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen får husrannsaken företas bl.a. i kommunikationsmedel för att eftersöka föremål som skall tas i beslag. Enligt 10 § i samma kapitel får kroppsvisitation företas för att eftersöka föremål som skall tas i beslag eller annars för att utröna omständigheter som kan ha betydelse för utredningen av brott, om det finns skäl att misstänka att någon har begått ett brott för vilket det strängaste straffet är minst sex månaders fängelse. Enligt 17 § i den föreslagna ordningslagen skall den som bryter mot bestämmelserna om förbjudna farliga föremål kunna dömas till böter eller fängelse i högst ett år och enligt 18 § den som bryter mot bestämmelserna om farliga föremål eller ämnen dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Enligt 9 § i den föreslagna ordningslagen skall det vara förbjudet att bl.a. i ett fordon på allmän plats inneha förbjudna farliga föremål. För att leta efter ett sådant föremål kan sålunda husrannsaken företas i fordonet. Kroppsvisitation skall kunna företas för att leta efter ett dylikt föremål eller ett sådant föremål som är lämpat för att skada någon annan. Dessa bestämmelser följer principerna i 10 § grundlagen.

Enligt 15 § grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Med egendom avses in-

tressen som har förmögenhetsvärde. Av dessa hör äganderätten till den mest omfattande. Äganderätten omfattar för sin del i princip alla de rättigheter som på någon särskild grund inte hör till någon annan än till ägaren eller inte har särskiljts från äganderätten. Om man minskar eller begränsar rättigheter som tidigare hörde till äganderätten, ingriper man därmed i egendomen, även om det föremål som utgör objekt för äganderätten i och för sig förblir orört hos innehavaren (t.ex. GrUU 14/1982 rd, GRUU 18/1983 rd, GrUU 2/1986 rd). Grundlagsutskottet har uppställt flera allmänna bedömningskriterier för de fall, där man kan ingripa i egendomsskyddet genom vanlig lag och de fall, där detta kräver att man stiftar en lag i grundlagsordning. Man har inom juridiken utvecklat ett test, enligt vilket det är möjligt att genom en vanlig lag stadga om begränsningar av egendomsskyddet utan hinder av 6 § regeringsformen, om begränsningarna inte kränker ägarens rätt till normal, skälig och förnuftig användning av sin egendom (t.ex. GrUU 13/1989 rd, GrUU 3/1990 rd, GrUU 9/1990 rd). Dessutom är det enligt grundlagsutskottet möjligt att i vanlig ordning stadga om mindre ingrepp i egendomen, medan det är möjligt att stadga om strängare och djupare ingrepp endast i grundlagsordning. Också vikten av intresset bakom begränsningen har en betydelse. Ju starkare och mera tvingande allmänt intresse det är fråga om, desto större är möjligheterna att genom en vanlig lag göra också större ingrepp (t.ex. GrUU 14/1982 rd, GrUU 2/1986 rd). Också ersättandet av de förluster som följer av att användningen av egendomen begränsas och rättsskyddsarrangemangen för begränsningen har betydelse för valet av lagstiftningsordning. Lagstiftningsordningen för en lag som gäller egendomsrätten bestäms alltså från fall till fall enligt grundlagsutskottets prövning, där man beaktar flera värderingsprinciper som verkar i olika riktningar.

I 18 § grundlagen tryggas näringsfriheten. Enligt 1 mom. har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt.

Enligt 6 § i den föreslagna ordningslagen skall det vara förbjudet att använda bländan-

de eller vilseledande ljus som äventyrar den allmänna ordningen eller säkerheten och sådan reklam som påminner om trafikregleringsanordningar eller annars äventyrar säkerheten. Denna begränsning som gäller användningen av egendom är så obetydlig att den inte kan anses kränka egendomsskyddet eller näringsfriheten. Enligt 3 kap. ordningslagen skall det vara förbjudet att tillverka, införa i landet, saluföra och inneha vissa farliga föremål. På grund av det starka och tvingande allmänna intresse som ligger bakom dessa bestämmelser kan de anses vara obetydliga i fråga om de element som begränsar egendomsskyddet och näringsfriheten.

Enligt 22 § grundlagen skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Den föreslagna ordningslagen är i sin helhet ägnad att trygga åtminstone den personliga friheten och integriteten samt rörelsefriheten.

I 124 § grundlagen bestäms om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Beträffande förslaget till ordningslag är det av betydelse om det när en ordningsvakt utses bör anses vara fråga om en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i den nämnda 124 § och om det till denna del betydande utövning av offentlig makt. Bestämmelserna i 22 och 23 § som ansluter sig till rätten att utse ordningsvakter och ordningsövervakningsuppgifter liknar sakligt sett motsvarande bestämmelser om utförandet av bevakningsuppgifter och väktares rättigheter som grundlagsutskottet bedömt enligt 124 § grundlagen i sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om privata säkerhetstjänster (GrUU 28/2001 rd). Bedömningen försvåras av att det inte i bestämmelsen eller i regeringens proposition gällande grundlagen närmare anges de grunder enligt vilka en viss uppgift bör betraktas som en offentlig förvaltningsuppgift.

Det föreslås att möjligheten att anlita ordningsvakter utvidgas så att de kan utses för att upprätthålla ordning och säkerhet på trafikstationer, i köpcentra och i kollektiva trafikmedel. Ordningsvakter har kunnat utses redan enligt den gällande lagstiftningen, dvs. enligt lagen om sammankomster, lagen om

friluftsliv, sjömanslagen samt förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser. Polisinsättningen i häradet skall enligt prövning i varje enskilt fall kunna utse ordningsvakter på ansökan av innehavaren av platsen eller trafikmedlet. Rätten att utse en ordningsvakt skulle alltid basera sig på ett tillstånd som polisen beviljat efter en prövning i varje enskilt fall och som gäller högst fem år. Ordningsvakternas rättigheter skulle i samband med utförande av de ifrågakvarande uppgifterna begränsas på så sätt att ordningsvakternas rättigheter till den här delen skulle vara nära rättigheterna för väktare. Såsom redan tidigare framgick i samband med bestämmelsen om rätt att utse ordningsvakter skall strävan i själva verket vara att förtydliga nuläget och avlägsna behovet av att använda väktare från bevakningsföretagen för uppgifter som gäller hållande av ordning. Den tillståndsprövning som polisen företar, innehållet i tillståndsbeslutet samt omfattningen av ordningsvakternas tjänstgöringsområde behandlas mer ingående senare i samband med det stycke som gäller tryggheten av medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter samt deras rättssäkerhet.

På trafikstationer, i köpcentra och i kollektiva trafikmedel skall ordningsvakterna ha till uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet samt att förebygga brott. I praktiken kommer förebyggandet av brott att vara av central betydelse. Huvudansvaret för upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet samt brottsbekämpning skulle fortfarande ligga hos polisen och andra myndigheter men med den föreslagna ordningsvaktsverksamheten kunde myndighetsåtgärderna kompletteras. Enligt 1 § 1 mom. polislagen hör det till polisens uppgifter att bl.a. upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott. Enbart på basen av vad som nämnts ovan kan det när en ordningsvakt utses enligt förslaget inte anses vara fråga om att utföra en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i grundlagen, eftersom det inte i lagstiftningen klart anges att upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet samt förebyggandet av brott skulle vara polisens eller någon annan myndighets ensamrätt. T.ex. i låssmeds- eller försäkringsverksamhet kan det vara fråga om att förebygga brott. Dessutom bör det observeras

att upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet är ett vitt och delvis ostrukturerat begrepp. I fråga om upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet samt förebyggandet av brott avgör verksamhetens natur vilka befogenheter att göra ingrepp i medborgarnas rättsliga ställning som är förbundna med skötseln av uppgiften.

När en ordningsvakt utses kan det anses vara fråga om utförande av en sådan offentlig förvaltningsuppgift som avses i 124 § grundlagen, eftersom ordningsvakterna med stöd av lagen om ordningsvakter har större rättigheter att använda maktmedel än vad som följer av allemansrätten. Ordningsvakter kan även i ordningsvaktsuppgifter bära vissa maktmedelsredskap i större utsträckning än gemene man. På grund av detta har man i denna proposition utgått från att det när ordningsvakter utses är fråga om utförandet av offentliga förvaltningsuppgifter enligt 124 § grundlagen.

I 124 § grundlagen bestäms att offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som i betydande grad innebär utövande av offentlig makt kan dock anförtros bara myndigheter. Grundlagsutskottet har via sidan av sitt utlåtande om regeringens proposition om privata säkerhetstjänster i sitt utlåtande (GrUU 44/1998 rd), som gällde regeringens proposition med förslag till lag om ordningsvakter, ansett att det är författningsrättsligt godtagbart med ett sådant arrangemang att ordningsvakter upprätthåller ordning och säkerhet vid vissa tillställningar. Åsikten gällde sålunda också ordningsvakternas rätt att anlita maktmedel. Utskottet förutsatte dock i samma sammanhang att ordningsvakterna skall vara tjänstemän i straffrättsligt hänseende.

Enligt 22 § grundlagen skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Detta innebär bl.a. att säkerhetsmyndigheterna måste kunna säkerställa en viss grundläggande trygghetsnivå. Till den grundläggande tryggheten torde åtminstone höra

allmän ordning och säkerhet av typen gatufrid, myndigheternas snabba aktionsberedskap och korta utredningstider vid allvarliga ordningsstörningar och grova brott samt myndigheternas höga utredningsprocenttal vid grova brott. Den grundläggande tryggheten omfattar element från både den allmänna och den enskilda säkerheten. Säkerhetsmyndigheterna bör ha tillgång till de resurser som behövs för upprätthållande av den fastställda grundläggande trygghetsnivån. Med 22 § grundlagen avses inte bara den grundtrygghet som myndigheterna erbjuder utan också att lagstiftningen bör garantera individen tillräckliga rättigheter att försvara sig mot rättsstridiga angrepp och olovligt intrång. I detta avseende är det ändamålsenligt att företag och enskilda i vissa situationer vid sidan av de säkerhetstjänster som samhället erbjuder kan tillgodose sina egna specialbehov i fråga om säkerheten även med andra instansers än myndigheternas åtgärder. I den ordningsvaktsverksamhet som avses i propositionen är det i själva verket fråga om produktion av tjänster, i fråga om vilka det ändamålsenlighetskrav som avses i 124 § grundlagen har ansetts bli uppfyllt lättare än i fråga om beslutsfattandet gällande ett samfunds eller en enskilds centrala rättigheter (RP 1/1998 rd). Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis förutsatt att de personer som sköter offentliga förvaltningsuppgifter skall omfattas av straffrättsligt tjänsteansvar (GrUU 3/1987 rd samt 1, 7 och 15/1994 rd). Ovan framgick att ordningsvakterna redan nu har ansetts vara tjänstemän i straffrättsligt hänseende.

Genom bestämmelser som berör omfattningen av rättigheterna, regeringens allmänna exakthet och relevans samt personernas lämplighet och kompetens kan man i en dylik verksamhet ombesörja tryggandet av de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och de krav som ställs på en god förvaltningspraxis. I det fallet skulle de centrala bestämmelserna vara de i förslaget avsedda ordningsvakternas tjänstgöringsområde och utbildning samt att bestämmelserna är klart avgränsade och exakta. Även de bestämmelser som gäller genomförandet av myndighetstillsyn är centrala i detta avseende. Bestämmelserna om ordningsvakternas anlåtande av maktmedel och om maktmedels-

redskapen ingår i lagen om ordningsvakter, som grundlagsutskottet i det ovan nämnda utlåtandet har ansett vara författningsrättsligt godtagbar. På de sätt som framgår av stycket nedan försöker man garantera medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter samt rätts-säkerheten.

Innehavaren av en plats eller ett trafikmedel skall inte ha absolut rätt att utse ordningsvakter enligt förslaget, utan häradets polisinsättning skall alltid, i egenskap av den polisenhet som bäst känner till säkerhetsförhållandena, företa ändamålsenlighetsprövning i varje enskilt fall. Utöver sökandens egna säkerhetsbehov skall vid tillståndsprövningen alltid beaktas också polisens egna faktiska möjligheter att upprätthålla ordning och säkerhet på området samt förebygga brott. Dessutom skall tillståndet vid behov kunna förenas med tillståndsvillkor, som kan gälla ordningsvakternas utbildning, tjänstgöringsområde, placering på tjänstgöringsområdet, bärande av maktmedelsredskap etc. Det tillståndsbeslut som polisen meddelar gäller för viss tid skall ordningsvakternas tjänstgöringsområde och alltid anges i detalj. Områdets utsträckning och konstruktioner skall lätt kunna uppfattas som en helhet av medborgarna. T.ex. i fråga om ett köpcentrum skall området bestå av den strukturella helhet som fastigheten eller fastigheterna bildar och dess omedelbara närhet. Ett tillstånd att utse ordningsvakter skall alltid kunna återkallas, om verksamheten inte uppfyller kraven i lagen eller tillståndsvillkoren. Man försöker säkerställa att näringsidkaren är pålitlig, ärlig och solvent genom bestämmelser om att uppdrag som gäller de föreslagna ordningsövervakningsuppgifterna skall få tas emot bara av sådana bevakningsföretag som har giltigt tillstånd för bevakningsföretag. I syfte att möjliggöra en effektiv myndighetstillsyn skall på utförandet av de föreslagna ordningsövervakningsuppgifterna dessutom tillämpas vissa bestämmelser som gäller bevakningsföretagens verksamhet som förnyats med lagen om privata säkerhetstjänster. Man försöker säkerställa att de personer som utför ordningsövervakningsuppgifter är yrkeskunniga genom att det förutsätts att personerna har godkännande inte bara som ordningsvakt utan också som väktare. I praktiken skulle

detta betyda att det förutsätts att en ordningsvakt som utför ifrågavarande uppgifter har en godkänd väktar- och ordningsvaktutbildning. Den sistnämnda omständigheten accentueras på grund av utbildningskraven för väktare ökats betydligt i samband med reformen av lagstiftningen om bevakningsföretag.

Med stöd av vad som anförts ovan kan det anses att det i 124 § grundlagen ingående ändamålsenlighetskravet i samband med överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter kommer att uppfyllas i fråga om ordningsvaktsverksamheten och att verksamheten inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna eller rättssäkerheten. Bestämmelserna i förslaget bör i detta avse-

ende också anses vara tillräckligt exakta och klart avgränsade.

Propositionen innehåller inte några bestämmelser som skulle förutsätta den lagstiftningsordning som gäller för grundlag. Sålunda bör lagförslaget kunna behandlas i lagstiftningsordningen för vanliga lagar. Eftersom propositionen likväl innehåller flera bestämmelser av betydelse för de grundläggande fri- och rättigheterna, anser regeringen det vara ändamålsenligt att riksdagen begär utlåtande av grundlagsutskottet om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Ordningslag**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja allmän ordning och säkerhet.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *allmän plats*

a) vägar, gator, gångbanor, torg, parker, badstränder, idrottsplaner, vattenområden, begravningsplatser och andra motsvarande områden som kan användas av allmänheten,

b) byggnader, kollektiva trafikmedel och andra motsvarande platser, såsom ämbetsverk, kontor, trafikstationer, köpcentra, affärslokaler och restauranger som antingen under någon tillställning eller annars kan användas av allmänheten,

2) *tätort* områden med tät bebyggelse, vilka angetts med trafikmärket för tätort.

2 kap.

Äventyrande av ordning och säkerhet samt orsakande av störning

3 §

Störande av den allmänna ordningen och äventyrande av säkerheten

Det är förbjudet att störa den allmänna ordningen eller äventyra säkerheten på allmän plats

1) genom att föra oljud eller på något annat motsvarande sätt,

2) genom upprepade hotfulla gester, aggressiva rörelser, muntligen framförda hot eller något annat motsvarande hotfullt beteende som inger rädsla,

3) genom att skjuta, kasta saker eller på något annat motsvarande sätt.

Verksamhet som avses i 1 mom. är förbjuden även annanstans än på allmän plats, om

verkningarna av verksamheten sträcker sig till en allmän plats.

4 §

Intagande av rusmedel

Det är förbjudet att inta rusmedel på allmänna platser i tätorter och i ett fordon i kollektivtrafik.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte serveringsområden med särskilt tillstånd eller enligt anmälan eller de inre utrymmena i ett fordon i privat bruk. Det gäller inte heller intagande av alkoholdrycker i parker eller på någon annan därmed jämförbar allmän plats så, att intagandet samt den vistelse på platsen och det beteende som hör samman därmed inte utgör ett hinder eller gör det oskäligt svårt för andra att utöva sin rätt att använda platserna för deras egentliga ändamål.

5 §

Förhindrande av fara

Ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion eller en företrädare för dem skall se till att sådan snö eller is eller något annat föremål eller ämne som faller ner från byggnaden, konstruktionen eller någon annan motsvarande plats inte medför fara för människor eller egendom.

Den som ansvarar för byggnads-, reparations- och underhållsarbeten på en byggnad eller på en gata, en väg eller någon annan motsvarande plats skall genom avstängning av området hindra att någon får tillträde till platsen eller annars genom varningar ange att det är farligt att röra sig eller vistas på området samt genom skyltning anvisa en trygg passage eller rutt.

6 §

Reklam och kungörelser

Det är förbjudet att använda bländande eller vilseledande ljus som äventyrar den allmänna ordningen eller säkerheten eller sådan reklam som påminner om trafikregle-

ringsanordningar eller annars äventyrar säkerheten. På uppmaning av polisen skall den som använder sådana ljus och reklamer utan dröjsmål avlägsna dem.

Det är förbjudet att olovligen avlägsna eller skada en offentlig kungörelse eller ett meddelande som en myndighet har satt upp till allmänt påseende och som gäller allmän ordning och säkerhet.

7 §

Annan verksamhet som orsakar störning

Det är förbjudet att på allmän plats köpa och mot betalning erbjuda sexuella tjänster på ett sådant sätt att det orsakar störningar i omgivningen.

Det är förbjudet att urinera och ha avföring på allmän plats på ett sådant sätt att det orsakar störning av den allmänna ordningen eller hälsorisker.

Det är förbjudet att ordna föreställningar på allmän plats på ett sådant sätt att det orsakar fara för eller betydande störning av den allmänna ordningen eller trafiken.

8 §

Säkerställande av tillträde till byggnad

Ägaren eller innehavaren eller en företrädare för dem skall se till att det i ett flervåningshus finns kontaktuppgifter på ett synligt ställe för gårdskarlen, disponenten eller någon annan person med vars hjälp polis-, räddnings- eller social- och hälsoskyddsmyndigheterna utan dröjsmål och utan ersättning kan komma in i byggnaden.

3 kap.

Förbjudna föremål och ämnen

9 §

Farliga föremål

Det är förbjudet att tillverka, införa i landet, saluföra samt på allmän plats eller i ett trafikmedel på allmän plats inneha knogjärn,

stiletter eller kaststjärnor samt som något annat föremål maskerade eggvapen liksom även förlamande elvapen, elbatonger, fjäderbatonger, precisionsslangbågar och precisionsslungor, om inte något annat bestäms i 2 eller 3 mom. eller i 12 §.

Saluföring av teleskopbatonger är förbjuden, om inte förvärvaren är ett bevakningsföretag som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (/2002). Det är förbjudet att inneha teleskopbatonger på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats, utom om den som innehar vapnet är en i lagen om privata säkerhetstjänster avsedd väktare eller en i 22 § i denna lag avsedd ordningsvakt i arbetsuppdrag eller om det finns någon sådan godtagbar orsak till innehavet som har samband med överlåtelse av teleskopbatongen eller något annat bestäms i 12 §.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller inte staten eller innehav av föremål i statens ägo, om innehavet grundar sig på att en person i anställning hos staten handhar sina uppgifter.

10 §

Innehav av föremål och ämnen som lämpar sig för att skada någon annan

Det är förbjudet att på allmän plats inneha följande föremål och ämnen som är avsedda att aller lämpar sig för att allvarligt skada någon annan:

1) eggvapen, söndriga glasföremål och andra med dessa jämförbara föremål som lämpar sig för att skära eller sticka,

2) batonger, kättingar, fjädrar, vajrar, kablar, bobollsträn och andra med dessa jämförbara föremål som är lämpliga som tillhygge,

3) kastpilar, kulor och andra med dessa jämförbara föremål som lämpar sig för att kastas,

4) ämnen som är frätande eller lämpar sig för att allvarligt skada eller förlama någon annan,

5) luftvapen, vapen med fjäderfunktion, harpuner, slangbågar, blåsrör och andra med dessa jämförbara föremål som lämpar sig för skjutande,

6) hälsofarliga laserpekare.

Det är förbjudet att på allmän plats inneha sådana föremål som är förvillande lika skjutvapen eller explosiva varor.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller inte sådana föremål eller ämnen som någon måste inneha på grund av sitt arbetsuppdrag eller av någon annan godtagbar orsak.

Innehav av skjutvapen och explosiva varor regleras i skjutvapenlagen (1/1998), lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) och i förordningen om explosiva varor (473/1993).

11 §

Överlåtelse av luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner

Det är förbjudet att sälja eller annars varaktigt överlåta luftvapen, vapen med fjäderfunktion och harpuner till den som inte fyllt 18 år utan att av dennes vårdnadshavare samtycker därtill.

12 §

Samlande av farliga föremål

Det är tillåtet att tillverka, införa i landet och saluföra historiskt eller konstnärligt värdefulla knogjärn, stiletter och kaststjärnor samt som något annat föremål maskerade eggvapen, fjäderbatonger, teleskopbatonger samt precisionsslangbågar och precisionsslungor. Det är tillåtet att inneha sådana föremål på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats av sådana godtagbara skäl som har samband med ett köp eller med att föremålet fogas till en samling eller placeras ut på en utställning.

Ett föremål anses vara historiskt värdefullt, om det har anknytning till en betydande person, tilldragelse, plats eller tidsepok eller om det på grund av sin ålder eller raritet eller på grund av att det är representativt för denna typ av föremål eller av någon annan därmed jämförbar orsak har konst-, vapen- eller krigshistorisk eller etnografisk betydelse. Ett föremål anses vara konstnärligt värdefullt om

det genom sin utformning, ytbehandling eller utsmyckning representerar en viss stilperiod eller annars är av betydelse med hänsyn till den konstnärliga helheten.

13 §

Innehav av ämnen som lämpar sig för klottring

Det är förbjudet att utan godtagbart skäl på allmän plats inneha sprayfärger och andra sådana målarfärger eller andra ämnen som lämpar sig väl för klottring av egendom.

4 kap.

Djur

14 §

Hunddisciplin

För bevarande av allmän ordning och säkerhet skall ägaren eller innehavaren av en hund

1) hålla hunden kopplad på inom tätortet,
2) se till att hunden inte kan komma ut på allmänna badstränder, på områden reserverade som lekplats för barn, på torg under torgtid, på motionsslingor eller andra liknande löparbanor, i skidspår som iståndsatts för allmänt bruk eller på idrottsplaner, om det inte är särskilt tillåtet, och

3) se till att hundens ekskrementer inte lämnas kvar i miljön på ett område som underhålls inom en tätort.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 och 2 punkten gäller inte hundar i statens ägo som används vid tjänsteutövning, hundar som i bevakningsuppgifter används av väktare, skolade räddningshundar som utför serviceuppgifter, rörelsehandikappades assistenthundar eller synskadades ledarhundar.

Vad som bestäms i 1 mom. 1 punkten gäller inte en sluten gård, en träningsplats för hundar eller ett särskilt anvisat inhägnat rast-

område. Också på nämnda områden skall hunden dock övervakas av sin ärare eller innehavare.

Vad som bestäms i 1 mom. 2 punkten gäller även katter. Vad som bestäms i 1 mom. 1 och 2 punkten gäller även hästar samt i tillämpliga delar även andra husdjur eller sällskapsdjur.

15 §

Ridning

Det är förbjudet att rida och att köra med hästfordon eller andra motsvarande fordon på motionsslingor och andra liknande löparbanor, på skidspår som iståndsatts för allmänt bruk och på idrottsplaner, om inte något annat har angetts.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller inte nödvändiga service- och underhållsarbeten eller myndigheternas verksamhet för upprätthållande av ordningen.

5 kap.

Påföljder

16 §

Ordningsförseelse

Den som uppsåtligen

1) stör den allmänna ordningen eller äventyrar säkerheten på ett sätt som avses i 3 §,

2) intar rusmedel i strid med förbudet i 4 §,

3) försummar att iaktta den aktsamhetsplikt som ägaren eller innehavaren av en byggnad eller konstruktion eller deras företrädare har enligt 5 § 1 mom. eller den skyldighet som den som ansvarar för ett arbete som avses i 2 mom. har,

4) använder ljus eller reklam i strid med förbudet i 6 § 1 mom. eller avlägsnar eller skadar en kungörelse eller ett meddelande som avses i 6 § 2 mom. i strid med förbudet i det nämnda momentet,

5) köper eller erbjuder sexuella tjänster i strid med 7 § 1 mom.,

6) urinerar eller har avföring i strid med förbudet i 7 § 2 mom.,

7) ordnar föreställningar i strid med 7 § 3 mom.,

8) försummar sin skyldighet att i enlighet med 8 § säkerställa tillträde till en byggnad,

9) i strid med förbudet i 13 § innehar ett ämne som lämpar sig för klottring,

10) försummar sin i 14 § 1 mom. angivna skyldighet som gäller hållandet av djur, eller

11) bryter mot förbudet i 15 § 1 mom. gällande ridning och körning,

skall, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans, för *ordningsförseelse* dömas till böter.

Böter för ordningsförseelse får inte förvandlas till fängelsestraff.

17 §

Brott mot bestämmelserna om farliga ämnen

Den som uppsåtligen i strid med i 9 § inför i landet, tillverkar eller saluför ett farligt föremål skall för *brott mot bestämmelserna om farliga föremål* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök är straffbart.

Den som i strid med 9 § innehar ett farligt föremål skall för den i 1 mom. nämnda gärningen dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

18 §

Brott mot bestämmelserna om föremål och ämnen lämpar sig för att skada någon annan

Den som uppsåtligen i strid med 10 § innehar ett föremål eller ämne som lämpar sig för att skada någon annan eller i strid med 11 § överlåter ett föremål som lämpar sig för att skada någon annan skall för *brott mot bestämmelserna om föremål och ämnen som lämpar sig för att skada någon annan* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

19 §

Ordningsbot

Bestämmelser om ordningsbot som påföljd för ordningsförseelse enligt 16 § samt för ringa brott enligt 18 § mot bestämmelserna om föremål och ämnen som lämpar sig för att skada någon annan finns i 2 a kap. 9 § 4 mom. strafflagen samt i den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 5 mom.

20 §

Tvångsutförande

Om någon trots uppmaning av polisen försummar att avlägsna ett ljus eller en reklam som strider mot 6 § 1 mom., har polisen rätt att på dennes bekostnad sköta avlägsnandet. För hindrande av att den allmänna ordningen eller säkerheten äventyras har polisen i brådskande fall rätt att utan att höra den försumlige sköta avlägsnandet av ljuset eller reklamen på dennes bekostnad.

21 §

Förverkandepåföljd, förstörande och fråntagande

Ett föremål eller ämne som har tillverkats, införts i landet, saluförts eller innehafts i strid med 9 eller 10 § skall dömas förverkat till staten. Om ägaren har förloret föremålet eller ämnet genom brott eller om förverkandepåföljden av någon annan orsak vore uppenbart oskälig, behöver den inte dömas ut.

Polisen kan frånta den som innehar ett i 1 mom. avsett föremål eller ämne eller ett i 13 § avsett ämne. En anhållningsberättigad tjänsteman har rätt att bevisligen förstöra ett i 1 mom. avsett föremål eller ämne som kan tas i beslag, om det är av ringa värde och det är uppenbart att det av en domstol skulle dömas förverkat till staten. En polisman som hör till befälet har rätt att besvisligen förstöra även ett i 13 § avsett ämne jämte kärl, om ämnet jämte kärl är av ringa värde.

Polisen kan för bevarande av ordning och säkerhet frånta en person som i strid med 4 § har intagit rusmedel de ämnen som denne in-

nehar i ett öppnat eller öppet kärl och bevisligen förstöra dem.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

22 §

Rätt att utse ordningsvakter

Polisinrättningen på den ort där ett köpcentrum eller en trafikstation finns eller från vilken ett trafikmedel avgår kan på ansökan av innehavaren av platsen eller trafikmedlet bevilja tillstånd att för köpcentret, trafikstationen eller det kollektiva trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter (533/1999), om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning. I beslutet om rätt att utse ordningsvakter skall ordningsvakternas tjänstgöringsområde begränsas till köpcentrets eller trafikstationens fastighet och till trafikmedlet och vid behov till deras omedelbara närhet.

Ett tillstånd att utse ordningsvakter skall gälla högst fem år. Tillståndet kan förenas med villkor gällande ordningsvakternas utbildning, bärandet av maktmedelsredskap, tjänstgöringsområde samt placeringen av ordningsvakter och antalet ordningsvakter.

Den polisinrättning som beviljat ett tillstånd att utse ordningsvakter kan vid behov återkalla tillståndet samt ändra dess villkor eller giltighetstid på grund av sådana förändringar som inverkar väsentligt på upprätthållandet av ordning och säkerhet inom tjänstgöringsområdet.

23 §

Ordningsövervakningsuppgifter

Uppdrag som gäller ordningsövervakningsuppgifter som avses i 22 § 1 mom. får tas

emot och fullgöras bara av ett bevakningsföretag som avses i 3 § 1 mom. lagen om privata säkerhetstjänster. Ordningsövervakningsuppgifter får utföras bara av en ordningsvakt som är anställd hos bevakningsföretaget och som har giltigt godkännande som ordningsvakt och som väktare.

Befogenheterna för de ordningsvakter som utför ordningsövervakningsuppgifter bestäms enligt lagen om ordningsvakter. Ordningsvakten har dock inte sådana befogenheter som anges i 6 § och 8 § 1 mom. lagen om ordningsvakter.

På ordningsövervakningsuppgifter tillämpas vad som bestäms i lagen om privata säkerhetstjänster om god bevakningssed i 10—14 §, om uppgörandet av uppdragsavtal, händelserapporter och verksamhetsanvisningar i 8, 17 och 19 §, om maktmedelsredskap och bärandet av dem i 2 § 14 punkten, 29 och 30 § samt om myndigheternas rätt att få information i 43 §. Bevakningsföretaget skall i sina register över personal och arbetsskift samt i sin årsanmälan ta in uppgifter som motsvarar uppgifterna i 18 och 45 § lagen om privata säkerhetstjänster och som gäller utförandet av uppdrag innefattande ordningsvaktsuppgifter samt de ordningsvakter som deltagit i utförandet av uppdraget.

Den som utför ordningsövervakningsuppgifter skall vara iförd ordningsvaktsdräkt. För ordningsvaktsdräkten gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om väktares dräkt i 32 § 1 och 3 mom. samt 33 § lagen om privata säkerhetstjänster. Inrikesministeriet kan genom förordning utfärda närmare bestämmelser om märken och text på ordningsvaktsdräkten.

Straff för brott mot 1 mom. utdöms enligt 17 kap. 6 a § strafflagen. Straff för brott mot 3 och 4 mom. utdöms enligt 56 § lagen om privata säkerhetstjänster.

24 §

Ändringssökande

I ett förvaltningsbeslut som meddelats med stöd av denna lag söks ändring på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Genom denna lag upphävs förordningen av den 1 juni 1928 innefattande allmän ordningsstadga för landsbygden (219/1928) jämte ändringar.

Ett beslut som med stöd av denna lag fattats om återkallande av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkoren skall iakttas trots ändringssökande, om inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

25 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 2000.

Genom denna lag upphävs förordningen av den 1 juni 1928 innefattande allmän ordningsstadga för landsbygden (219/1928) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 44 kap. 10—13 och 21 § och
ändras 2 a kap. 9 § och 17 kap. 13 §
 dessa lagrum sådana de lyder, 2 a kap. 9 § i lag 550/1999 och 17 kap. 13 § i lag 563/1998,
 som följer:

2 a kap.

**Om böter, förvandlingsstraff och
ordningsbot**

9 §

Ordningsbotsföreseelser

Ordningsbot kan i enlighet med 2—5 mom. bestämmas som påföljd för en förseelse som hör under allmänt åtal, när det strängaste föreskrivna straffet är böter eller fängelse i högst sex månader.

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd för för ringa brott mot vägtrafiklagen (267/1981) eller sådana bestämmelser som utfärdats med stöd av den och som gäller

- 1) gående
- 2) förare av motorlösa fordon

Ordningsbot kan också bestämmas som påföljd för ordningsförseelse enligt ordningslagen (/) samt för ringa brott mot vad som bestäms om föremål och ämnen lämpar sig för att tillfoga någon annan en skada.

Om de förseelser som nämns i 2—4 mom. bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

17 kap.

Om brott mot allmän ordning

13 §

Ofog

Den som

1) genom att föra oljud eller på något annat sådant sätt orsakar störning i ett ämbetsverk, ett kontor, en butik eller i en fabrik dit allmänheten inte äger tillträde eller på någon annan motsvarande plats,

2) orsakar störning genom att ringa samtal till ämbetsverk, kontor, affärer eller andra liknande platser, eller

3) av okynne orsakar falskt alarm genom att använda nödbroms eller larmanordning i ett kollektivt trafikmedel, en hiss eller någon annan anordning,

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för *ofog* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

3.

Lag**om ändring av 1 § lagen om strafforderförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 juli 1993 om strafforderförfarande (692/1993) 1 § 1 mom. som följer:

Allmänna stadganden

1 §

Vid förfarande enligt denna lag (*strafforderförfarande*) kan utdömas bötesstraff och förverkandepåföljder på högst 1 000 euro för förseelser för vilka i den straffbestämmelse som skall tillämpas på fallet inte med tanke på de föreliggande omständigheterna föreskrivs annat eller strängare straff än böter el-

ler fängelse i högst sex månader samt för överträdelse av lagligen fastställt vitesförbud. Straff kan dömas ut enligt denna lag även i det fall att förseelsen också kan medföra någon annan påföljd än vad som nämns ovan, om det inte yrkas att den som begått förseelsen skall dömas till en sådan.

—————
Denna lag träder i kraft den 200 .

5.

Lag**om ändring av 58 § alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i alkohollagen av den 8 december 1994 (1143/1994) 58 § som följer:

58 §

Förtäringsförbud

Om annat inte följer av denna lag är det förbjudet att förtära alkohol

1) på ställen där detaljhandel med alkoholdrycker bedrivs samt i andra öppna handelsrörelser,

2) i restauranger och på andra ställen där allmänheten mot betalning får mat och förfriskningar, samt

3) i lokaler och på andra ställen där offentliga tillställningar ordnas.

Polisen kan, när upprätthållande av den allmänna ordningen så förutsätter, förbjuda förtäring av alkohol på allmän plats.

På ställen och i färdmedel som avses i 1 mom. 1—3 punkten får ägaren, personalen, arrangören eller ordningsmännen inte tillåta förtäring av alkoholdrycker.

Denna lag träder i kraft den 200 .

6.**Lag****om upphävande av lagen om eggvapen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §	2 §
Genom denna lag upphävs lagen den 28 januari 1977 om eggvapen (108/1977) jämte ändringar.	Denna lag träder i kraft den 200 .

7.

Lag

om upphävande av 7 § kommunallagen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §	2 §
Genom denna lag upphävs 7 § kommunal- lagen av den 17 mars 1995 (365/1995).	Denna lag träder i kraft den 200 . _____

8.**Lag****om ändring av 31 § kommunindelningsslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunindelningsslagen av den 19 december 1997 (1196/1997) 31 § som följer:

31 §

Kommunala taxor och stadgor

Taxor för kommunala avgifter och kommunala stadgor som utfärdats med stöd av lag förblir även efter en ändring i kommunindelningen i kraft i tillämpliga delar inom

det område som de har gällt.

Taxor och stadgor som avses i 1 mom. skall omedelbart justeras så att de motsvarar den nya kommunindelningen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

9.

Lag

om upphävande av 23 och 24 § lagen angående rätt att idka näring

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Denna lag träder i kraft den 200 .

Genom denna lag upphävs 23 § 1 mom.
och 24 § lagen lagen angående rätt att idka
näring av den 27 september 1919 (122/1919)
jämte ändringar.

10.**Lag****om ändring av vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 47 § 2 mom.
 ändras 1 § 1 mom. samt
 fogas till 28 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller trafik på väg. Om lagens
 tillämpning inom annat område bestäms i 5,
 28 och 92 §.

2 kap.

Trafikregler

28 §

Särskilda parkeringsförbud

— — — — —
 Det är förbjudet att parkera på enskilt om-
 råde utan tillstånd av fastighetens ägare eller
 innehavare. Parkeringsföreskrifter för ett en-
 skilt område skall sättas upp så att de är lätta
 att observera.

Denna lag träder i kraft den 200 .

11.**Lag****om ändring av 1 § lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 1 § 1 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om de skyldigheter och befogenheter som den som med stöd av lagen om sammankomster (530/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), sjömanslagen (423/1978), ordningslagen (/) eller förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrö-

relser (727/1991) har utsetts att övervaka ordning och säkerhet (*ordningsvakt*) har i sitt uppdrag samt om hur en sådan person skall godkännas för uppdraget, till den del något annat inte bestäms i nämnda lagar eller i någon annan lag.

Denna lag träder i kraft den 200 .

12.**Lag****om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 31 augusti 1978 om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978) 14 § och
ändras 17 § 1 mom. som följer:

17 §

Denna lag träder i kraft den 200 .

Den som bryter mot bestämmelserna i 2 eller 3 kap. skall, om inte strängare straff bestäms någon annanstans, dömas till böter.

Helsingfors den 14 mars 2002

Republikens President**TARJA HALONEN**Inrikesminister *Ville Itälä*

2.**Lag****om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 44 kap. 10—13 och 21 § och
ändras 2 a kap. 9 § och 17 kap. 13 §
 dessa lagrum sådana de lyder, 2 a kap. 9 § i lag 550/1999 och 17 kap. 13 § i lag 563/1998,
 som följer:

Gällande lydelse

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §

Ordningsbotsföreseelser

Ordningsbot kan i enlighet med 2—4 mom. bestämmas som påföljd för en förseelse som hör under allmänt åtal, när det strängaste föreskrivna straffet är böter eller fängelse i högst sex månader.

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd för för ringa brott mot vägtrafiklagen (267/1981) eller sådana bestämmelser som utfärdats med stöd av den och som gäller

- 1) gående
- 2) förare av motorlösa fordon
- 3) motordrivna fordons eller släpfordons konstruktion, utrustning, skick eller handlingar som skall medföras vid körning av motordrivna fordon, störande och onödig körning av motordrivna fordon, persontransport, användning av förarens eller passagerarens personliga skyddsutrustning, övriga trafikregler som gäller för föraren eller påbud, förbud eller begränsningar som an-

Föreslagen lydelse

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §

Ordningsbotsföreseelser

Ordningsbot kan i enlighet med 2—5 mom. bestämmas som påföljd för en förseelse som hör under allmänt åtal, när det strängaste föreskrivna straffet är böter eller fängelse i högst sex månader.

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd för för ringa brott mot vägtrafiklagen (267/1981) eller sådana bestämmelser som utfärdats med stöd av den och som gäller

- 1) gående
- 2) förare av motorlösa fordon
- 3) motordrivna fordons eller släpfordons konstruktion, utrustning, skick eller handlingar som skall medföras vid körning av motordrivna fordon, störande och onödig körning av motordrivna fordon, persontransport, användning av förarens eller passagerarens personliga skyddsutrustning, övriga trafikregler som gäller för föraren eller påbud, förbud eller begränsningar som an-

ges med trafikanordning,

4) överskridande av den högsta tillåtna hastigheten med ett motordrivet fordon, eller

5) besiktning och anmälan för registrering av fordon.

Ordningsbot kan *också* bestämmas som påföljd för *ringa överträdelse av nedskräpningsförbudet* enligt *avfallslagen (1072/1993)*.

Om de förseelser som nämns i 2 och 3 mom. bestäms närmare genom förordning.

17 kap.

Om brott mot allmän ordning

13 §

Ofog

Den som

1) genom att föra oljud eller på något annat sådant sätt orsakar störning på allmän plats, i samband med en tjänsteförrättning, vid kultur- eller idrotsevenemang, i ett kollektivt trafikmedel, vid ett möte eller någon annan tillställning som är avsedd för allmänna angelägenheter, i ett ämbetsverk, ett kontor, en butik eller i en fabrik eller på någon annan motsvarande plats,

2) orsakar störning genom att ringa samtal till ämbetsverk, kontor, affärer eller andra liknande platser,

3) *orsakar störning genom att skjuta, kasta saker eller på något annat motsvarande sätt,*

4) *olovligen avlägsnar eller skadar en offentlig kungörelse eller ett meddelande som en myndighet har satt upp till allmänt påseende, eller*

5) *avokynne orsakar falskt larm genom att använda nödbroms eller larmanordning i ett kollektivt trafikmedel, en hiss eller nå-*

ges med trafikanordning,

4) överskridande av den högsta tillåtna hastigheten med ett motordrivet fordon, eller

5) besiktning och anmälan för registrering av fordon.

Ordningsbot kan *också* bestämmas som påföljd för *ringa överträdelse av nedskräpningsförbudet* enligt *avfallslagen (1072/1993)*.

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd även för ordningsförseelse enligt ordningslagen (/) samt ringa brott mot vad som i nämnda lag bestäms om föremål eller ämnen lämpade för att skada någon annan.

Om de förseelser som nämns i 2—4 mom. bestäms närmare genom förordning av stadsrådet.

17 kap.

Om brott mot allmän ordning

13 §

Ofog

Den som

1) genom att föra oljud eller på något annat sådant sätt orsakar störning i ett ämbetsverk, ett kontor, en butik eller i en fabrik *dit allmänheten inte äger tillträde* eller på någon annan motsvarande plats,

2) orsakar störning genom att ringa samtal till ämbetsverk, kontor, affärer eller andra liknande platser, eller

3) av okynne orsakar falskt alarm genom att använda nödbroms eller larmanordning i ett kollektivt trafikmedel, en hiss eller någon annan anordning,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

gon annan anordning,

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för ofog dömas till böter.

skall, om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag, för ofog dömas till böter.

44 kap.

44 kap.

Om brott emot föreskrift till skydd för lif, helsa eller egendomen

Om brott emot föreskrift till skydd för lif, helsa eller egendomen

10 §

Hvar, som leder eller utför arbete å byggnad, brunn, bro, vär eller dylikt och underlåter att vidtaga nödiga försiktighetsmått till förekommande af fara för menniskor, eller bygger så, att deraf uppstår sådan fara, straffes med böter eller fängelse i högst fyra månader.

(upphävs)

10 §

11 §

Den, som å eller vid sådant ställe, der menniskor vanligen färdas, lemnar källare, brunn, grop, vak eller annan sådan öppning eller afsats obetäckt, ohägnad, eller utan vård eller tjenligt märke, så att deraf uppstår fara för andra, böte [högst etthundra mark].

(upphävs)

11 §

12 §

Yppas sådan brist å bro eller trumma på allmän väg eller gata, eller å ledstång vid väg, att fara för färdande deraf uppstår, och varder bristen icke strax afhjelpat; eller varder dylik brist å färja eller flottbro å allmän väg ej genast botad; eller ledes ej väg förbi, eller lägges ej bro öfver vak eller vråk å vinterväg; böte den, hvilken underhållet deraf åligger, [högst etthundra mark].

(upphävs)

12 §

Lägges allmän färja eller flottbro ned; böte han, som den hålla bör [högst femhundra mark].

13 §

Hvar, som emot eller å allmän väg, gata eller torg kastar, häller, uthänger eller uppställer något, så att annan eller annans byggnad eller inhägnad deraf kan skadas eller orenas, böte [högst etthundra mark].

(upphävs)

13 §

21 §

Den, som olofligen lossar skott eller afbränner fyrverkeri i nærhet af boning eller eldfängda ting, böte [högst etthundra mark].

21 §

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den _____ 200

3.

Lag**om ändring av 1 § lagen om strafforderförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 juli 1993 om strafforderförfarande (692/1993) 1 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Allmänna stadganden

1 §

Vid förfarande enligt denna lag (*strafforderförfarande*) kan utdömas bötesstraff och förverkandepåföljder på högst 5 000 mark för förseelser för vilka det straffstadgande som skall tillämpas på fallet inte med tanke på de föreliggande omständigheterna stadgar annat eller strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader, samt för överträdelse av *polisordning, kommunal eller annan ordningsstadga eller* lagligen fastställt vitesförbud. Straff kan dömas ut enligt denna lag även i det fall att förseelsen också kan medföra någon annan påföljd än vad som nämns ovan, om det inte yrkas att den som begått förseelsen skall dömas till en sådan.

Föreslagen lydelse

Allmänna stadganden

1 §

Vid förfarande enligt denna lag (*strafforderförfarande*) kan utdömas bötesstraff och förverkandepåföljder på högst 1 000 euro för förseelser för vilka det straffstadgande som skall tillämpas på fallet inte med tanke på de föreliggande omständigheterna stadgar annat eller strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader, samt för överträdelse av lagligen fastställt vitesförbud. Straff kan dömas ut enligt denna lag även i det fall att förseelsen också kan medföra någon annan påföljd än vad som nämns ovan, om det inte yrkas att den som begått förseelsen skall dömas till en sådan.

Denna lag träder i kraft den 200 .

4.**Lag****om ändring av 6 § lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 17 juni 1977 om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1977)
6 §, sådan den lyder i lag 585/1998, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Straff för *ofog* i ett kollektivt trafikmedel
bestäms i 17 kap. 13 § strafflagen.

Föreslagen lydelse

6 §

Straff för *störande av den allmänna ord-*
ningen och äventyrande av säkerheten i
kollektiva trafikmedel bestäms i *ordnings-*
lagen (/).

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

5.

Lag**om ändring av alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i alkohollagen av den 8 december 1994 (1143/1995) 58 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

58 §

Förtäringförbud

Om annat inte följer av denna lag är det förbjudet att förtära alkohol

1) på ställen där detaljhandel med alkoholdrycker bedrivs samt i andra öppna handelsrörelser,

2) i restauranger och på andra ställen där allmänheten mot betalning får mat och förfriskningar,

3) i lokaler och på andra ställen där offentliga tillställningar ordnas, samt

4) på fartyg samt i tåg, bussar och andra för allmänheten avsedda färmedel i inrikes trafik.

Polisen kan, när upprätthållande av den allmänna ordningen så förutsätter, förbjuda förtäring av alkohol på allmän plats.

På ställen och i färdmedel som avses i 1 mom. 1—4 punkten får ägaren, personalen, arrangören eller ordningsmännen inte tillåta förtäring av alkoholdrycker.

Föreslagen lydelse

58 §

Förtäringförbud

Om annat inte följer av denna lag är det förbjudet att förtära alkohol

1) på ställen där detaljhandel med alkoholdrycker bedrivs samt i andra öppna handelsrörelser,

2) i restauranger och på andra ställen där allmänheten mot betalning får mat och förfriskningar, samt

3) i lokaler och på andra ställen där offentliga tillställningar ordnas.

Polisen kan, när upprätthållande av den allmänna ordningen så förutsätter, förbjuda förtäring av alkohol på allmän plats.

På ställen och i färdmedel som avses i 1 mom. 1—3 punkten får ägaren, personalen, arrangören eller ordningsmännen inte tillåta förtäring av alkoholdrycker.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

8.

Lag**om ändring av kommunindelningsslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunindelningsslagen av den 19 december 1997 (1196/1997) 8 kap. 31 § som
följer:

Gällande lydelse

8 kap.

**Verkan av ändringar i kommunindel-
ningen i vissa fall**

31 §

Kommunala ordningsstadgor och taxor

*Kommunala ordningsstadgor samt med
stöd av olika lagar utfärdade stadgor av
liknande natur och taxor för kommunala
avgifter förblir även efter en ändring i
kommunindelningen i kraft i tillämpliga de-
lar inom det område som de har gällt.*

*Stadgor och taxor som avses i 1 mom.
skall omedelbart justeras så att de motsvarar
den nya kommunindelningen.*

Föreslagen lydelse

8 kap.

**Verkan av ändringar i kommunindel-
ningen i vissa fall**

31 §

Kommunala taxor och stadgor

*Taxor för kommunala avgifter och kom-
munala stadgor som utfärdats med stöd av
lag förblir även efter en ändring i kommun-
indelningen i kraft i tillämpliga delar inom
det område som de har gällt.*

*Taxor och stadgor som avses i 1 mom.
skall omedelbart justeras så att de motsvarar
den nya kommunindelningen.*

Denna lag träder i kraft den 200 .

9.

Lag**om ändring av 23 och 24 § lagen angående rätt att idka näring**

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 27 september 1919 angående rättighet att idka näring (122/1919) 23 § 1
 mom. och
 ändras 24 § som följer:

Gällande lydelse

23 §

*För handeln å torg, gator och vägar samt
 i hamnar och å andra allmänna platser
 lände vederbörligen fastställda ordnings-
 regler till efter rättelse.*

24 §

Envar försäljare av livsmedel är skyldig
 att underkasta sig de bestämmelser, som för
 åstadkommande av en ordnad kontroll i
 allmän förordning eller kommunala ord-
 ningsföreskrifter meddelas.

Föreslagen lydelse

23 §

(upphävs)

24 §

Envar försäljare av livsmedel är skyldig
 att underkasta sig de bestämmelser, som för
 åstadkommande av en ordnad kontroll ut-
 färdas genom förordning.

 Denna lag träder i kraft den 200 .

10.

Lag**om ändring av vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 1 § 1 mom.,
fogas till 28 § ett nytt 2 mom. samt
upphävs 47 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller trafik på väg. Om lagens
tillämpning inom annat område *stadgas* i 5
och 92 §§.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller trafik på väg. Om lagens
tillämpning inom annat område *bestäms* i 5,
28 och 92 §.

2 kap.

Trafikregler

28 §

Särskilda parkeringsförbud

*Det är förbjudet att parkera på enskilt
område utan tillstånd av fastighetens ägare
eller innehavare. Bestämmelserna om par-
kering på enskilt område skall anges klart
och tydligt.*

47§

Spårvägstrafik

I spårvägstrafiken skall, utöver vad av 1 (upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

mom. följer, iakttagas de lokala bestämmelser vilka utfärdats genom ordningsstadga som avses i [kommunallagen (953/76)].

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

11.**Lag****om ändring av lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 1 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om de skyldigheter och befogenheter som den som med stöd av lagen om sammankomster (530/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), sjömanslagen (423/1978) förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser (727/1991) har utsetts att övervaka ordning och säkerhet (*ordningsvakt*) har i sitt uppdrag samt om hur en sådan person skall godkännas för uppdraget.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om de skyldigheter och befogenheter som den som med stöd av lagen om sammankomster (530/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), sjömanslagen (423/1978), *ordningslagen* (/) eller förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser (727/1991) har utsetts att övervaka ordning och säkerhet (*ordningsvakt*) har i sitt uppdrag samt om hur en sådan person skall godkännas för uppdraget, *om inte något annat bestäms i lag.*

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

12.

Lag**om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 31 augusti 1978 om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978) 14 § och
ändras 17 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

14 §

Närmare föreskrifter om hur gatas och i denna lag åsyftade andra allmänna områdens renhållning samt underhåll om vintern skall handhas med beaktande av den allmänna ordningen och hygienien kan utfärdas i kommunal stadga.

17 §

Den som bryter mot *stadgandena* i 2 eller 3 kap. av denna lag *eller mot föreskrifter utfärdade med stöd av 14 §* skall, såframt icke strängare straff *annorstädes* är stadgat, dömas till böter.

Föreslagen lydelse

14 §

(upphävs)

17 §

Den som bryter mot *bestämmelserna* i 2 eller 3 kap. i denna lag skall, om inte strängare straff *bestäms någon annanstans*, dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .